

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-03/23-09/44

URBROJ: 65-23-02

Zagreb, 20. lipnja 2023.

Hs**NP*021-03/23-09/44*65-23-02**Hs

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2022. godinu***, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 26. stavka 6. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", broj 79/09, 80/13 i 41/21) i članka 16. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom ("Narodne novine", broj 117/17 i 52/21), dostavila Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, aktom od 19. lipnja 2023. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

REPUBLIKA HRVATSKA

AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

CROATIAN COMPETITION AGENCY

Klasa: 025-01/23-04/001
Urbroj: 580-08/124-2023-002
Zagreb, 19. lipnja 2023.

Hs**NP*021-03/23-09/44*580-23-1**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 20-06-2023	
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.
021-03/23-09/44	65
Uredbeni broj	Pril. Vrij.
580-23-1	Spis St. E

HRVATSKI SABOR

n/r g. Gordana Jandrokovića, predsjednika
Hrvatskoga sabora
Trg sv. Marka br. 6-7
10 000 Zagreb

Predmet: Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2022. godinu

- dostavlja se

Poštovani gospodine predsjedniče Hrvatskoga sabora,

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: AZTN) temeljem članka 26. stavaka 6. i 7. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13. i 41/21) i temeljem članka 16. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 117/17. i 52/21.) podnosi Hrvatskom saboru Godišnje izvješće o radu AZTN-a za proteklu kalendarsku godinu.

Stoga Vam u privitku, u pisanom i elektroničkom (usb) formatu, dostavljamo Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2022. godinu i Sažetak Godišnjeg izvješća za 2022. godinu te Vas molimo da predmetno izvješće uvrstite u dnevni red sjednice Hrvatskog sabora.

Također Vam dostavljamo i Izjave o fiskalnoj odgovornosti za 2022. godinu, koje se predaju sukladno Uredbi o sastavljanju i podnošenju Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvješća o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, broj 95/19).

S poštovanjem,

Predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

dr. sc. Mirta Kapural, dipl. iur.

Privitci:

- Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2022. godinu u pisanom formatu
- Sažetak Godišnjeg izvješća o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2022. godinu u pisanom formatu
- Izjave o fiskalnoj odgovornosti za proračunsku godinu 2022.
- Upitnik o fiskalnoj odgovornosti za proračunsku godinu 2022.
- Jedan usb medij sa svim gore navedenim privitcima u *Word Document/Pdf formatu*

REPUBLIKA HRVATSKA

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Godišnje izvješće

o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

za 2022. godinu

Zagreb, lipanj 2023.

1.	Uvod	5
1.1.	Skraćeni prikaz rada AZTN-a u 2022. godini.....	9
2.	Provedba Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja	22
2.1.	Postupci utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika	23
2.1.1.	Horizontalni sporazumi - karteli.....	25
2.1.2.	Vertikalni sporazumi.....	26
2.1.3.	Izuzeća ograničavajućih sporazuma od opće zabrane	26
2.2.	Postupci utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja	35
2.2.1.	Najčešći oblici zlouporabe vladajućeg položaja.....	36
2.3.	Postupci ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika.....	43
2.3.1.	Postupci po prijavi za ocjenu dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika	44
3.	Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja	53
4.	Sektorska istraživanja tržišta.....	58
4.1.	Istraživanje tržišta pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi u RH u 2021. godini.....	58
4.2.	Istraživanje tržišta distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH u 2021. godini 63	
4.3.	Istraživanje tržišta tiska u RH u 2021. godini.....	67
4.4.	Istraživanje tržišta osiguranja u RH u 2021. godini.....	72
5.	Sudska kontrola odluka AZTN-a iz područja zaštite tržišnog natjecanja	75
6.	Provedba Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.....	78
6.1.	Zakonodavni okvir.....	78
6.1.1.	Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima	81
6.2.	Utvrđivanje i zabrana nepoštenih trgovačkih praksi tijekom 2022. godine	82
6.2.1.	Primjeri upravnih postupaka.....	83
6.2.2.	Primjeri neupravnih predmeta	86
6.3.	Sudska zaštita u području utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi	88
6.4.	Učinci provedbe u području utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi.....	89
7.	Međunarodna suradnja AZTN-a.....	91
7.1.	Multilateralna suradnja.....	91
7.1.1.	OECD – Organizacija za gospodarsku suradnju i razvitak	91
7.1.2.	EU: Vijeće Europske unije i Europska mreža za tržišno natjecanje (ECN)	92
7.1.3.	ICN – Međunarodna mreža za tržišno natjecanje.....	94
7.2.	Bilateralna suradnja	95

8. Javnost rada AZTN-a	96
9. Financiranje AZTN-a	99
10. Unutarnji ustroj AZTN-a	103
11. Društveno odgovorno poslovanje u AZTN-u	108
12. Digitalizacija pismohrane AZTN-a	109
13. Zaključak	110
1. PRILOG I. Odluke AZTN-a iz 2022. godine objavljene na mrežnim stranicama AZTN-a	113
2. PRILOG II. Odluke sudova iz 2022. godine objavljene na mrežnim stranicama AZTN-a	124
3. PRILOG III. Novčane kazne izrečene u odlukama AZTN-a iz 2022. godine	126

1. Uvod

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: AZTN) temeljem Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09. i 80/13. i 41/21.)¹ i Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.)², u zakonskom roku podnosi Hrvatskom saboru Godišnje izvješće o radu AZTN-a za 2022. godinu (u daljnjem tekstu: Izvješće). Izvješće se podnosi kako bi se političku, gospodarsku, stručnu i širu javnost informiralo o svim aktivnostima u 2022. godini i time osigurala transparentnost rada AZTN-a te dodatno doprinijelo afirmaciji učinkovitog tržišnog natjecanja, kao i zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: RH).

Pravo tržišnog natjecanja jedno je od temelja tržišnog gospodarstva čija je svrha osigurati ravnopravan položaj poduzetnika na tržištu, bez obzira na njihovu veličinu, tržišnu snagu i druga obilježja. Učinkovitim tržišnim natjecanjem potiče se poduzetništvo i učinkovitost, proširuje se izbor za potrošače, postižu se niže cijene i bolja kvaliteta proizvoda i usluga. Također, djelotvornim tržišnim natjecanjem potiče se stvaranje uvjeta za gospodarski rast, koji se temelji na konkurentnim tržištima, učinkovitoj alokaciji i korištenju ograničenih resursa, inovacijama i ulaganjima koja tome pridonose. Navedeno zahtijeva ne samo djelovanje AZTN-a, već i državnih tijela, u stvaranju jasnih i provedivih pravila koja reguliraju postupanja na tržištu, te njihovu osposobljenost da ta pravila učinkovito provode u praksi.

Sukladno važećem Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13. i 41/21.; u daljnjem tekstu: ZZTN)³, AZTN je samostalna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima koja obavlja poslove općeg, nacionalnog, regulatornog tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja na svim tržištima, u okviru svog djelokruga i nadležnosti. Te su nadležnosti, osim navedenim zakonom, određene i propisima Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) vezano uz primjenu članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (Pročišćene verzije Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Službeni list C 202/1, od 7. lipnja 2016.; u daljnjem tekstu: UFEU), kao i uz kontrolu dopuštenosti koncentracija između poduzetnika i to:

- Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, SL L 1, 4. 1. 2003., str. 1.-25.; u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003), i
- Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29. 1. 2004., str. 1.-22.; u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004.

¹ ZZTN; članak 26. stavci 6. i 7.

² ZNTP; članak 16.

³ ZZTN; članak 26. stavci 1. do 3.

Slijedom navedenoga, AZTN je ovlašten za primjenu nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja odnosno postupke može voditi paralelnom primjenom odredbi ZZTN-a i članaka 101. i 102. UFEU-a.

AZTN je nadležan za provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja koji se primjenjuju na sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja poduzetnika u obliku zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu. U njegovoj nadležnosti je i *ex ante* kontrola dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika.

Od 7. prosinca 2017. godine, AZTN je nadležan i za provedbu Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.; u daljnjem tekstu: ZNTP). Tim je zakonom u RH prvi put uređeno područje zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. Primjena tog zakona započela je 1. travnja 2018. godine, a puna primjena njegove prve novele započela je 1. ožujka 2022. godine.⁴

ZNTP-om se utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi i taksativno utvrđuju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga kupaca u odnosu na njihove dobavljače. Cilj toga zakona je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

Unutarnji ustroj i način rada AZTN-a, opći akti AZTN-a te druga pitanja važna za rad AZTN-a, pobliže se uređuju Statutom AZTN-a, kojeg potvrđuje Hrvatski sabor⁵.

AZTN-om upravlja Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Vijeće). Vijeće je tijelo AZTN-a koje ima pet članova⁶. Predsjednik i članovi Vijeća su zaposleni u AZTN-u. Predsjednika i članove Vijeća, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada RH), imenuje i razrješava dužnosti Hrvatski sabor. Predsjednik i članovi Vijeća imenuju se na razdoblje od pet godina. Od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja⁷, 24. travnja 2021. godine, Vlada RH je obvezna objaviti javni poziv za izbor kandidata za predsjednika i članove Vijeća prije njihovog predlaganja na imenovanje Hrvatskom saboru. Međutim, dosadašnji članovi Vijeća koji su imenovani prije 24. travnja 2021. godine, nastavljaju sa svojim radom do isteka razdoblja na koja su imenovani.

Uvjeti za imenovanje, trajanje mandata i djelokrug rada članova Vijeća detaljno su propisani ZZTN-om. Tako, primjerice, članovi Vijeća ne mogu biti državni dužnosnici, osobe koje obnašaju dužnosti u tijelima političkih stranaka, članovi uprava, nadzornih odbora ili upravnih vijeća poduzetnika. Također, ne smiju biti članovi bilo kojeg drugog oblika interesnog udruživanja koji bi mogao dovesti do sukoba interesa. Istovremeno, osigurano je da predsjednik i članovi Vijeća ne mogu biti razriješeni dužnosti zbog razloga povezanih s

⁴ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.)

⁵ Odluke o potvrđivanju Statuta i Izmjena i dopuna Statuta Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja od strane Hrvatskog sabora objavljene su u „Narodnim novinama“, br. 22/11., 74/14., 60/18. i 63/22.

⁶ Izrazi koji se koriste u ovome tekstu, a imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.

⁷ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 41/21.)

urednim obavljanjem njihovih dužnosti odnosno urednim izvršavanjem njihovih ovlasti u primjeni ZZTN-a te članaka 101. i 102. UFEU-a.⁸

Vijeće, kao tijelo koje upravlja radom AZTN-a, odluke o svim općim i pojedinačnim aktima AZTN-a donosi na svojim sjednicama. Odluke se donose većinom od najmanje tri glasa, a na svakoj sjednici mora biti nazočan predsjednik ili zamjenik predsjednika Vijeća AZTN-a. Pri donošenju odluka članovi Vijeća ne mogu biti suzdržani.⁹ U ovoj izvještajnoj godini održano je 49 sjednica Vijeća na kojima je odlučeno o 229 točaka dnevnog reda.

Predsjednik Vijeća zastupa, predstavlja i rukovodi AZTN-om. U rukovođenju AZTN-om predsjednik Vijeća organizira i vodi rad i poslovanje AZTN-a te odgovara za stručni rad AZTN-a. Zamjenika predsjednika, na prijedlog predsjednika Vijeća, bira Vijeće većinom glasova.

Vijeće je uobičajeno sastavljeno od pet članova, ali trenutno se sastoji od četiri člana. U 2022. godini Vlada RH raspisala je javni poziv za predlaganje kandidata za mjesto člana Vijeća temeljem kojeg je potrebno odabrati kandidata za člana Vijeća i predložiti ga Hrvatskom saboru radi imenovanja. Vlada RH još nije predložila Hrvatskom saboru kandidata za člana Vijeća. Odabir kandidata za petog člana Vijeća očekuje su uskoro, a imenovanje od strane Hrvatskoga sabora očekuje se tijekom 2023. godine.

Vijeće u trenutku izrade ovoga Izvješća čine: dr. sc. Mirta Kapural, dipl. iur., predsjednica Vijeća (u prvom mandatu od listopada 2021. do listopada 2026.), Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednice Vijeća (u trećem mandatu od ožujka 2019. do ožujka 2024.), mr. sc. Ljiljana Pavlic, dipl. oec., članica Vijeća (u drugom mandatu od siječnja 2019. do siječnja 2024.) i Denis Matić, dipl. iur., član Vijeća (u drugom mandatu od siječnja 2019. do siječnja 2024.)

Svakodnevne upravne i stručne poslove obavlja stručna služba AZTN-a, koju čine magistri prava s položenim pravosudnim ispitom i magistri ekonomije, redom stručnjaci u području prava i politike tržišnog natjecanja te informatičari specijalizirani u području digitalne forenzike. Treba naglasiti da na svakom predmetu u pravilu radi tim, koji se ovisno o složenosti predmeta, sastoji od najmanje jednog pravника i najmanje jednog ekonomista kojima se često pridružuje i informatičar. Službene osobe iz stručne službe AZTN-a vode upravne (ispitne) postupke iz nadležnosti AZTN-a, odnosno u postupku utvrđuju činjenice i okolnosti, a Vijeće temeljem utvrđenog činjeničnog stanja donosi meritornu odluku u svakom pojedinom predmetu, na temelju koje AZTN rješava pojedinu upravnu stvar.

AZTN je neovisan u svom radu, svoje ovlasti izvršava neovisno i nepristrano u interesu učinkovite i ujednačene primjene odredaba zakona iz svoje nadležnosti. Vijeće i stručna služba provode svoje ovlasti neovisno o političkom i drugom vanjskom utjecaju te bez traženja i primanja uputa od Vlade RH ili bilo kojeg drugog javnog ili privatnog subjekta pri obavljanju svojih dužnosti i izvršavanju svojih ovlasti, a za svoj rad AZTN odgovara Hrvatskom saboru.

AZTN nema vlastitih prihoda, već se njegov rad i aktivnosti financiraju isključivo iz sredstava koja se osiguravaju u Državnom proračunu RH. U skladu s fiskalnim mogućnostima Državnog proračuna RH, AZTN-u se osiguravaju sredstva za dostatan broj kvalificiranih zaposlenika te dostatni financijski, tehnički i tehnološki resursi koji su potrebni za učinkovito obavljanje ovlasti

⁸ ZZTN, članak 29. stavak 4.

⁹ ZZTN; članak 31.

AZTN-a. Pritom je AZTN neovisan u namjenskom trošenju dodijeljenih financijskih sredstava za provedbu svojih ovlasti, ne dovodeći u pitanje i pridržavajući se u cijelosti odredaba posebnih propisa o izvršavanju Državnog proračuna RH.

AZTN uvijek s osobitom pažnjom izvršava svoje obveze te pažljivo raspolaže dodijeljenim proračunskim sredstvima.

Planirana sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga AZTN-a u Državnom proračunu za 2022. godinu iznosila su 16.852.771 kuna (2.236,747 eura), dok je izvršenje rashoda iznosilo 16.261.945 kuna (2.158.331 eura), što predstavlja izvršenje od 96,49 % u odnosu na Tekući plan za 2022. godinu.

Novčane kazne koje utvrđuje i izriče AZTN za utvrđene povrede ZZTN-a i ZNTP-a prihod su Državnog proračuna RH.

Za utvrđene povrede oba zakona za čiju je provedbu nadležan, AZTN je tijekom 2022. godine izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.585.000,00 kuna ili 343.088,46 eura (fiksni tečaj konverzije 7,53450 kuna za 1 euro¹⁰).

Od kada ima ovlast izricanja novčanih kazni u području oba zakona za čiju je provedbu nadležan (za ZZTN od 1.10.2010. i za ZNTP od 7.12.2017.) pa do kraja 2022. godine, AZTN je izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 37.510.100,00 kuna (4.978.445,82 eura), od toga 29.970.600,00 kuna (3.977.782,20 eura) iz područja tržišnog natjecanja i 7.539.500,00 kuna (1.000.663,61 eura) iz područja nepoštenih trgovačkih praksi).

Sve aktivnosti AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja i utvrđivanja zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom u 2022. godini realizirane su s nešto većim brojem zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu. Konkretno, AZTN je na dan 31. prosinca 2022. godine imao 56 zaposlenih radnika, a u 2021. godini je imao 49 zaposlenika. To povećanje broja zaposlenika je posljedica širih ovlasti AZTN-a vezanih uz provedbu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom koji je stupio na snagu 1. rujna 2021. godine, a njegova puna primjena započela je 1. ožujka 2022.

Zadaća AZTN-a je doprinijeti kvalitetnom funkcioniranju tržišta čime se postižu prednosti za potrošače, poduzetnike i gospodarstvo u cjelini, otklanjanjem zapreka i nedostataka na tržištu kroz učinkovitu provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i propisa o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.

Osnovni cilj AZTN-a kao stručnog tijela i općeg regulatora za tržišno natjecanje na svim tržištima je provedbom i promicanjem prava tržišnog natjecanja uspostaviti i očuvati djelotvorno tržišno natjecanje koje će poticati dugoročni rast, doprinostiti dobrobiti gospodarstva RH, osigurati maksimalne koristi i pozitivne učinke potrošačima u vidu većeg izbora i kvalitete proizvoda i usluga i nižih cijena te poticati poduzetnike na unaprjeđenje efikasnosti i inovacija na tržištu.

¹⁰ fiksni tečaj konverzije 7,53450 kuna za 1 euro

1.1. Skraćeni prikaz rada AZTN-a u 2022. godini

AZTN je u 2022. godini riješio ukupno 699 predmeta iz područja tržišnog natjecanja i zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. U 2022. godini AZTN je riješio 67 upravnih predmeta, što je rast u odnosu na 2021. godinu u kojoj su riješena 43 upravna predmeta.

Za utvrđene povrede oba zakona za čiju je provedbu nadležan, AZTN je tijekom 2022. godine izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.585.000,00 kuna (343.088,46 eura).

Od kada ima ovlast izricanja novčanih kazni u području oba zakona za čiju je provedbu nadležan (za ZZTN od 1.10.2010. i za ZNTP od 7.12.2017.) pa do kraja 2022. godine, AZTN je izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 37.510.100,00 kuna (4.978.445,82 eura), od toga 29.970.600,00 kuna (3.977.782,20 eura) iz područja tržišnog natjecanja i 7.539.500,00 kuna (1.000.663,61 eura) iz područja nepoštenih trgovačkih praksi).

Tablica 1. Broj riješenih predmeta u 2022. godini

	Broj riješenih predmeta u 2022.		
	Tržišno natjecanje	Nepoštene trgovačke prakse	Ukupno
Upravni predmeti	57	10	67
Neupravni predmeti	563	69	632
Sveukupno:	620	79	699

Izvor: AZTN

U 2022. godini, iako je došlo do povećanja broja riješenih upravnih predmeta u odnosu na prethodnu godinu, bilježi se blago smanjenje ukupnog broja riješenih predmeta u odnosu na 2021. godinu, budući da je u izvještajnoj godini ukupno riješeno 699 predmeta (upravnih i neupravnih), a u prethodnoj 2021. godini 725 predmeta.

Razlog blagog smanjenja ukupnog broja riješenih predmeta je smanjenje broja neupravnih predmeta iz područja tržišnog natjecanja zbog, primjerice, manjeg broja zaprimljenih notifikacija koncentracija po Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004¹¹. Naime, zaprimljeno je i riješeno 44 notifikacija manje u promatranoj 2022. godini u odnosu na 2021. godinu. Riječ je o obvezi Europske komisije (u daljnjem tekstu: EK ili Komisija) da tijelima nadležnim za tržišno natjecanje svih država članica EU-a dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti Komisiji budući da imaju europsku dimenziju. U pravilu je riječ o koncentracijama koje imaju učinke u najmanje tri države članice. U tim predmetima AZTN treba provjeriti imaju li konkretne koncentracije, iako su prijavljene Komisiji, učinak i na

¹¹ Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.1.2004.

hrvatsko tržište. Također, u tom se postupku u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje (u daljnjem tekstu: ECN) određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene dopuštenosti koncentracije.

Slijedom obrazloženog, osim upravnih postupaka u području tržišnog natjecanja, veliki dio posla AZTN-a čine i nepravni predmeti u koje spadaju mišljenja iz područja tržišnog natjecanja koja uključuju mišljenja na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa te mišljenja na važeće zakone i druge propise, sektorska istraživanja tržišta, odgovore na predstavke podnositelja koji se ne mogu smatrati inicijativom za pokretanje postupka budući da ne sadrže propisane dijelove inicijative iz ZZTN-a, prethodna ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, a sve kako bi AZTN mogao utvrditi ima li dostatnih indicija za pokretanje upravnih postupaka, predmete vođenja baza podataka, notifikacije koncentracija po Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004EK, predmete suradnje s ostalim tijelima i regulatorima, predmete međunarodne suradnje, interne akte AZTN-a, odgovore vezane uz pravo na pristup informacijama te sva ostala očitovanja adresatima ZZTN-a.

Također, i u području nepoštenih trgovačkih praksi, AZTN zaprima veliki broj upita fizičkih i pravnih osoba, koji nisu vezani uz konkretne upravne (ispitne) postupke, a na koje žurno odgovara u nepravnim predmetima. Osim toga, navode iz predstavki koje dobiva, pretežito anonimnih, ispituje u okviru nepravni predmeta na način da se izravno od navodnih prekršitelja ZNTP-a traže podaci, dokumentacija i pisana pojašnjenja u skladu s ovlastima koje AZTN ima te se na temelju pribavljenih i analiziranih podataka utvrđuje postojanje uvjeta (indicija) za pokretanje upravnog postupka.

Pored riješenih predmeta, na dan 31. prosinca 2022. godine, AZTN je imao ukupno neriješena 32 upravna predmeta u kojima je postupak u tijeku. Od toga broja, 24 je upravnih predmeta bilo iz područja tržišnog natjecanja, a 8 upravnih predmeta iz područja nepoštenih trgovačkih praksi. Od ukupno 24 neriješena upravna predmeta iz područja tržišnog natjecanja na dan 31. 12. 2022. godine, u 15 predmeta je postupak pokrenut u 2022. godini, a u preostalih 9 u prethodnim godinama. U području nepoštenih trgovačkih praksi, od ukupno 8 neriješenih predmeta na dan 31. 12. 2022., u 3 predmeta je postupak pokrenut u 2022. godini, a u preostalih 5 u prethodnim godinama. Do trenutka pisanja ovog Izvješća, od prethodno navedenih neriješenih upravnih predmeta riješeno je još deset upravnih predmeta, sedam iz područja tržišnog natjecanja i tri iz područja nepoštenih trgovačkih praksi.

Ključni i najvažniji cilj AZTN-a u proteklom razdoblju odnosio se na temeljnu aktivnost AZTN-a, a to je provedba nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja u dijelu za koji je ovlašten, s naglaskom na otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja i aktivnu suradnju s EK. U okviru tog cilja, fokus rada AZTN-a bio je na onim postupanjima poduzetnika koja izravno utječu na ograničenje tržišnog natjecanja i nacionalnog gospodarskog rasta.

Postupci utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u obliku sklapanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu veoma su složeni zbog potrebe provođenja detaljnih ekonomskih i pravnih analiza i zaštite prava stranaka na obranu u postupku te su stoga detaljno propisani ZZTN-om. Šest temeljnih faza tog složenog postupka detaljno je obrazloženo u prethodnom Godišnjem izvješću o radu

Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2021. godinu¹² pa se u ovom Izvješću ponovno ne navode. Ovi postupci uvijek se pokreću *ex post* po službenoj dužnosti, a široki krug osoba može podnijeti inicijativu za pokretanje postupka¹³.

Tijekom 2022. godine AZTN je riješio ukupno 44 inicijative u smislu ZZTN-a i predstavlja u smislu Zakona o općem upravnom postupku¹⁴ (u daljnjem tekstu: ZUP) za pokretanje upravnog postupka po službenoj dužnosti.

AZTN je u konkretnim postupcima koje je okončao tijekom 2022. godine proveo analizu 75 mjerodavnih tržišta, od toga 22 u predmetima utvrđivanja zabranjenih sporazuma poduzetnika, 21 u predmetima utvrđivanja zlorabaz vladajućeg položaja poduzetnika i 32 u predmetima ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika.

Među prioritetima AZTN-a i tijekom 2022. godine bilo je otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja utvrđenih odredbama ZZTN-a, kao što je sklapanje zabranjenih sporazuma koji za cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišta, prije svega horizontalnih sporazuma između izravnih konkurenata (kartela) koji dogovorima o cijenama, podjelom tržišta, ograničavanjem proizvodnje ili tehnološkog razvoja i drugim zabranjenim odredbama i postupanjima nanose najveću štetu gospodarstvu i potrošačima, stoga i predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

AZTN je u 2022. godini u području utvrđivanja zabranjenih sporazuma riješio ukupno 36 predmeta (22 upravna i 14 neupravnih predmeta). U riješenim predmetima provedeno je ispitivanje 22 mjerodavna tržišta.

Od 22 riješena upravna predmeta, u jednom predmetu¹⁵ je doneseno rješenje kojim se utvrđuje narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog horizontalnog sporazuma (kartela) u području javne nabave u smislu članka 8. ZZTN-a, u dva predmeta¹⁶ su donesena rješenja kojima se obustavlja postupak jer je utvrđeno da ne postoje pretpostavke za daljnje vođenje postupka, u 17 predmeta su donesena rješenja kojima se odbacuje inicijativa jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka. Dva predmeta su okončana očitovanjem budući da je u ta dva predmeta AZTN postupao po predstavkama podnositelja za pokretanje postupka u smislu ZUP-a, odnosno nije bila riječ o inicijativama u smislu ZZTN-a koje se moraju okončati rješenjem.

Zlorabaz vladajućeg položaja poduzetnika koji se zbog svoje tržišne snage može ponašati na mjerodavnom tržištu u značajnoj mjeri neovisno o svojim stvarnim ili mogućim konkurentima, potrošačima, kupcima ili dobavljačima, također ugrožava kompetitivnu strukturu tržišta i onemogućava konkurentima ulazak ili rast na tržištu. To se naročito odnosi

¹² <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2015/05/GI-AZTN-2021.pdf>

¹³ ZZTN; članak 37.

¹⁴ ZZTN; članak 37. i ZUP („Narodne novine“, broj 47/09., 110/21.); članak 42.

¹⁵ AZTN protiv Agro-Vir d.o.o., Zagreb, Agrodalm d.o.o., Zagreb, Diljexport d.o.o., Zagreb i Marino-Lučko d.o.o. Lučko, KLASA: UP/I 034-03/2017-01/021, od 28. travnja 2022. godine

¹⁶ AZTN protiv petnaest autoškola s područja Osječko-baranjske županije, KLASA: UP/I 034-03/20-01/023, od 14. listopada 2022. i AZTN protiv Sokol Marić d.o.o., Securitias Hrvatska d.o.o., Zagreb, AKD-Zaštita d.o.o., Zagreb, Klemm Security d.o.o., Zagreb, Bilić-Erić d.o.o., Sesvete, V Grupa d.o.o., Zagreb i Arsenal-Ivezić d.o.o., Varaždin, KLASA: UP/I 034-03/14-01/002, od 28. prosinca 2022. godine

na tzv. isključujuće oblike zlorabe koji imaju za posljedicu smanjivanje tržišnog natjecanja. Stoga je AZTN i u 2022. godini nastavio svoje djelovanje u području utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja poduzetnika.

AZTN je tijekom 2022. godine iz tog područja riješio ukupno 27 predmeta (23 upravna predmeta i 4 nepravna predmeta). U riješenim predmetima provedeno je ispitivanje 21 mjerodavnog tržišta.

Od 23 upravna predmeta, u 22 predmeta su donesena rješenja o odbacivanju inicijative jer nije bilo uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u smislu ZZTN-a, dok je jedan predmet okončan očitovanjem, budući da je u tom predmetu AZTN postupao po predstavi podnositelja za pokretanje postupka u smislu ZUP-a, odnosno nije bila riječ o inicijativi u smislu ZZTN-a o kojoj se mora odlučiti rješenjem.

Kada je riječ o koncentracijama poduzetnika, u pravilu je riječ o redovnom i uobičajenom procesu konsolidacije i restrukturiranja poduzetnika, a sve češće i cijelih industrija, kao odgovora na značajne promjene na mjerodavnim tržištima, s ciljem da se ostvare uštede i sinergije koje će novostvorenim ekonomskim entitetima omogućiti učinkovitije poslovanje. Za razliku od postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika ili utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja na tržištu koje AZTN uvijek pokreće *ex post* i to po službenoj dužnosti, postupak ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracije poduzetnika provodi se *ex ante* temeljem prijave njezinih sudionika i to samo kada postoji obveza prijave AZTN-u¹⁷. Naime, sudionici koncentracija koji kumulativno premašuju zakonom utvrđene pragove ekonomske veličine na svjetskom i hrvatskom tržištu iz članka 17. stavka 1. ZZTN-a, imaju obvezu AZTN-u prijaviti namjeru provedbe koncentracije te je ne smiju provesti sve dok AZTN ne ocjeni njezinu dopuštenost.

Zadatak AZTN-a je unaprijed procijeniti hoće li pozitivni učinci namjeravane provedbe koncentracije na strukturu tržišta i interese potrošača prevladati nad negativnim učincima koncentracije na tržišno natjecanje, prije svega zbog smanjenja broja konkurenata i povećane opasnosti od zabranjenih dogovora ili mogućeg jačanja postojećeg ili stvaranja novog vladajućeg položaja.

U području ocjene dopuštenosti koncentracija AZTN je tijekom 2022. godine riješio ukupno 26 predmeta (12 upravnih predmeta i 14 neupravnih predmeta). U tu svrhu analizirao je 32 mjerodavna tržišta.

Riječ je o 12 upravnih predmeta ocjene dopuštenosti koncentracije i o 14 neupravnih predmeta u kojima je AZTN davao odgovore na upite trećih, proveo dubinska istraživanja oblika vlasničke povezanosti poduzetnika temeljem informacija trećih i javnosti, provodio analizu podataka iz dokumenata EK radi utvrđivanja učinka predmetnih koncentracija u RH te održavao radne sastanke vezano uz moguće prijave koncentracije.

Od 12 upravnih predmeta ocjene dopuštenosti koncentracija, u 10 predmeta koncentracije su ocjenjene dopuštenim na 1. razini jer je bilo riječ o koncentracijama koje ne dovode do značajnog učinka na tržišno natjecanje s obzirom na to da se istima ne stvara novi niti jača

¹⁷ ZZTN; članak 19. i članak 38. stavak 2.

postojeći vladajući položaj poduzetnika. U jednom predmetu¹⁸ ocjene dopuštenosti koncentracija postupak je okončan donošenjem rješenja o uvjetno dopuštenoj koncentraciji u kojem su sudionicima koncentracije utvrđene mjere, uvjeti i rokovi za otklanjanje negativnih učinaka predmetne koncentracije na mjerodavnom tržištu. U jednom je predmetu¹⁹ ocjene dopuštenosti koncentracija postupak okončan donošenjem rješenja kojim se odbacuje prijava koncentracije zbog nepostojanja uvjeta za vođenje postupka ocjene koncentracije. Zabranjenom u 2022. godini nije ocijenjena niti jedna koncentracija.

Nadalje, AZTN je u 2022. godini od EK zaprimio 377 notifikacija koncentracija poduzetnika. U tim je predmetima trebalo provjeriti imaju li konkretne koncentracije, iako su prijavljene EK, učinak i na hrvatsko tržište. Također, u tom se postupku u okviru ECN-a određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene dopuštenosti koncentracije. Drugim riječima, riječ je o obvezi EK da tijelima nadležnim za tržišno natjecanje svih država članica EU-a dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti EK budući da imaju europsku dimenziju. U pravilu je riječ o koncentracijama koje imaju učinke u najmanje tri države članice.

Značajnu aktivnost AZTN-a predstavljaju sektorska istraživanja tržišta koja se provode u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim tržištima. Riječ je o pravno-ekonomskim analizama pojedinih tržišta, odnosa na njima, načina njihovog funkcioniranja, eventualnih zapreka pristupu tržištu, te analizi regulatornog okvira za pojedine djelatnosti, što su osnovni preduvjeti za učinkovitu provedbu propisa iz nadležnosti AZTN-a. Sektorska istraživanja tržišta često rezultiraju otkrivanjem indicija za pokretanje postupka.

Tako je AZTN u 2022. godini, osim prethodno spomenutog velikog broja mjerodavnih tržišta (75), koja je istraživao u konkretnim postupcima, proveo i četiri opsežna sektorska istraživanja tržišta. Riječ je o tržištu pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi²⁰, trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo²¹, tržištu osiguranja²² i tržištu tiska²³.

Značajni naponi AZTN-a i u ovoj izvještajnoj godini bili su usmjereni na promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, odnosno na jačanje kulture tržišnog natjecanja, podizanja razine svijesti o značaju tržišnog natjecanja za gospodarstvo i potrošače osobito u smislu stvaranja

¹⁸ GRAND AUTOMOTIVE RD Ltd. i GRAND AUTOMOTIVE LLP., RAMLA, IZRAEL i RENAULT NISSAN HRVATSKA d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije, KLASA: UP/I 034-03/22-02/005 od 1. travnja 2022. godine

¹⁹ PROFIL KLETT d.o.o., Zagreb i TRISET d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije, KLASA: UP/I 034-03/22-02/010 od 23. rujna 2022. godine

²⁰ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a <https://www.aztn.hr/aztn-proveo-istrazivanje-trzista-digitalnih-platformi-za-pruzanje-usluga-dostave-hrane/>

²¹ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2016/10/Prikaz-tr%C5%BEi%C5%A1ta-trgovine-na-malo-mje%C5%A1ovitom-robom-prete%C5%BEno-hranom-pi%C4%87ima-i-higijenskim-proizvodima-za-doma%C4%87instvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2021.-godini-1.pdf>

²² Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a <https://www.aztn.hr/bruto-premija-zivotnih-i-nezivotnih-osiguranja-u-2021-godini-iznosila-je-118-milijardi-kuna-uz-rast-od-11-milijarde-kuna-u-odnosu-na-2020/>

²³ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2022/09/Istrazivanje-trzista-tiska-za-2021.-2.pdf>

ukupnog institucionalnog i gospodarskog okruženja kojim se potiče ulazak poduzetnika na tržište, i uklanjanja faktičkih i administrativnih zapreka razvoju tržišnog natjecanja.

Dakle, osim provedbe propisa iz svoje nadležnosti kroz vođenje upravnih postupaka, AZTN je osobito aktivan u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja. Aktivnostima promicanja prava i politike tržišnog natjecanja nadopunjava se i dodatno osnažuje primarna aktivnost provedbe zakona. Izuzetno važan alat u tom području je ovlast AZTN-a da daje stručna mišljenja na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa, odnosno na važeće zakone i druge propise, odnosno mišljenja o njihovoj sukladnosti sa ZZTN-om i o drugim pitanjima koja mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje.

U 2022. godini u AZTN-u je iz područja promicanja prava i politike tržišnog natjecanja riješeno 83 predmeta, od toga broja bilo je 20 mišljenja na zakone, 59 očitovanja te četiri suradnje.

AZTN je tijekom 2022. surađivao s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja te je 20. listopada 2022. godine potpisan Sporazum o suradnji i korištenju Elektroničkog oglasnika javne nabave RH u području tržišnog natjecanja.

Ostale suradnje su se odnosile na Državnu komisiju za kontrolu postupaka javne nabave, te s regulatorima: Hrvatskom energetsom regulatornom agencijom i Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga. Svrha i cilj suradnje s Državnom komisijom za kontrolu postupaka javne nabave je jačanje zaštite tržišnog natjecanja u postupcima javne nabave također kroz stručnu i tehničku pomoć, razmjenu informacija, zajedničkim edukacijama, i donošenjem stručnih mišljenja. Suradnja s regulatorima se primarno odnosi na razmjenu stručne i tehničke pomoći, razmjenu informacija, zajedničke edukacije, donošenje stručnih mišljenja i sl. Sa svim navedenim tijelima je AZTN u 2022. godini sklopio sporazume o suradnji.

AZTN je u području tržišnog natjecanja za utvrđene povrede ZZTN-a u 2022. godini prekršiteljima izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.155.000,00 kuna (286.017,65 eura).

Vezano uz sudsku zaštitu protiv odluka AZTN-a u području tržišnog natjecanja, žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VUSRH). VUSRH o tužbi protiv odluke AZTN-a odlučuje se u vijeću od tri suca.

Kada je riječ o sudskoj zaštiti, bitno je naglasiti kako isključivo stručnjaci AZTN-a, pravnici s položenim pravosudnim ispitom i najmanje četiri godine staža nakon položenog pravosudnog ispita, zastupaju AZTN pred sudovima u postupcima koji se vode protiv odluka AZTN-a donesenih u području tržišnog natjecanja i u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi. Naime, AZTN ne koristi odvjetničke usluge pa je i zastupanje AZTN-a pred sudovima dodatan zahtjevan posao koji uspješno obavljaju pravni stručnjaci AZTN-a.

U ovoj izvještajnoj godini, VUSRH je u području tržišnog natjecanja donio 9 presuda kojima je odbio sve tužbene zahtjeve tužitelja i u cijelosti potvrdio odluke AZTN-a²⁴.

²⁴ <https://www.aztn.hr/odluke/odluke-sudova/>

Provedba ZNTP-a

Kada je riječ o drugom zakonu za čiju provedbu je AZTN također nadležan ZNTP-u, AZTN je u području nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom tijekom 2022. godine riješio ukupno 79 predmeta, od toga 10 upravnih i 69 neupravnih predmeta.

Na dan 31. prosinca 2022. godine u tijeku je bilo postupanje u osam upravnih postupaka, pokrenutih protiv trgovaca: PLODINE d.d., Rijeka, PEMO d.o.o., Dubrovnik, BOSO d.o.o., Vinkovci, TOMMY d.o.o., Split, MLIN I PEKARE d.o.o., Sisak i PPK - BJELOVAR d.d., Bjelovar te otkupljivača SETOVIA VOĆE d.o.o., Zagreb²⁵. Do dana izrade ovoga izvješća od navedenih osam upravnih postupaka okončana su još tri upravna postupka.

Svi navedeni upravni postupci koje je AZTN započeo prije 1. rujna 2021. godine, odnosno prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom²⁶ (u daljnjem tekstu: ZID ZNTP), vođeni su i okončani primjenom ZNTP-a iz 2017. godine. Stoga se u ovom Izvješću još uvijek koristi terminologija iz oba zakona, primjerice upravno-kaznene mjere ili novčane kazne.

AZTN je u 2022. godini u području nepoštenih trgovačkih praksi okončao deset upravnih postupaka. U pet rješenja AZTN je utvrdio da je stranka u postupku, iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, svojim dobavljačima nametnula nepoštene trgovačke prakse te joj je za utvrđene povrede izrekao novčane kazne²⁷, u četiri predmeta zbog nepostojanja zakonskih pretpostavki za daljnje vođenje postupka rješenjem obustavljen postupak²⁸, dok se u jednom upravnom postupku odlučivalo o zahtjevu za zaštitu identiteta podnositelja predstavke²⁹.

Povod za pokretanje pet upravnih postupaka bila su saznanja do kojih je AZTN došao iz anonimnih predavki, dok su preostali postupci pokrenuti po službenoj dužnosti kao rezultat utvrđenja postojanja indicija u okviru istraživanja stanja na tržištu i analizom dokumentacije pribavljene u skladu s člankom 17. stavkom 1. ZNTP-a kojim je AZTN ovlašten prikupljati podatke.

²⁵ 1. AZTN protiv PLODINE d.d., Rijeka, KLASA: UP/I 034-03/18-04/010; 2. AZTN protiv PLODINE d.d., Rijeka, KLASA: UP/I034-03/19-04/002; 3. AZTN protiv PEMO d.o.o., Dubrovnik, KLASA: UP/I034-03/19-04/004; 4. AZTN protiv SETOVIA VOĆE d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I034-03/19-04/009; 5. AZTN protiv BOSO d.o.o. Vinkovci, KLASA: UP/I034-03/21-04/002; 6. AZTN protiv PPK-BJELOVAR d.d., Bjelovar KLASA: UP/I 034-03/22-04/002; 7. AZTN protiv MLIN I PEKARE d.o.o., Sisak, KLASA: UP/I 034-03/22-04/003; 8. AZTN protiv TOMMY d.o.o., Split, KLASA: UP/I 034-03/22-04/005,

²⁶ „Narodne novine“, broj 52/21. od 14. svibnja 2021., stupio na snagu 1. rujna 2021. godine.

²⁷ AZTN protiv EUROTEx GLOBAL TRADE d.o.o. Zagreb (ranije: GLAVICE d.o.o., Zagreb), KLASA: UP/I 034-03/18-04/026, od 19. listopada 2022. godine; AZTN protiv PREHRAMBENO INDUSTRIJSKI KOMBINAT dioničko društvo za proizvodnju, preradu i trgovinu, Rijeka, KLASA: UP/I 034-03/20-04/003, od 19. listopada 2022. godine; AZTN protiv SETOVIA VOĆE d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/18-04/023, od 19. listopada 2022. godine; AZTN protiv FERMOPROMET, d.o.o., Majške Međe, UP/I 034-03/18-04/027, od 6. prosinca 2022. godine; AZTN protiv TRGOCENTAR d.o.o., Zabok, UP/I 034-03/22-04/004, od 28. prosinca 2022. godine.

²⁸ AZTN protiv SLAVONIJA ŽUPANJA d.d., Županja, KLASA: UP/I 034-03/18-04/030, od 3. ožujka 2022. godine; AZTN protiv KOKA d.d., Varaždin, KLASA: UP/I 034-03/22-04/001, od 19. listopada 2022. godine; AZTN protiv AMMA GRUPA d.o.o., Zagreb, (ranije: MARINADA d.o.o., Slatina), KLASA: UP/I 034-03/19-04/003, od 21. prosinca 2022. godine; AZTN protiv KAUF LAND HRVATSKA k.d., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/20-04/001, od 28. prosinca 2022. godine

²⁹ Zahtjev podnositelja predstavke za zaštitu njegova identiteta; UP/I 034-03/22-04/006, od 17. studenoga 2022. godine.

AZTN je u okviru okončanih upravnih postupaka obradio veliki broj ugovora sklopljenih s dobavljačima trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača, kao i priloga i aneksa ugovora te općih uvjeta poslovanja, a ujedno je u odnosu na sve promatrane dobavljače obrađena i opsežna ekonomska dokumentacija u vidu analitičkih kartica, računa, otkupnih blokova, otpremnica, primki, potvrda o vaganju, izvještaja o kalibriranju, potvrda o plaćanju, cjenika, komercijalnih uvjeta kao i druga dokumentacija koja se odnosi na promatrano vremensko razdoblje u svakom od okončanih upravnih postupaka.

U razdoblju od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. godine, AZTN je prekršiteljima ZNTP-a za koje je utvrdio nametanje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 430.000,00 kuna (57.070,81 eura).

U Državni proračun RH je u istom razdoblju temeljem rješenja o utvrđenim povredama ZNTP-a uplaćeno ukupno 2.609.980,00 kuna (346.403,88 eura) novčanih kazni te 321.097,85 kuna (42.617,01 eura) zateznih kamata. Riječ je o uplatama novčanih kazni nakon pravomoćnosti rješenja AZTN-a.

Postupak predviđen ZNTP-om je složen postupak koji zahtijeva multidisciplinarni pristup svakom pojedinom predmetu te ispitivanje svih relevantnih činjenica i okolnosti bitnih za donošenje odluke u tom predmetu. Njegovo trajanje ovisi ne samo o količini i složenosti podataka i dokumentacije koja je predmetom analize i obrade pred AZTN-om, već i o samoj aktivnosti stranke te njezinoj suradnji s AZTN-om i spremnosti da samoinicijativno ispravi svoje postupanje koje je rezultiralo nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.

Službene osobe iz stručne službe AZTN-a ovlaštene su za vođenje postupka primjenom ZNTP-a. Riječ je o pravnicima s položenim pravosudnim ispitom i najmanje četiri godine iskustva na pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita. U postupku sudjeluju stručnjaci ekonomisti u dijelu koji se odnosi na ekonomska pitanja iz pojedinog predmeta.

Iako je ZID ZNTP stupio na snagu 1. rujna 2021. godine, njegova puna primjena započela je 1. ožujka 2022. godine. ZID ZNTP-om preuzela se Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (u daljnjem tekstu: Direktiva (EU) br. 2019/633), koja prvi put na razini EU-a uređuje područje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.

ZID ZNTP ima za cilj da se jasnijim određivanjem nepoštenih trgovačkih praksi, dodjelom širih postupovnih ovlasti AZTN-u kao nadležnom provedbenom tijelu te institucionalnim povezivanjem i osnaživanjem na europskoj razini svih provedbenih tijela država članica EU-a i EK, utječe na ispravljanje prisutnih poremećaja u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.

Protiv rješenja AZTN-a iz područja utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom, i to zbog: 1. povrede propisa materijalnog prava o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom, 2. bitne povrede odredbi o postupku, 3. pogrešno ili

nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i 4. pogrešne odluke o novčanoj kazni i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN³⁰. U drugom stupnju nadležan je VUSRH.

Povodom tužbi podnesenih protiv rješenja AZTN-a kojima su utvrđene nepoštene trgovačke prakse trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača u smislu ZNTP-a iz 2017. i izrečene upravno-kaznene mjere, nadležni su upravni sudovi u 2022. godini donijeli jednu presudu u kojoj je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a, kao i zahtjevi za naknadu troškova upravnog spora³¹.

VUSRH je u 2022. godini donio dvije presude^{32 33} kojima je odbio žalbe tužitelja i potvrdio presude prvostupanijskih sudova kojima su odbijeni tužbeni zahtjevi tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama. Time su rješenja AZTN-a postala pravomoćna, a stranka su u Državni proračun RH uplatile iznose upravno-kaznenih mjera utvrđenih tim rješenjima.

Isto tako, VUSRH je u jednom od predmeta rješenjem odbacio žalbu podnositelja³⁴, čime je na snazi održao rješenje prvostupanijskog suda kojim je tužbu odbacio kao nepravodobnu pa je rješenje AZTN-a³⁵ steklo svojstvo pravomoćnosti istekom roka za podnošenje tužbe.

Međunarodna suradnja

Još jedan bitan segment poslovanja AZTN-a i tijekom proteklog razdoblja bila je međunarodna suradnja. U 2022. godini međunarodne aktivnosti odvijale su se kroz multilateralne oblike suradnje, kao i kroz bilateralne kontakte s nadležnim tijelima u EU i izvan njega. Isto je vrijedilo i za multilateralne forume suradnje u kojima je AZTN nastavio svoju aktivnu prisutnost.

³⁰ ZNTP, članak 20. stavak 2.

³¹ Presuda Upravnog suda u Splitu, poslovni broj: 14 Usl-2647/21-5 od 2. svibnja 2022., kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja JASENSKA d.o.o., Opuzen kojim traži da se poništi rješenje AZTN-a KLASA: UP/I 034-03/19-04/001, URBROJ: 580-16/119-2020-026 od 18. prosinca 2020. te da se predmet vrati tuženiku na ponovni postupak, kao i odbijen zahtjev tužitelja za naknadu troškova upravnog spora kao neosnovan.

³² Presuda VUSRH-a, poslovni broj: Usž-4116/21-3 od 20. travnja 2022., kojom je odbijena žalba tužitelja Narodni trgovački lanac d.o.o. Sesvete i potvrđena presuda Upravnog suda u Zagrebu, poslovni broj: Usl-3234/19-6 od 27. svibnja 2021., kojom je odbijen tužbeni zahtjev za poništavanje rješenja AZTN-a, KLASA: UP/I 034-03/18-04/003, URBROJ: 580-16/123-2018-022 od 18. travnja 2019. te odbijen zahtjev tužitelja za nadoknadu troškova upravnog spora, kao i odbijen zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka.

³³ Presuda VUSRH-a, poslovni broj: Usž-58/22-2, od 26. siječnja 2022., kojom je odbijena žalba tužitelja KAUFLAND HRVATSKA k.d., Zagreb i potvrđena presuda Upravnog suda u Zagrebu, poslovni broj: Usl-1846/20-8 od 7. listopada 2021., kojom je odbijen tužbeni zahtjev za poništavanje rješenja AZTN-a, KLASA: UP/I-034-03/18-04/006, URBROJ: 580-16/122-2020-035 od 29. svibnja 2020. te zahtjev tužitelja za naknadu troškova upravnog spora u cijelosti kao neosnovan, a isto tako VUSRH je odbio zahtjev tužitelja za naknadu troška žalbenog postupka.

³⁴ Rješenje VUSRH, poslovni broj: Usž-3015/22-3 od 7. rujna 2022., kojim je žalba izjavljena protiv rješenja Upravnog suda u Splitu, poslovni broj: Usl-3066/21-14 od 24. ožujka 2022. o odbacivanju prijedloga tužitelja za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja roka za podnošenje tužbe kao nepravodobnog, odbačena.

³⁵ Rješenje KLASA: UP/I 034-03/18-04/024, URBROJ: 580-16/119-2021-041, od 29. srpnja 2021., AZTN protiv AGRO GOLD d.o.o., Opuzen.

Nakon što je RH dobio status kandidata u siječnju 2022. godine, AZTN je dodatno intenzivirao svoje aktivnosti s obzirom na pregovore o punopravnom članstvu RH u OECD-u. Predstavници AZTN-a na razini predsjednice Vijeća kao članice, i voditeljice Odjela za međunarodnu i europsku suradnju kao njezine zamjene, redovito sudjeluju na sastancima Pregovaračke skupine koju koordinira Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. Uz koordinaciju navedenog ministarstva, AZTN je za 11 OECD-ovih pravnih instrumenata u području tržišnog natjecanja, izradio potrebnu samoprocjenu, a nakon zaprimljenih komentara iz OECD-a i revidirani tekst samoprocjene koji je u konačnici ugrađen u sveobuhvatni Inicijalni memorandum za Republiku Hrvatsku. Vlada RH usvojila je Inicijalni memorandum u listopadu 2022. te ga službeno uputila u OECD. Zatim je uslijedila sljedeća faza u kojoj je AZTN ispunio inicijalni sveobuhvatni upitnik o institucionalnom i zakonodavnom okviru u području tržišnog natjecanja te o provedbenoj praksi AZTN-a.

AZTN je od 28. do 30. rujna 2022. bio domaćin trodnevnog seminara u suradnji s OECD-ovim Regionalnim centrom za tržišno natjecanje u Budimpešti (RCC), koji zajednički vode mađarsko tijelo za tržišno natjecanje - GVH i OECD, i Ministarstvom vanjskih i europskih poslova RH u čijim je prostorijama seminar održan. Zagreb je odabran za mjesto održavanja RCC seminara budući da je AZTN na dan otvorenja proslavio 25. obljetnicu svoga postojanja i rada. Stručnjaci za tržišno natjecanje iz 16 različitih zemalja istočne, jugoistočne i srednje Europe okupili su se kako bi prisustvovali seminaru o *ex ante* regulaciji i provedbi propisa o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima.

U okviru radne skupine za tržišno natjecanje Vijeća EU, tijekom 2022. godine održana su ukupno 23 sastanka na temu donošenja Uredbe (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (u daljnjem tekstu: Akt o digitalnim tržištima ili DMA). DMA je stupio na snagu 1. studenog 2022. godine, a počeo se primjenjivati od 2. svibnja 2023. godine.

Navedenom Uredbom Komisiji se dodjeljuju ovlasti za donošenje provedbenih akata u skladu s člankom 291. stavkom 2. UFEU. U tu svrhu, članak 50. Akta o digitalnim tržištima propisuje da će Komisiji pomagati Savjetodavni odbor za digitalna tržišta (DMAC) te su za članove kao predstavnice RH imenovane mr.sc. Branimira Kovačević, voditeljica Odjela za međunarodnu i europsku suradnju u AZTN-u i gđa Maja Radišić Žuvanić iz Uprave za trgovinu i javnu nabavu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (dalje u tekstu: MINGOR) kao njezina zamjena.

I u 2022. godini se nastavio trend velikog broja upita koje nadležna tijela za tržišno natjecanje međusobno postavljaju kroz mrežu ECN2. Tako je AZTN zaprimio i odgovorio na 73 zahtjeva za dostavu informacija (što prosječno iznosi 2,7 upućena zahtjeva po državni članici) te uputio 3 zahtjeva prema ostalim državama članicama EU-a. AZTN se i na ovaj način pokazuje kao promicatelj aktivne suradnje među državama članicama EU-a. U razdoblju od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. godine na sastancima radnih skupina, podskupina te savjetodavnih odbora ECN-a sudjelovalo je 24 predstavnika AZTN-a ukupno 39 puta (od 45 održanih sastanaka 30 ih je bilo online, a 15 uživo).

Održana su dva sastanka šefova nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja EU zemalja članica, u lipnju i studenome 2022. godine. Na oba sastanka AZTN je predstavljala dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća. Teme sastanaka čelnika nacionalnih tijela bile su: Akt o digitalnim tržištima (DMA), koordinacija provedbe DMA-a s provedbom prava tržišnog natjecanja, 20 godina od donošenja Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, aktualna pitanja oko

nadzora koncentracija, programi oslobođenja od kazne ili umanjenja kazne (engl. *leniency*), obavijest o mjerodavnom tržištu te članak 102. UFEU.

Komunikacijske aktivnosti

AZTN kroz različite komunikacijske kanale posebnu pozornost posvećuje javnosti i transparentnosti svoga rada. Aktivno promicanje prava i politike tržišnog natjecanja provodi se putem edukacija poduzetnika i potrošača te kroz transparentnu i otvorenu komunikaciju s javnosti. Na isti je način AZTN angažiran na edukaciji u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i upoznavanju adresata s propisima iz tog područja.

Tijekom 2022. godine djelatnici AZTN-a su bili vrlo aktivni u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja te su održali 16 stručnih predavanja, radionica i edukacija i objavili nekoliko stručnih članaka. Edukacija iz područja ZZTN-a, u pravilu, uz praktične primjere obuhvaća temeljne pojmove tržišnog natjecanja, rad AZTN-a i suradnju s EK, zabranjene sporazume poduzetnika, zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika, koncentracije poduzetnika, te promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, a u području ZNTP-a, važnost poštenih trgovačkih praksi u odnosima između kupaca i dobavljača u lancu opskrbe hranom. Ujedno se edukacija često usmjerava na sve aktualnosti i novine u razvoju prava tržišnog natjecanja. Na taj način se komunikacija AZTN-a s opće, produbljuje na stručnu i kvalificiranu javnost, prije svega poduzetnike, sudstvo, odvjetništvo i akademsku javnost.

2022. godina je za AZTN imala veliki značaj jer je svečano obilježeno 25 godina postojanja i rada AZTN-a. Tim povodom 28. rujna 2022. u suradnji s OECD-ovim regionalnim centrom RCC OECD-GVH održana je međunarodna konferencija pod nazivom: „25 godina izazova i uspjeha“. Konferencija se odvijala u tri panela pod nazivima: „Ex-ante regulacija i provedba pravila o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima“, „25 godina AZTN-a i 20 godina Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003“ i „Vertikalna pravila – novosti i izazovi“. Istaknuti govornici iz država članica EU-a, OECD-a, nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, poslovne i akademske zajednice, odvjetnici i suci raspravljali su o ovim važnim temama te iskoristili prigodu za razmjenu iskustava i primjera iz dugogodišnje prakse³⁶.

AZTN primjenjuje i poštuje transparentnost, neovisnost, nepristranost i profesionalnost u komunikaciji prema strankama i javnosti. Sukladno usvojenoj i javno dostupnoj Komunikacijskoj strategiji³⁷, AZTN na svojoj mrežnoj stranici objavljuje svoje odluke, mišljenja i godišnja izvješća o radu, kao i stručne članke, priopćenja za javnost i medije o pokrenutim postupcima i donesenim odlukama i praksi AZTN-a. Ovlašteni predstavnici AZTN-a nastupaju u medijima te imaju kontakte s novinarima, a AZTN izdaje publikacije i edukativne brošure te redovito sudjeluje u svojstvu sudionika ili predavača na seminarima i konferencijama o specifičnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi. Sva priopćenja, zakonodavni okvir i sažeci odluka AZTN-a prevode se na engleski jezik i objavljuju na mrežnoj stranici AZTN-a.

Tijekom 2022. godine, AZTN je objavio 76 odluka, odgovorio je na 27 novinarskih upita i na 19 upita stranaka te objavio 69 priopćenja za javnost. Objavljeno je 11 mjesečnih informativnih

³⁶ Mrežna stranica AZTN-a na poveznici <https://www.aztn.hr/odrzana-medunarodna-konferencija-aztn-a-25-godina-izazova-i-uspjeha/>

³⁷ Mrežna stranica AZTN-a na poveznici: <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2023/02/AZTN-Komunikacijska-strategija.pdf>

biltena AZTN-a u elektroničkom obliku - AZTN info³⁸, koji donose detaljnije informacije o odlukama i drugim aktivnostima AZTN-a i njegovih stručnjaka te izvještavaju o najvažnijim odlukama i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja u EU i svijetu.

Broj zaposlenih

Sve aktivnosti AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja i utvrđivanja zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom u 2022. godini realizirane su s nešto većim brojem zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu. Konkretno, AZTN je na dan 31. prosinca 2022. godine imao 56 zaposlenih radnika, a u 2021. godini je imao 49 zaposlenika.

AZTN je krajem 2021. godine započeo postupak zapošljavanja zbog potrebe za novim radnicima i popunjavanja upražnjenih radnih mjesta, do čega je došlo uslijed stupanja na snagu ZID ZNTP-a, kao i uslijed odlaska nekoliko dotadašnjih radnika iz AZTN-a tijekom 2021. godine. Kroz predmetni postupak zapošljavanja, u AZTN-u je u 2022. godini zaposleno ukupno sedam novih radnika na neodređeno vrijeme (uz probni rok od 6 mjeseci). Za potrebe provođenja javnog natječaja, AZTN je ishodio potrebne prethodne suglasnosti Ministarstva pravosuđa i uprave i Ministarstva financija koje je bio dužan zatražiti prema tada važećim propisima, dok je temeljem odredbi Odluke o zabrani novog zapošljavanja službenika i namještenika u javnim službama („Narodne novine“ broj 35/22.) od 17. ožujka 2022. godine prethodnu suglasnost za zapošljavanje potrebno zatražiti od MINGOR-a.

U ovom dijelu zapošljavanja i stručnog usavršavanja, dodatni izazov za AZTN predstavlja i stručna edukacija i osposobljavanje novozaposlenih, koja zbog složenosti poslova zna potrajati određeno vrijeme do njihove potpune samostalnosti u radu.

Interni akti AZTN-a

Donošenjem internih akata u 2022. godini, AZTN je nastojao ispuniti obveze propisane važećim pozitivnim propisima, kako u smislu donošenja novih internih akata tako i izmjenama i dopunama već postojećih internih akata. S obzirom na to da su tijekom 2021. godine stupili na snagu ZID ZZTN i ZID ZNTP kojima je propisana obveza usklađivanja Statuta AZTN-a s odredbama tih zakona, početkom 2022. godine na sjednici Vijeća usvojen je novi Statut koji je potom poslan na potvrđivanje Hrvatskom saboru. Na sjednici održanoj 27. svibnja 2022. godine Hrvatski sabor je potvrdio Statut AZTN-a („Narodne novine“, broj 63/22.), nakon čega se moglo pristupiti usklađenju drugih općih akata AZTN-a s odredbama tih zakona, odnosno novog Statuta.

AZTN je 1. ožujka 2022. godine donio Godišnji plan obrazovanja i stručnog usavršavanja radnika AZTN-a za 2022. godinu, u kojem su navedena planirana sredstva na ime obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Nadalje, tijekom 2022. godine usvojeni su sljedeći novi interni akti AZTN-a:

³⁸ Mrežna stranica AZTN-a na poveznici <http://www.aztn.hr/aztn-info/>.

- Pravilnik o korištenju službenih vozila, službenim putovanjima i naknadama troškova putovanja, korištenju mobilnih telefona, poslovnih kreditnih kartica i sredstava reprezentacije,
- Pravilnik o obrazovanju i stručnom usavršavanju radnika,
- Pravilnik o plaćama i materijalnim pravima radnika,
- Pravilnik o službenoj iskaznici ovlaštene osobe u Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja,
- Pravilnik o unutarnjem prijavljivanju nepravilnosti,
- Pravilnik o upotrebi pečata i žigova i njihovom čuvanju,
- Pravilnik o provedbi videonadzora, i
- Pravilnik o prikupljanju, obradi, korištenju i zaštiti osobnih podataka.

Svi prethodno navedeni akti objavljeni su na mrežnoj stranici AZTN-a te su dostupni zainteresiranoj javnosti³⁹.

Zaključno, AZTN je u 2022. godini zaprimio pet zahtjeva za pristup informacijama, koji su riješeni u roku te su odluke o zaprimljenim zahtjevima dostavljene podnositeljima zahtjeva. Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2022. godinu dostavljeno je Povjereniku za informiranje te objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a.

³⁹ Mrežna stranica AZTN-a na poveznici <https://www.aztn.hr/o-nama-1/opci-akti/pravilnici/>

2. Provedba Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja

Zakonodavni okvir u području zaštite tržišnog natjecanja u izvještajnoj 2022. godini čine Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09.) koji je stupio na snagu 1. listopada 2010. godine, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 80/13.), koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013., na dan ulaska RH u EU, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 41/21.), koji je stupio na snagu 24. travnja 2021. godine i neslužbeni pročišćeni tekst Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine, broj 79/09., 80/13., 41/21.).

Provedbene propise čine uredbe koje je Vlada RH donijela na prijedlog AZTN-a, a kojima se detaljnije uređuju pojedina područja primjene. To su:

- Uredba o načinu i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta⁴⁰,
- Uredba o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika⁴¹,
- Uredba o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika⁴²,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije⁴³,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila⁴⁴,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma u sektoru prometa⁴⁵,
- Uredba o sporazumima male vrijednosti⁴⁶,
- Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika⁴⁷,
- Uredba o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere⁴⁸ i
- Uredba o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere⁴⁹.

U primjeni hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, AZTN je obvezan na odgovarajući način koristiti kriterije iz pravne stečevine EU-a, osobito u slučaju pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju tih propisa. Pravnu stečevinu EU-a čine primarno i sekundarno zakonodavstvo EU-a te sudska praksa Suda EU-a. Uz paralelnu primjenu europskog prava tržišnog natjecanja odnosno članaka 101. i 102. UFEU-a, u postupcima u nadležnosti AZTN-a koriste se na odgovarajući način kriteriji iz navedenih izvora prava EU-a, osobito kriteriji iz sudske prakse Suda EU-a.

Postupci utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u obliku sklapanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu

⁴⁰ „Narodne novine“, br. 9/11.

⁴¹ „Narodne novine“, br. 37/11.

⁴² „Narodne novine“, br. 72/11.

⁴³ „Narodne novine“, br. 9/11.

⁴⁴ „Narodne novine“, br. 37/11.

⁴⁵ „Narodne novine“, br. 78/11.

⁴⁶ „Narodne novine“, br. 9/11.

⁴⁷ „Narodne novine“, br. 38/11.

⁴⁸ „Narodne novine“, br. 129/10. i 23/15.

⁴⁹ „Narodne novine“, br. 129/10. i 96/17.

veoma su složeni zbog potrebe provođenja detaljnih ekonomskih i pravnih analiza i zaštite prava stranaka na obranu u postupku te su stoga detaljno propisani ZZTN-om. Šest temeljnih faza tog složenog postupka detaljno su obrazložene u prethodnom Godišnjem izvješću o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2021. godinu⁵⁰ pa se u ovom Izvješću ne navode.

2.1. Postupci utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika

Tijekom 2022. godine veliki dio aktivnosti AZTN-a odnosio se na predmete utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika, koji predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Zabranjenim se sporazumima smatraju sporazumi poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje poduzetnika, koji kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja. Osobito su zabranjeni oni sporazumi kojima se:

1. izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti,
2. ograničava ili nadzire proizvodnja, tržište, tehnološki razvoj ili ulaganje,
3. dijele tržišta ili izvori nabave,
4. primjenjuju nejednaki uvjeti na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju,
5. uvjetuje sklapanje ugovora prihvaćanjem od drugih ugovornih strana dodatnih obveza koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom tih ugovora.

Postupak utvrđivanja zabranjenog sporazuma uvijek se pokreće po službenoj dužnosti, a inicijativu za pokretanje postupka AZTN-u može podnijeti široki krug fizičkih i pravnih osoba⁵¹.

Kako bi utvrdio postoje li dostatne indicije za pokretanje postupka u području utvrđivanja zabranjenih sporazuma po službenoj dužnosti, AZTN je proveo prethodno ispitivanje stanja na 22 mjerodavna tržišta, od kojih navodi nekoliko primjera upravnih predmeta koji su okončani u 2022. godini:

- tržište postupaka javne nabave s namjerom sklapanja okvirnog sporazuma s tri gospodarska subjekta za razdoblje od četiri godine, za nabavu 14 grupa prehrambenih proizvoda, koji su tijekom 2012. godine provedeni na području Grada Zagreba od strane UDD-a⁵²,
- tržište obavljanja djelatnosti privatne zaštite⁵³,

⁵⁰ <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2015/05/GI-AZTN-2021.pdf>

⁵¹ ZZTN, članak 37. i članak 38. stavak 1. i 3. te članak 39.

⁵² Rješenje AZTN protiv Agro-Vir d.o.o., Zagreb, Agrodalm d.o.o., Zagreb, Diljexport d.o.o., Zagreb, Trgoplod d.o.o., Zagreb i Marino-Lučko - narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma, KLASA: UP/I 034-03/17-01/021, od 28. travnja 2022. godine.

⁵³ Rješenje AZTN protiv Sokol Marić d.o.o., Zagreb, Securitas Hrvatska d.o.o., Zagreb, AKD-Zaštita d.o.o., Zagreb, Klemm Security d.o.o., Zagreb, Bilić-Erić d.o.o., Sesvete, V Grupa d.o.o., Zagreb i Arsenal-Ivezić d.o.o., Varaždin, KLASA: UP/I 034-03/14-01/002, od 28. prosinca 2022. godine.

- tržište prodaje drogerijskih proizvoda⁵⁴,
- tržište pružanja usluga obuke kandidata za upravljanje motornim vozilima B kategorije od strane autoškola⁵⁵,
- tržište prodaje vodomjera u RH⁵⁶,
- tržište distribucije novih motornih vozila marke KIA Motors, tržište pružanja usluga servisiranja i prodaje rezervnih dijelova motornih vozila marke KIA Motors na području RH⁵⁷,
- tržište pružanja leasing usluga⁵⁸,
- tržište kapitala i upravljanja mirovinskim fondovima⁵⁹,
- tržište javne nabave usluga prijevoza učenika osnovnih škola⁶⁰,
- tržište distribucije motornih vozila, servisiranja motornih vozila i prodaje rezervnih dijelova vozila marke Hyundai⁶¹.

Iz područja utvrđivanja zabranjenih sporazuma riješeno je ukupno 36 predmeta u 2022. godini (22 upravnih i 14 neupravnih predmeta).

Od 22 riješena upravna predmeta u jednom predmetu⁶² je doneseno rješenje kojim se utvrđuje narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog horizontalnog sporazuma (kartela) u području javne nabave u smislu članka 8. ZZTN-a do čijeg je otkrivanja došlo provođenjem nenajavljene pretrage poslovnih prostorija, u dva predmeta⁶³ su donesena rješenja kojima se obustavlja postupak jer je utvrđeno da ne postoje pretpostavke za daljnje vođenje postupka, u 17 predmeta su donesena rješenja kojima se odbacuje inicijativa jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka. Dva predmeta su okončana očitovanjem budući da je

⁵⁴ Rješenje AZTN protiv SPAR grupacije, Salzburg, Austrija, zahtjev poduzetnika dm-drogerie markt GmbH +Co za stavljanje zabilješke o prijavi za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere, KLASA: UP/I 034-03/18-01/017, od 28. prosinca 2022. godine.

⁵⁵ Rješenje AZTN protiv petnaest autoškola s područja Osječko-baranjske županije, KLASA: UP/I 034-03/20-01/023, od 14. listopada 2022. godine.

⁵⁶ Rješenje AZTN protiv IKOM d.o.o., Zagreb - inicijativa odvjetnice Anite Filipović, ŽK Split, KLASA: UP/I 034-03/20-01/022, od 14. travnja 2022. godine.

⁵⁷ AZTN protiv KMAG d.o.o., Gornji Stupnik i KMAG d.o.o., Ljubljana, Slovenija, inicijativa poduzetnika PRIZMIĆ d.o.o., Split; KLASA: UP/I 034-03/21-01/003, od 21. ožujka 2022. godine.

⁵⁸ AZTN protiv hrvatskih banaka u stranome vlasništvu i leasing društava, KLASA: UP/I 034-03/21-01/009, od 8. studenoga 2022. godine.

⁵⁹ AZTN protiv četiri društva za upravljanje mirovinskim fondovima, KLASA: UP/I 034-03/21-01/013, od 3. veljače 2022. godine.

⁶⁰ AZTN protiv ČAZMATRANS PROMET d.o.o., Čazma; ČAZMATRANS VUKOVAR d.o.o., Vukovar; AUTOTRANSPORT KARLOVAC d.o.o., Karlovac, KLASA: UP/I 034-03/21-01/015, od 1. ožujka 2022. godine.

⁶¹ AZTN protiv HYUNDAI HRVATSKA d.o.o., Zagreb - inicijativa AKS d.o.o., Karlovac za pokretanje postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma, KLASA: UP/I 034-03/22-01/001, od 3. lipnja 2022. godine.

⁶² AZTN protiv Agro-Vir d.o.o., Zagreb, Agrodalm d.o.o., Zagreb, Diljexport d.o.o., Zagreb i Marino-Lučko d.o.o. Lučko, KLASA: UP/I 034-03/2017-01/021, od 28. travnja 2022. godine.

⁶³ AZTN protiv petnaest autoškola s područja Osječko-baranjske županije, KLASA: UP/I 034-03/20-01/023, od 14. listopada 2022. i AZTN protiv Sokol Marić d.o.o., Zagreb, Securitas Hrvatska d.o.o., Zagreb, AKD-Zaštita d.o.o., Zagreb, Klemm Security d.o.o., Zagreb, Bilić-Erić d.o.o., Sesvete, V Grupa d.o.o., Zagreb i Arsenal-Ivezić d.o.o., Varaždin, KLASA: UP/I 034-03/14-01/002, od 28. prosinca 2022. godine.

u ta dva predmeta AZTN postupao po predstavkama podnositelja za pokretanje postupka u smislu ZUP-a, odnosno nije bila riječ o inicijativama u smislu ZZTN-a koje se moraju okončati rješenjem.

2.1.1. Horizontalni sporazumi - karteli

Horizontalni sporazumi su sporazumi između izravnih konkurenata odnosno između poduzetnika koji djeluju na istom mjerodavnom tržištu ili na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije.

Zabranjeni horizontalni sporazum postoji kada poduzetnici koji su izravni konkurenti sklope sporazum s ciljem ili posljedicom narušavanja tržišnog natjecanja. Riječ je najčešće o dogovoru o cijenama, podjeli tržišta i kupaca, izvorima nabave, namještanju javnih natječaja, određivanju kvota proizvodnje ili prodaje, ograničenju uvoza ili izvoza i slično. Takve su aktivnosti poduzetnika suprotne samoj biti i svrsi tržišnog gospodarstva. Zbog toga su takvi sporazumi između poduzetnika, usmeni ili pisani, ili u obliku usklađenog djelovanja poduzetnika, izričito zabranjeni te predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Uobičajeni naziv za takav sporazum u pravu tržišnog natjecanja je kartel. Veća je vjerojatnost od stvaranja kartela ako je broj konkurenta na nekom tržištu malen, ako su prepreke za ulazak velike, ako je riječ o relativno homogenim proizvodima te ako su informacije o promjenama cijena ili proizvodnje dostupne netom prije ili ubrzo nakon promjene cijena ili plasmana proizvoda na tržište.

Kartel je sporazum ili usklađeno djelovanje između dva ili više konkurenata kojem je cilj usklađivanje njihovih postupanja na tržištu ili utjecaj na relevantne parametre tržišnog natjecanja putem praksi poput, ali ne ograničujući se na, dogovaranja ili usklađivanja kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih trgovinskih uvjeta, među ostalim u pogledu prava intelektualnog vlasništva, određivanja kvota proizvodnje ili prodaje, dijeljenja tržišta i kupaca, uključujući manipuliranje postupkom podnošenja ponuda, ograničenje uvoza ili izvoza ili protutržišnih djelovanja protiv drugih konkurenata, dok je tajni kartel onaj kartel čije je postojanje djelomično ili u potpunosti prikriveno.

Budući da su karteli u pravilu tajni sporazumi između poduzetnika, tijelima nadležnim za tržišno natjecanje ih je zbog toga teško otkriti i dokazati. Jedan od vrlo značajnih istražnih alata AZTN-a koji se koristi u svrhu pribavljanja dokaza o postojanju zabranjenih sporazuma jesu nenajavljene pretrage. Provođenjem nenajavljene pretrage otkriven je i kartel u javnoj nabavi u 2022. godini. Naime, AZTN ima ovlast provoditi nenajavljene pretrage poslovnih i drugih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava, dokumenata, isprava i stvari koje se tamo nalaze, kao i pečačenja te privremenog oduzimanja predmeta. AZTN pretrage može voditi i na zahtjev EK ili tijela za tržišno natjecanje država članica EU-a. Pritom AZTN mora prethodno od VUSRH-a pribaviti nalog za provođenje nenajavljene pretrage.

2.1.2. Vertikalni sporazumi

Vertikalni sporazumi su sporazumi koje sklapaju poduzetnici koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije. To su primjerice, sporazumi o isključivoj kupnji, isključivoj opskrbi ili distribuciji, sporazumi o franšizi, a sklapaju se između proizvođača i distributera ili između dobavljača sirovine i proizvođača.

I vertikalni sporazumi mogu dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja. To posebno dolazi do izražaja u slučajevima kada sadrže ograničenja kojima se stvaraju prepreke ulasku novih sudionika odnosno konkurenata na tržište. Takve povrede postoje kod vertikalnih sporazuma koji neposredno ili posredno, samostalno ili zajedno s drugim čimbenicima, pod kontrolom ugovornih strana, sadrže vertikalna ograničenja koja se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, a kojima je cilj:

- a) ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda, ne dovodeći u pitanje pravo dobavljača da odredi maksimalnu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu, pod uvjetom da nije riječ o fiksnim ili minimalnim prodajnim cijenama, koje su rezultat izvršenog pritiska ili poticaja od bilo koje ugovorne strane,
- b) ograničavanje područja na kojem kupac sudionik sporazuma može prodavati proizvode koji su predmet sporazuma, ili ograničavanje prodaje ugovorenih proizvoda određenoj skupini potrošača,
- c) ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije koji djeluju na razini trgovine na malo, aktivne ili pasivne prodaje proizvoda krajnjim korisnicima, ne isključujući mogućnost zabrane članu unutar sustava selektivne distribucije da djeluje izvan ovlaštenog poslovnog prostora,
- d) ograničavanje međusobne opskrbe između distributera unutar sustava selektivne distribucije, uključujući ograničenja između distributera koji ne djeluju na istoj razini trgovine,
- e) ograničavanje dobavljača dijelova, koji te dijelove prodaje kupcu radi ugradnje u novi proizvod, pri prodaji tih dijelova, kao rezervnih dijelova, krajnjim korisnicima ili serviserima, te drugim pružateljima usluga, koje kupac nije ovlastio za popravak ili servisiranje njegovih proizvoda.

2.1.3. Izuzeća ograničavajućih sporazuma od opće zabrane

Treba imati na umu da sporazum koji sadrži ograničenja tržišnog natjecanja može biti obuhvaćen izuzećem od zakonske zabrane, pod uvjetom da ispunjava uvjete za izuzeće propisane člankom 8. stavkom 3. ZZTN-a od opće zabrane iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a ili

ispunjava propisane uvjete za skupno izuzeće temeljem uredbi kojima se u okviru hrvatskog prava tržišnog natjecanja uređuju skupna izuzeća, to su:

- Uredba o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika⁶⁴,
- Uredba o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika⁶⁵,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije⁶⁶,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila⁶⁷,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma u sektoru prometa⁶⁸.

Naime, ako sporazum ispunjava uvjete za skupno izuzeće iz pojedine uredbe, a da pritom ne sadrži teška ograničenja propisana tom uredbom, sudionici sporazuma u pravilu mogu biti sigurni da je njihov sporazum dopušten.

Međutim, od zabrane nije moguće izuzeti kartele koji predstavljaju najtežu povredu prava tržišnog natjecanja.

S druge strane, treba imati na umu da niti sporazum koji ne ispunjava uvjete za skupno izuzeće iz uredbi o skupnom izuzeću za pojedinu kategoriju sporazuma, ne mora biti automatski zabranjen.

Naime, u slučaju da je AZTN pokrenuo postupak ocjene takvog sporazuma, sudionici sporazuma moraju dokazati da njihov sporazum kumulativno ispunjava uvjete za izuzeće propisane člankom 8. stavkom 3. ZZTN-a. Konkretno, moraju dokazati da njihov sporazum pridonosi unaprijeđenju, primjerice, proizvodnje ili distribucije te da su stoga ograničenja tržišnog natjecanja koja sadrže apsolutno nužna. Također, moraju dokazati da će unaprijeđena proizvodnja ili distribucija imati značajnu korist za potrošače (primjerice, snižavanjem cijene proizvoda ili usluga ili ponudom nove robe ili usluga) koju bez određenih ograničenja u sporazumu ne bi bilo moguće ostvariti na drugi način. Drugim riječima, da bi ograničavajući sporazumi ispunili uvjete za izuzeće i bili izuzeti od opće zabrane, a time i dopušteni, pozitivni učinci tih sporazuma na tržišno natjecanje i interese potrošača moraju jasno prevladati nad negativnima.

Važno je naglasiti da poduzetnici trebaju sami procijeniti sadrže li njihovi sporazumi ograničenja tržišnog natjecanja, i ako ih sadrže, ispunjavaju li takva ograničenja propisane kriterije za izuzeće. Rizik izrade analize i donošenja odluke o sklapanju sporazuma u takvim slučajevima preuzimaju poduzetnici. Pritom im koriste kriteriji iz pravne stečevine EU-a, osobito smjernice, obavijesti i upute EK za pojedinu vrstu sporazuma.⁶⁹

⁶⁴ „Narodne novine“, br. 37/11.

⁶⁵ „Narodne novine“, br. 72/11.

⁶⁶ „Narodne novine“, br. 9/11.

⁶⁷ „Narodne novine“, br. 37/11.

⁶⁸ „Narodne novine“, br. 78/11.

⁶⁹<https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/guidelines-on-horizontal-cooperation-agreements.html>;

<https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/guidelines-on-vertical-restraints.html>

U nastavku se daju kratki opisi primjera odluka iz područja zabranjenih sporazuma.

Primjer zabranjenog horizontalnog sporazuma (kartela) u postupku javne nabave

Primjer 1.: AZTN protiv Agro-Vir d.o.o., Zagreb, Agrodalm d.o.o., Zagreb, Diljexport d.o.o., Zagreb i Marino-Lučko d.o.o. Lučko⁷⁰

AZTN je rješenjem od 28. travnja 2022. godine utvrdio da su poduzetnici Agro-Vir d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Agro-Vir), Agrodalm d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Agrodalm) i Diljexport d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Diljexport), u postupcima javne nabave 14 grupa prehrambenih proizvoda s namjerom sklapanja okvirnog sporazuma s tri gospodarska subjekta za razdoblje od četiri godine koji su tijekom 2012. godine provedeni od strane Ustanove „Dobri dom“ Grada Zagreba, sa sjedištem u Zagrebu, prethodnim utvrđivanjem i usklađivanjem cijena njihovih ponuda radi utjecaja na ishod predmetnih postupaka javne nabave i međusobnom podjelom pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama, s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogući sklapanje ugovora o javnoj nabavi na temelju okvirnog sporazuma, za određenu grupu nabave i godinu, u razdoblju od 4. lipnja 2012. do 1. siječnja 2014. godine narušili tržišno natjecanje u istim postupcima javne nabave, odnosno sklopili zabranjeni horizontalni sporazum, koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. i 3. ZZTN-a.

Istim rješenjem utvrđeno je da je poduzetnik Marino-Lučko d.o.o., sa sjedištem u Lučkom, naknadno pristupio navedenom zabranjenom sporazumu Agro-Vira, Agrodalma i Diljexporta i međusobnom podjelom pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi s navedenim poduzetnicima, prema pojedinim grupama nabave i godinama, s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogući sklapanje ugovora o javnoj nabavi na temelju okvirnog sporazuma, za određenu grupu nabave i godinu, u razdoblju od 1. siječnja 2013. do 1. siječnja 2014. godine narušio tržišno natjecanje u predmetnim postupcima javne nabave, odnosno sklopio zabranjeni horizontalni sporazum koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 3. ZZTN-a.

Navedenim poduzetnicima izrečene su novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.155.000,00 kuna (286.017,65 eura).

Primjenom na odgovarajući način kriterija pravila o tržišnom natjecanju u EU, AZTN je ocijenio kako određene indicije i okolnosti, (približno jednake ukupne ponude za sve četiri godine trajanja okvirnog sporazuma, približno jednake ponude za sklapanje pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi za 2012. godinu, potpuno identične ponude različitih ponuditelja unutar iste grupe proizvoda, nerealno iskazane ponude istog ponuditelja za pojedinačne godine unutar iste grupe, podjela izvršavanja ugovora o javnoj nabavi i obrazac postupanja stranaka u vezi s odustankom od sklapanja pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi), promatrane kao cjelina, ukazuju na

⁷⁰ Rješenje AZTN protiv Agro-Vir d.o.o., Zagreb, Agrodalm d.o.o., Zagreb, Diljexport d.o.o., Zagreb i Marino-Lučko d.o.o. Lučko, KLASA: UP/I 034-03/2017-01/021, od 7. lipnja 2022. godine.

postojanje predmetnog zabranjenog sporazuma i predstavljaju dokaz povrede pravila tržišnog natjecanja, konkretno članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume poduzetnika.

Navedene indicije i okolnosti o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma potkrijepljene su materijalnim dokazima prikupljenim tijekom nenajavljenih pretraga poslovnih prostorija Agrodalma i Diljexporta.

AZTN je u konkretnom slučaju kao povredu članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume, utvrdio postupanja predmetnih poduzetnika koja su uključivala prethodno utvrđivanje i usklađivanje cijena njihovih ponuda radi utjecaja na ishod predmetnih postupaka javne nabave i međusobnu podjelu pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama, s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogući sklapanje ugovora o javnoj nabavi na temelju okvirnog sporazuma, za određenu grupu nabave i godinu.

Dakle, riječ je o manipulaciji predmetnim postupcima javne nabave 14 grupa prehrambenih proizvoda, temeljem zabranjenog sporazuma između tržišnih konkurenata o cijenama koje će ponuditi u okviru tih postupaka i o podjeli ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama. Dogovorom o utvrđivanju cijena koje će ponuditi u predmetnim postupcima javne nabave i međusobnom podjelom ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama, predmetni poduzetnici unaprijed su otklonili neizvjesnost oko njihovog postupanja u istim postupcima javne nabave i time uklonili rizike međusobnog tržišnog natjecanja.

Za određena koluzivna ponašanja, koja vode do toga da karteli horizontalno određuju cijene, može se smatrati vjerojatnim da će imati negativne učinke, osobito na cijenu, količinu ili kvalitetu proizvoda i usluga, te da u svrhu primjene članka 8. ZZTN-a nije potrebno dokazivati da imaju konkretan učinak na tržište.

Sporazumi o podjeli tržišta predstavljaju posebno teške povrede tržišnog natjecanja i sami po sebi imaju za cilj ograničiti tržišno natjecanje te su obuhvaćeni kategorijom koja je izričito zabranjena člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a.

Prema ocjeni AZTN-a, predmetni zabranjeni sporazum sadrži dovoljan stupanj štetnosti da se smatra ograničenjem tržišnog natjecanja „s obzirom na cilj“ u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a. Osim protutržišnog cilja predmetnog zabranjenog sporazuma, u postupku su utvrđeni i protutržišni učinci istog sporazuma zbog kojih je tržišno natjecanje u postupcima javne nabave 14 predmetnih grupa nabave bilo stvarno i značajno narušeno.

VUSRH je presudom od 14. rujna 2022. godine odbio tužbeni zahtjev tužitelja za poništavanje rješenja AZTN od 28. travnja 2022. godine, odbio prijedloge tužitelja za određivanje odgovnog učinka tužbe i određivanje privremene mjere te odbio zahtjev tužitelja za naknadu troškova upravnog spora, pa je time je rješenje AZTN-a u ovom predmetu postalo pravomoćno.

Primjeri odluka o odbacivanju inicijative za pokretanje postupka

Primjer 1.: AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije frizera⁷¹; AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije kozmetičara⁷²; AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije automehaničara⁷³; AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije kemijskih čistača⁷⁴; AZTN protiv Hrvatske obrtničke komore, Ceha graditeljstva⁷⁵

AZTN je rješenjima od 22. srpnja 2022. godine odbacio inicijativu fizičke osobe podnesenu AZTN-u protiv Udruženja obrtnika Grada Zagreba, Sekcije frizera; Sekcije kozmetičara; Sekcije automehaničara; Sekcije kemijskih čistača i Hrvatske obrtničke komore, Ceha graditelja, budući da ne postoje uvjeti za pokretanja postupaka radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 39. ZZTN-a, a vezano uz primjenu članaka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume.

Povod za podnošenje predmetne inicijative bili su članci objavljeni na portalu index.hr od 31. siječnja 2022. i 7. veljače 2022. godine u kojima su predstavnici Udruženja obrtnika Grada Zagreba, Sekcije frizera; Sekcije kozmetičara; Sekcije automehaničara; Sekcije kemijskih čistača (u daljnjem tekstu: Sekcije) odnosno predstavnici Hrvatske obrtničke komore, Ceha graditelja (u daljnjem tekstu: HOK; Ceh), odgovarajući na novinarsko pitanje o porastu cijena energenata naveli kako će s obzirom na cjelokupnu situaciju cijene usluga morati porasti⁷⁶.

Zbog navedenih izjava, podnositelj inicijative je smatrao kako obrtnici unutar svojih cehova zajednički pripremaju "odgovor" na poskupljenja, odnosno da izjave dane za medije upućuju na to da će se članovi cehova dogovoriti o zajedničkom podizanju cijena.

AZTN je sukladno zakonskim ovlastima proveo prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu kako bi ispitao navode iz predmetne inicijative. U konkretnom slučaju nisu utvrđene dostatne indicije za pokretanje postupka protiv gore navedenih poduzetnika.

Naime, AZTN je utvrdio kako iz dostavljenih očitovanja navedene Sekcije i Ceha proizlazi da se isti ni u jednom trenutku nisu sastali niti se na bilo koji drugi način organizirali da bi razgovarali, niti da bi postigli sporazum, bilo pisani bilo usmeni, čiji bi se sadržaj odnosio na cijene njihovih roba i usluga. U vezi s tim AZTN-u su dostavljeni zapisnici s održanih sastanaka u razdoblju od

⁷¹ Rješenje AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije frizera, KLASA: UP/I 034-03/22-01/002 od 22. srpnja 2022. godine.

⁷² Rješenje AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije kozmetičara, KLASA: UP/I 034-03/22-01/003 od 22. srpnja 2022. godine.

⁷³ Rješenje AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije automehaničara, KLASA: UP/I 034-03/22-01/004, od 22. srpnja 2022. godine.

⁷⁴ Rješenje AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije kemijskih čistača, KLASA: UP/I 034-03/22-01/005, od 22. srpnja 2022. godine.

⁷⁵ Rješenje AZTN protiv Hrvatske obrtničke komore, Ceha graditeljstva, KLASA: UP/I 034-03/22-01/006, od 22. srpnja 2022. godine.

⁷⁶<https://www.index.hr/vijesti/clanak/krecu-golema-poskupljenja-evo-koliko-ce-poskupjeti-frizeri-automehanicari/2336393.aspx>
<https://www.index.hr/vijesti/clanak/kruh-mlijeko-i-meso-skuplji-do-30-poskupjet-ce-frizeri-i-mnoge-usluge-evo-koliko/2338038.aspx>

listopada 2021. godine do dana očitovanja na dopis od strane Sekcija i Cehova te je utvrđeno da ni iz jednog zapisnika ne proizlazi kako se na sastancima raspravljalo o cijenama usluga. Također navedeno potvrđuje i većina očitovanja poduzetnika koji navode da od HOK-a, Udruženja grada Zagreba ili nekog drugog obrtničkog udruženja nisu zaprimili nikakve upute ni preporuke navedenih tijela vezano uz poslovanje obrtnika s obzirom na poskupljenje energenata, materijala za rad i sl., niti su sudjelovali na bilo kakvim sastancima navedenih tijela.

Također, usporedbom dostavljenih cjenika unutar pojedine struke poduzetnika koji su podigli cijene u promatranom razdoblju nisu uočene podudarnosti ili isti obrasci promjena cijena u smislu jednakog ili približno jednakog povećanja cijena istih odnosno istovrsnih usluga. Također nisu uočene podudarnosti u vezi s vremenskim preklapanjem trenutka podizanja cijena.

Ako bi se radilo o preporuci udruženja po kojoj su njezini članovi postupili kasnijim podizanjem cijena, a navedeno bi bilo potvrđeno dokazima kao što su zapisnici sa sastanaka udruženja ili cjenici poduzetnika s jednakim ili približno jednakim cijenama u jednakom vremenskom periodu, tada bi bila riječ o zabranjenom sporazumu. Međutim, navedeno nije utvrđeno u predmetnim postupcima. Sama činjenica da su predstavnici struke odgovorili na novinarsko pitanje da će aktualno opće poskupljenje energenata, radnog materijala i sl. izvjesno utjecati na konačne cijene usluga samo po sebi ne predstavlja indiciju sklapanja zabranjenog sporazuma niti pozivanja na sklapanje istog te stoga ni dostatnu indiciju za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma.

Iz činjenica utvrđenih tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnim tržištima koje je AZTN proveo proizlazi da nije došlo do ujednačenog zajedničkog podizanja cijena usluga unutar pojedine struke.

S obzirom na sve navedeno, AZTN je nakon provedenog prethodnog istraživanja tržišta pružanja frizerskih, kozmetičkih, automehaničarskih, graditeljskih i usluga kemijskih čistača u RH, zaključio kako ne postoje indicije koje bi ukazivale na potencijalno kršenje ZZTN-a sklapanjem zabranjenog sporazuma na navedenim mjerodavnim tržištima i odbacio inicijativu za pokretanje postupka.

Primjer 2. AZTN protiv ČAZMATRANS PROMET d.o.o., Čazma; ČAZMATRANS VUKOVAR d.o.o., Vukovar; AUTOTRANSPORT KARLOVAC d.o.o., Karlovac - inicijativa poduzetnika SLAVONIJA BUS d.o.o., Novi Grad⁷⁷

AZTN je rješenjem od 1. ožujka 2022. godine odbacio inicijativu za pokretanje postupka protiv poduzetnika ČAZMATRANS PROMET d.o.o., sa sjedištem u Čazmi (dalje u tekstu: Čazmatrans promet), ČAZMATRANS VUKOVAR d.o.o., sa sjedištem u Vukovaru (dalje u tekstu: Čazmatrans Vukovar), AUTOTRANSPORT KARLOVAC d.o.o., sa sjedištem u Karlovcu (dalje u tekstu: Autotransport Karlovac) kao članica poslovne grupe ČAZMATRANS-NOVA d.o.o., sa sjedištem u Čazmi, (dalje u tekstu: Čazmatrans Nova), budući da je utvrdio kako ne postoje uvjeti za pokretanje postupka radi utvrđivanja narušavanja tržišnog

⁷⁷ AZTN protiv ČAZMATRANS PROMET d.o.o., Čazma; ČAZMATRANS VUKOVAR d.o.o., Vukovar; AUTOTRANSPORT KARLOVAC d.o.o., Karlovac - inicijativa poduzetnika SLAVONIJA BUS d.o.o., Novi Grad, KLASA: UP/I 034-03/21-01/015 od 1. ožujka 2022. godine.

natjecanja u smislu članka 39. ZZTN-a, a vezano uz primjenu članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume.

Povod za podnošenje inicijative poduzetnika SLAVONIJA BUS d.o.o. temeljio se na tvrdnji podnositelja inicijative kako su spomenuti poduzetnici sklopili zabranjeni sporazum u otvorenom postupku javne nabave usluga prijevoza učenika osnovnih škola nad kojima osnivačka prava ima Grad Vukovar, kao naručitelj, objavljenom 9. lipnja 2021. u Elektroničkom oglasniku javne nabave (dalje u tekstu: EOJN), pod brojem: 2021/S 0F2-0021904 (dalje u tekstu: postupak javne nabave naručitelja Grada Vukovara).

Podnositelj inicijative u bitnome je naveo kako su imenovani ponuditelji kao članovi poslovne grupe Čazmatrans Nova sastavili svoje ponude u predmetnom postupku javne nabave naručitelja Grada Vukovara na način da bude odabrana najskuplja ponuda, i to ponuda poduzetnika Autotransport Karlovac, istovremeno s ciljem da spriječe pristup tržištu ostalim konkurentima.

Navedeno postupanje imalo je, prema navodima podnositelja inicijative, za posljedicu ograničenje tržišnog natjecanja budući je smatrao kako su iste utemeljene na zabranjenom dogovoru kao rezultat dogovornog i usklađenog postupanja između imenovanih ponuditelja.

AZTN je sukladno zakonskim ovlastima proveo prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu kako bi ispitao navode iz predmetne inicijative. AZTN je pri ocjeni sadrži li određeni sporazum ciljeve suprotne pravilima tržišnog natjecanja odnosno proizvodi li stvarne ili moguće negativne učinke za tržišno natjecanje, između ostalog, utvrđivao je li u konkretnom slučaju riječ o neovisnim poduzetnicima u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Koncept poduzetnika omogućava s jedne strane utvrđivanje kategorije pravnih subjekata na koje se primjenjuju pravila tržišnog natjecanja, a s druge strane, definiranje subjekta kojemu se određeno ponašanje može pripisati.

Stav EK, a i sudske prakse sudova EU-a je da se u predmetima iz zaštite tržišnog natjecanja - utvrđivanja zabranjenih sporazuma i zlouporaba vladajućeg položaja, jedinstvenim gospodarskim subjektom ne mogu *a priori* smatrati poduzetnici kada jedan u drugome nema 100 posto udjela. Navedeni udjel mora biti 100 posto, a ukoliko nije, tada se za utvrđenje jedinstvenog gospodarskog subjekta razmatraju i druge činjenice, a sve kako bi se dokazalo da je zaista realiziran prevladavajući utjecaj jednog poduzetnika nad drugim poduzetnikom odnosno društva majke nad društvom kćeri. Takvo utvrđenje mora se temeljiti na relevantnim činjenicama koje proizlaze iz gospodarskih, organizacijskih i pravnih veza između društva majke i društva kćeri.

Budući da je utvrđeno da je poduzetnik Čazmatrans Nova imatelj 100 posto udjela u temeljnom kapitalu poduzetnika Čazmatrans promet, kao i da je vlasnik 100 posto udjela u temeljnom kapitalu poduzetnika Čazmatrans Vukovar, AZTN je utvrdio da se navedeni poduzetnici smatraju se jedinstvenim gospodarskim subjektom, odnosno jednim poduzetnikom.

Budući da Čazmatrans Nova nije imao 100% udjela u temeljnom kapitalu poduzetnika Autotransport Karlovac, AZTN je sukladno kriterijima iz pravne stečevine EU-a proveo dodatno ispitivanje stanja na tržištu kako bi ustanovio je li realiziran prevladavajući utjecaj

poduzetnika Čazmatrans Nova u poduzetniku Autotransport Karlovac, koliki je stupanj povezanosti između dva poduzetnika, te može li se u konkretnom slučaju govoriti o jednom gospodarskom subjektu.

Budući da je AZTN utvrdio da je Čazmatrans Nova vlasnik preko 80 posto udjela u temeljnom kapitalu društva Autotransport Karlovac kao i da postoje gospodarske, organizacijske i pravne veze između navedenih poduzetnika na način da društvo Čazmatrans Nova ostvaruje prevladavajući utjecaj nad društvom Autotransport Karlovac utvrđeno je kako je u konkretnom slučaju riječ o jedinstvenom gospodarskom subjektu.

Pojam poduzetnika u pravu tržišnog natjecanja obuhvaća svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, neovisno o pravnom statusu tog subjekta i načinu njegova financiranja. Pojam poduzetnika u tom kontekstu treba shvatiti kao gospodarsku cjelinu, čak i ako se, s pravnog stajališta, ta gospodarska cjelina sastoji od nekoliko fizičkih ili pravnih osoba.

U konkretnom slučaju, AZTN je utvrdio da su Čazmatrans promet, Čazmatrans Vukovar i Autotransport Karlovac kao društva istoga koncerna povezani zajedničkom kontrolom od strane poduzetnika Čazmatrans Nova te se stoga smatraju jednim gospodarskim subjektom.

Budući da u konkretnom slučaju nije bilo utvrđeno da je riječ o neovisnim poduzetnicima u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja koji mogu sklopiti zabranjeni sporazum već je utvrđeno da je riječ poduzetnicima koji čine jedan gospodarski subjekt, nisu bile ispunjene zakonske pretpostavke za primjenu članka 8. stavka 1. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume, slijedom čega je predmetna inicijativa odbačena.

Primjer neupravnog predmeta:

Istraživanje tržišta prodaje sjemenskog kukuruza u Republici Hrvatskoj⁷⁸

AZTN je na temelju informacija o mogućem dogovoru o cijenama na tržištu prodaje sjemenskog kukuruza na području Koprivničko-križevačke i Bjelovarsko-bilogorske županije proveo istraživanje tržišta prodaje sjemenskog kukuruza u RH, s posebnim naglaskom na sjemenski kukuruz FAO490, marke Pajdaš.

Tim povodom AZTN je uputio dopise poduzetnicima i proizvođačima koje se bave proizvodnjom, otkupom i/ili prodajom sjemenskog kukuruza te zatražio dostavu podataka i dokumenata u okviru svoje nadležnosti.

Na temelju zaprimljenih očitovanja i dokumentacije poduzetnika, AZTN je utvrdio da poduzetnici koji se ne bave proizvodnjom sjemenskog kukuruza isti nabavljaju od dobavljača tj. sjemenskih kuća kao gotov proizvod tzv. hibrid. Sjemenski kukuruz nabavljaju po nabavnoj cijeni na koju im dobavljač obračunava rabate ovisno o količini i cijeni. Takav proizvod dalje prepakiraju ili dorađuju te ga plasiraju na tržište (npr. u poljoprivredne apoteke). Maloprodajnu cijenu formiraju na način da na nabavnu cijenu dodaju svoju maržu te razlika između nabavne

⁷⁸ <https://www.aztn.hr/istrazivanje-trzista-prodaje-sjemenskog-kukuruza-u-republici-hrvatskoj/>

i prodajne cijene predstavlja njihovu zaradu. Poduzetnici navode kako nemaju utjecaj na nabavnu cijenu sjemenskog kukuruza koji otkupljuju.

Na temelju očitovanja proizvođača sjemenskog kukuruza, AZTN je utvrdio da se samo dva poduzetnika bave proizvodnjom sjemenskog kukuruza na mjerodavnom tržištu te taj proizvod distribuiraju dalje putem svojih distributera. Ostali poduzetnici se ne bave proizvodnjom sjemena već otkupom tj. uvozom sjemena kojeg dalje distribuiraju putem distributera. Cijenu po kojoj dalje distribuiraju sjemenski kukuruz formiraju na način da uzimaju u obzir razne troškove, rabate i maržu. Iz dostavljenih očitovanja nisu utvrđene indicije koje bi ukazivale na postojanje dogovora o cijenama između distributera tj. proizvođača.

U vezi s načinom formiranja cijene sjemenskog kukuruza poduzetnika koji se bave proizvodnjom navedenog proizvoda, proizvođači navode kako se prije prodajne cijene mora formirati konačna proizvođačka cijena. Na cijenu naturalnog sjemena moraju se dodati direktni troškovi kao što su: sušenje, dorada sjemena (ujednačavanje, čišćenje, kalibriranje, tretiranje sredstvima za tretiranje sjemena, pakiranje, trošak sredstva za tretiranje sjemena, ambalaža, trošak certificiranja sjemena) te indirektni i ostali troškovi. Osim tih troškova, koji su prilično konstantni, razliku u cijeni čini tretman sjemena. Jednom formirana cijena je sastavni dio cjenika i jednaka je za sve kupce.

Zastupljenost kukuruza u ukupnim obradivim površinama varira ovisno o cijeni merkantilnog kukuruza, te vremenskim uvjetima u proizvodnim godinama. Vremenski ekstremi, od sušne godine do godine s prekomjernim padalinama, nepovoljno utječu na zastupljenost kukuruza. Prinos ovisi o vremenskim prilikama tijekom vegetacije i razini primijenjene agrotehnike pa tako imaju značajne oscilacije u prinosu tijekom godina.

Budući da je kukuruz kao kultura dosta genetski varijabilan (prema duljini vegetacije, tipu zrna, namjeni, potencijalu rodnosti itd.), postoji relativno veliki broj hibrida koji su u proizvodnji te za svaki od njih postoje specifični komercijalni uvjeti pod kojima se proizvodi sjeme.

Na tržištu RH zastupljene su FAO grupe od 200 do 600, dok ostale FAO grupe zauzimaju vrlo malen ili nikakav udio. Sjeme kukuruza u RH najčešće se pakira u sjetvene jedinice po 25.000 zrna (25 MK). Broj sjemenki u vrećici može varirati ovisno o potrebama tržišta ili politike sjemenske kuće te se sjeme ponekad pakira i po 50.000 zrna, 80.000 zrna, ili manja pakiranja od 15.000 zrna i slično.

Ukoliko se u obzir uzme samo tržište sjemenskog kukuruza marke Pajdaš FAO490, iz dostavljenih očitovanja i podataka AZTN je utvrdio kako proizvođač navedenog sjemenskog kukuruza prodaje navedeni proizvod po jednakoj cijeni svim poduzetnicima na koju se poduzetnicima odobrava rabat, odnosno cijena je umanjena za rabate ugovorene sa svakim kupcem pojedinačno koji ovise o kupljenim količinama, a sve sukladno veleprodajnom cjeniku proizvođača navedenog sjemenskog kukuruza. Poduzetnici su zatim formirali veleprodajnu cijenu na način da su na tu cijenu dodali svoj rabat koji je bio manji od rabata dobivenog od dobavljača što je predstavljalo njihovu zaradu. Nadalje, maloprodajnu cijenu su formirali na način da su odobravali određeni rabat i dodavali svoju maržu, te se navedene maloprodajne cijene razlikuju od poduzetnika do poduzetnika, odnosno razvidno je slobodno određivanje maloprodajnih cijena.

U sklopu provedenog prethodnog istraživanja tržišta, AZTN je između ostalog zatražio proizvođače i poduzetnike koji se bave proizvodnjom, otkupom i/ili prodajom sjemenskog kukuruza dostavu preslika ugovora i pripadajućih aneksa sklopljenih s pet najvećih

proizvođača/kupaca sjemenskog kukuruza od kojih su otkupljivali, odnosno kojima su prodavali sjemenski kukuruz.

Kada je riječ o propisanoj formi i sadržaju ugovora, AZTN napominje kako je riječ o djelatnosti koja je uređena posebnim zakonima te nizom drugih zakonskih i podzakonskih propisa, dok sa stajališta odredbi ZZTN-a i podzakonskih propisa koji uređuju područje zaštite tržišnog natjecanja, u dostavljenim ugovorima i dokumentaciji AZTN nije utvrdio odredbe koje ukazuju na moguće narušavanje tržišnog natjecanja.

S obzirom na sve navedeno, AZTN je nakon provedenog istraživanja tržišta prodaje sjemenskog kukuruza u RH, zaključio kako ne postoje indicije koje bi ukazivale na potencijalno kršenje ZZTN-a na navedenom mjerodavnom tržištu.

2.2. Postupci utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja

Postojanje vladajućeg položaja poduzetnika na određenom tržištu nije protivno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, ali je zabranjena zlouporaba toga položaja. Međutim, poduzetnici u vladajućem položaju na nekom tržištu mogu se zbog svoje značajne tržišne snage početi ponašati i djelovati protivno pravilima tržišnog natjecanja. Stoga poduzetnici u vladajućem položaju moraju biti svjesni da imaju posebnu, pojačanu odgovornost ponašati se u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja u odnosu prema drugim sudionicima na tržištu.

Ako je jačanje tržišne snage rezultat poslovne strategije poduzetnika koja počiva na stalnom poboljšanju učinkovitosti, kvalitete, inovacijama i ulaganju u nove tehnologije, što utječe na povoljnije cijene i kvalitetnije i inovativnije proizvode ili usluge koje nude na tržištu, prednost koju poduzetnik ostvaruje na tržištu u odnosu na konkurente je potpuno opravdana. Njegovo ponašanje sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u takvim slučajevima nije sporno.

Stoga, propisi o zaštiti tržišnog natjecanja ne zabranjuju vladajući položaj sam po sebi, već utvrđuju ponašanja koja se pod određenim uvjetima mogu smatrati zlouporabom vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu.

Pretpostavka vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu postoji kada se poduzetnik zbog svoje tržišne snage može ponašati u znatnoj mjeri neovisno o stvarnim ili mogućim konkurentima, potrošačima, kupcima ili dobavljačima i to naročito ako nema značajnih konkurenata na mjerodavnom tržištu ili ima značajnu tržišnu snagu u odnosu na stvarne ili moguće konkurente.

Ako djeluju zajednički, odnosno ako na tržištu međusobno značajno ne konkuriraju, u zajedničkom vladajućem položaju mogu biti dva ili više poduzetnika.

ZZTN utvrđuje visinu tržišnog udjela kao polazno mjerilo vladajućeg položaja prema kojem se pretpostavlja da u vladajućem položaju može biti poduzetnik čiji tržišni udjel na mjerodavnom tržištu iznosi više od 40 posto.⁷⁹ Riječ je o oborivoj zakonskoj pretpostavki.

S obzirom na to da se radi o polaznim mjerilima, AZTN ih u postupku treba utvrditi odnosno dokazati. Naime, iako je visoki tržišni udjel polazni i važan kriterij za utvrđivanje vladajućeg položaja poduzetnika, on ne predstavlja nužno i jedini kriterij za njegovo utvrđivanje. Tako se pri utvrđivanju postojanja vladajućeg položaja nekog poduzetnika na tržištu uzima u obzir cijeli niz čimbenika kao što su, primjerice, vrijeme kroz koje poduzetnik ostvaruje visoki tržišni udjel i položaj, njegova financijska snaga, prednosti u pristupu izvorima nabave ili tržištu, povezanost s drugim poduzetnicima, pravne ili činjenične zapreke pristupa drugih poduzetnika tržištu, sposobnost nametanja tržišnih uvjeta s obzirom na njegovu ponudu ili potražnju i sposobnost isključivanja konkurenata s tržišta usmjeravanjem na druge poduzetnike.

2.2.1. Najčešći oblici zlouporabe vladajućeg položaja

- izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta;
- ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača;
- primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju;
- uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u izravnoj vezi s predmetom tih ugovora.⁸⁰

Postupak utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika AZTN uvijek pokreće po službenoj dužnosti, a inicijativu za njegovo pokretanje AZTN-u može dati široki krug fizičkih i pravnih osoba.⁸¹

Kako bi utvrdio postoje li indicije koje su dostatne za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja po službenoj dužnosti, AZTN je proveo prethodno ispitivanje stanja na 21 mjerodavnom tržištu u upravnim predmetima koji su okončani u 2022. godini, a ovdje navodimo neka od tih mjerodavnih tržišta:

- tržište pružanja usluge povremenog prijevoza putnika turističkih grupa na relaciji Luka Gruž-Pile-Luka Gruž⁸²,
- tržište pružanja usluge javnog linijskog prijevoza putnika autobusima u cestovnom prometu na linijama: Zagreb-München, Zagreb-Beč, Zagreb-Mostar, Split-Ljubljana,

⁷⁹ ZZTN; članak 12. stavak 2.

⁸⁰ ZZTN; članak 13.

⁸¹ ZZTN, članak 37., članak 38. stavci 1. i 3. te članak 39.

⁸² Rješenje AZTN protiv Libertas Dubrovnik d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-03/005, od 17. studenoga 2022. godine.

Rijeka-Zagreb, Rijeka-Ljubljana, Split-Zadar, Rijeka-Zadar, Rijeka-Šibenik i Rijeka-Split⁸³,

- tržište obavljanja dimnjačarskih usluga na području Grada Zagreba⁸⁴
- tržište pružanja usluge ukopa⁸⁵,
- tržište pružanja usluge opskrbe plinom⁸⁶,
- tržište distribucije školskih udžbenika⁸⁷,
- tržište prodaje tuševa za zube⁸⁸.

AZTN je tijekom 2022. godine iz tog područja riješio ukupno 27 predmeta (23 upravna predmeta i 4 nepravna predmeta).

Od 23 upravna predmeta u 22 predmeta su donesena rješenja o odbacivanju inicijative jer nije bilo uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u smislu ZZTN-a, dok je jedan predmet okončan očitovanjem, budući da je u tom predmetu AZTN postupao po predstavi podnositelja za pokretanje postupka u smislu ZUP-a, odnosno nije bila riječ o inicijativi u smislu ZZTN-a o kojoj se mora odlučiti rješenjem.

U nastavku se daju kratki opisi nekih od odluka iz područja utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja.

Primjer 1.: AZTN protiv Poliklinike Marin Med i Poliklinike Glavić u Dubrovniku⁸⁹

AZTN je odbacio je inicijativu za pokretanje postupka protiv Poliklinike Marin Med i Poliklinike Glavić jer nije utvrdio dostatne indicije za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u smislu ZZTN-a.

U podnesenoj inicijativi u bitnome se navodi da je cijena usluge vađenja kompletne krvne slike (u daljnjem tekstu: KKS), koja se u Zagrebu može u privatnom laboratoriju obaviti za prosječno 70-ak kuna, u Dubrovniku znatno viša, odnosno između 150 i 250 kuna. Prema navodima iz inicijative, u Dubrovniku postoje dvije privatne poliklinike: Poliklinika Marin Med i Poliklinika Glavić koje obavljaju navedenu vrstu pretrage. Poliklinika Marin Med uslugu vađenja krvi za djecu uvjetuje plaćanjem usluge konzultacija njihovog specijalista pedijatra koja iznosi otprilike [...] kuna, dok Poliklinika Glavić istu uslugu ne uvjetuje, ali vađenje KKS-a obavlja uz naknadu koja je, prema navodima iz inicijative, dva do tri puta viša od one u Zagrebu i ostatku RH. Uz

⁸³ Rješenje AZTN protiv FlixBus d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-03/007, od 23. studenoga 2022. godine.

⁸⁴ Rješenje AZTN protiv Dimnjačarska obrtnička zadruga, KLASA: UP/I 034-03/22-03/002, od 15. srpnja 2022. godine.

⁸⁵ Rješenje AZTN protiv Flora VTC d.o.o.; KLASA: UP/I 034-03/22-01/019, od 26. kolovoza 2022. godine.

⁸⁶ Rješenje AZTN protiv Gradska plinara Zagreb – Opskrba d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-01/011, od 22. rujna 2022. godine.

⁸⁷ Rješenje AZTN protiv Profil Klett d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-01/008, od 13. rujna 2022. godine.

⁸⁸ Rješenje AZTN protiv Apolonia d.o.o. i Lava centar d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-03/001 od 15. ožujka 2022. godine.

⁸⁹ Rješenje AZTN protiv Poliklinike Marin Med i Poliklinike Glavić, KLASA: UP/I 034-03/21-01/023 od 23. svibnja 2022. godine.

navedene osnovne krvne pretrage, u inicijativi se navodi da se navedene visoke cijene odnose i na preglede gastroskopije, dermatološke preglede te ostale preglede.

Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu pružanja usluge pretrage KKS-a uz plaćanje naknade u gradu Dubrovniku, utvrđeno je da tu uslugu mogu obavljati samo one pravne osobe koje su registrirane za obavljanje medicinsko-biokemijske djelatnosti. Riječ je o Ustanovi za zdravstvenu skrb Glavić, Laboratoriju Maldini te OB Dubrovnik. Usluge jednog od navedenih medicinsko-biokemijskih laboratorija koristi i Poliklinika Marin Med, protiv koje je podnesena inicijativa. Također je utvrđeno da ni Poliklinika Glavić niti Poliklinika Marin Med ne obavljaju medicinsko-biokemijsku djelatnost, koja obuhvaća, između ostalog, uslugu pretrage KKS-a.

U odnosu na navode iz inicijative o cijenama drugih pretraga (gastroskopija, dermatološki pregled) koje su također višestruko veće nego u ostatku RH, potrebno je napomenuti da AZTN nije ulazio u detaljnu analizu cijena istih, prvenstveno iz razloga što iste podliježu posebnim propisima. Također, prilikom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, utvrđeno je da na području grada Dubrovnika postoji veći broj registriranih ustanova s odobrenim zdravstvenim djelatnostima. Konkretno radi se o 23 ustanove, od kojih su 19 osnovane od strane privatno-fizičke i pravne osobe, a četiri od strane grada/županije

U vezi s navodima iz inicijative o tome da Poliklinika Marin Med uvjetuje obavljanje usluge KKS-a s uslugom konzultacija specijalista pedijatra, iz dostavljenog očitovanja Poliklinike Marin Med proizlazi da je neophodno sudjelovanje specijalista pedijatra prilikom tumačenja nalaza zbog različitih referentnih vrijednosti kod djece. Također iz očitovanja OB Dubrovnik i DZ Dubrovnik, proizlazi da je usluga pregleda djece od strane specijalista pedijatra odmah dostupna, pogotovo djeci s [...] bolestima te je ta pretraga dostupna u mreži javne zdravstvene zaštite.

Analiza cjenika registriranih medicinsko-biokemijskih laboratorija pokazala je da cijene za predmetnu uslugu na području grada Dubrovnika nemaju značajnija međusobna odstupanja te iznose u prosjeku 51 kn, što je u suprotnosti s navodima iz inicijative da su cijene između 150 i 250 kn. Navedene cijene za predmetnu uslugu u gradu Dubrovniku su također usporedive i s onima u Zagrebu koje iznose u prosjeku oko 52 kn. Također je razvidno da odstupanja u odnosu na cijene propisane od strane Hrvatske komore medicinskih biokemičara nisu znatna.

Također, navode iz inicijative o visini cijena u iznosu od 150 kn i 250 kn opovrgava očitovanje Poliklinike Glavić prema kojem su korištene usluge drugog gospodarskog subjekta - Ustanove za zdravstvenu skrb Glavić (ustanova personalno povezana s rečenom poliklinikom) iz kojeg je razvidno da se cijena koja je navedena u inicijativi ne odnosi samo na cijenu usluge KKS-a, već i na dvije dodatne usluge, što je rezultiralo višim računom. Navedeno je potvrđeno dostavljenim računom izdanim od strane Ustanove za zdravstvenu skrb Glavić.

Zaključno, na temelju svih dostavljenih podataka i dokumentacije te analizom činjenica i okolnosti, utvrđeno je da nema indicija da bi se Poliklinika Marin Med i Poliklinika Glavić mogle nalaziti u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu pružanja usluge KKS-a uz plaćanje naknade na području grada Dubrovnika, u smislu članka 12. ZZTN-a te time nije ispunjen osnovi preduvjet za utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja, u smislu članka 13. ZZTN-a.

Primjer 2: AZTN protiv FlixBus CEE South d.o.o., Zagreb⁹⁰

AZTN je rješenjem od 23. studenoga 2022. godine odbacio inicijativu Udruge hrvatskih autobusnih javno linijskih prijevoznika, sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Udruga prijevoznika) zaprimljenu 9. ožujka 2022. godine, za pokretanje postupka protiv poduzetnika FlixBus CEE South d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: FlixBus), budući da je utvrđeno kako ne postoje uvjeti za pokretanje postupaka radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 39. ZZTN-a, a vezano uz primjenu članka 13. ZZTN-a, koji propisuje zabranu zlorabe vladajućeg položaja i članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume.

Udruga poduzetnika podnijela je predmetnu inicijativu navodeći u bitnome da FlixBus narušava tržišno natjecanje na način da zlorabljuje vladajući položaj primjenjujući, s jedne strane, niske cijene koje ne pokrivaju njegove troškove na linijama Rijeka-Zagreb, Rijeka-Split, Rijeka-Šibenik i Rijeka-Zadar, a s druge strane primjenjujući prekomjerno visoke cijene na linijama Zagreb-München, Rijeka-Ljubljana, Split-Ljubljana i Zagreb-Mostar, kao i dodatno sklapanjem zabranjenog sporazuma FlixBusa i autobusnih prijevoznika s kojima se imenovani poduzetnik nalazi u poslovnom odnosu.

AZTN je sukladno zakonskim ovlastima proveo prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu kako bi ispitao navode iz predmetne inicijative te utvrdio postoje li dostatne indicije za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u smislu ZZTN-a.

U konkretnom slučaju utvrđeno je kako je riječ o tržištu obavljanja javnog linijskog prijevoza putnika autobusima u cestovnom prometu, koje je regulirano posebnim propisima i pravnim normama kojima se, među ostalim, određuju uvjeti obavljanja prijevoza, kao i ulaska na tržište u vidu ishoda licencija i dozvola za obavljanje djelatnosti javnog prijevoza putnika od strane nadležnog ministarstva, kao i dobivanje odobrenja za vozni red od strane Hrvatske gospodarske komore.

Rezultati analize AZTN-a pokazali su kako se na linijama Rijeka-Zagreb, Rijeka-Split, Rijeka-Šibenik i Rijeka-Zadar, kao i na liniji Zagreb-Mostar, FlixBus ne nalazi u vladajućem položaju u smislu članka 12. ZZTN-a, stoga ne postoje indicije za pokretanje postupka po službenoj dužnosti radi utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja na navedenim linijama u smislu članka 39. ZZTN-a, a primjenom članka 13. ZZTN-a.

Također, iz rezultata prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu proizlazi da, iako se na linijama Zagreb-München, Split-Ljubljana i Rijeka-Ljubljana, FlixBus nalazi u vladajućem položaju u smislu članka 12. ZZTN-a, ne postoje dostatne indicije za pokretanje postupka po službenoj dužnosti radi utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja, u smislu članka 39. ZZTN-a, budući da nisu utvrđene indicije o primjeni neopravdano visoke cijene na predmetnim linijama sukladno članku 13. ZZTN-a. Naime, poduzetnik FlixBus nema jednu cijenu karte za

⁹⁰Rješenje AZTN protiv FlixBus CEE South d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/2022-03/007, od 23. studenoga 2022. godine.

određenu liniju, već za istu liniju primjenjuje više različitih cijena koje se određuju u skladu s kompleksnim matematičko-statističkim modelom kojeg imenovani poduzetnik koristi te iste značajno fluktuiraju.

U odnosu na navod podnositelja inicijative o postojanju zabranjenog sporazuma poduzetnika FlixBus i prijevoznika s kojima se imenovani poduzetnik nalazi u poslovnom odnosu, AZTN je izvršio uvid i analizu ugovora kojima je regulirana njihova poslovna suradnja. Iz sadržaja predmetnih ugovora proizlazi kako suradnja poduzetnika nema nikakav učinak na njihovu pravnu i ekonomsku nezavisnost kao ugovornih strana, kao i da poduzetnik FlixBus i njegovi partnerski prijevoznici ne djeluju na istoj razini distribucije, stoga su u konkretnom slučaju primijenjeni propisi o zaštiti tržišnog natjecanja koji uređuju vertikalne sporazume. Analizom predmetne dokumentacije AZTN nije utvrdio indicije koje bi upućivale da ista sadrži vertikalna ograničenja koja se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja i zabranjenim obvezama u smislu članaka 9. i 10. Uredbe o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika.

Budući da AZTN nije utvrdio indicije koje bi ukazivale na zlouporabu vladajućeg položaja od strane poduzetnika FlixBus primjenom predatorskih cijena i prekomjerno visokih cijena, kao niti na postojanje zabranjenog sporazuma rečenog poduzetnika s određenim autobusnim prijevoznicima, utvrđeno je da ne postoje dostatne indicije za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja, slijedom čega je AZTN odbacio inicijativu za pokretanje postupka.

Primjer 3: AZTN protiv MUP (PU splitsko-dalmatinska) i sudskog tumača⁹¹

AZTN je 24. siječnja 2022. godine zaprimio inicijativu za pokretanje postupka podnositelja sa zaštićenim identitetom (u daljnjem tekstu: podnositelj inicijative) u kojem se navodi kako je Ministarstvo unutarnjih poslova, Policijska uprava splitsko-dalmatinska (u daljnjem tekstu: MUP/PU) uputilo dopis kojim se upućuje na korištenje usluga sudskih tumača koji svoje usluge pružaju bez posredovanja pravne osobe. Pritom, konkretno upućuje se na korištenje usluga određenog sudskog tumača. Time je, prema mišljenju podnositelja inicijative, MUP narušio tržišno natjecanje, budući da je ostalim sudskim tumačima time ograničio pristup tržištu.

Na temelju predmetne inicijative, kako bi utvrdio sve činjenične i pravne okolnosti u svrhu utvrđivanja ima li u konkretnom slučaju uvjeta za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja, AZTN je proveo prethodno ispitivanje stanja na tržištu na način da je zatražio očitovanje i dokumentaciju od sudskog tumača koji je bio predmet inicijative. Sudski tumač očitovao se kako su svi navodi iz inicijative u cijelosti neosnovani, budući da MUP (PU) nikada nije koristio njezine usluge sudskog tumača te kako od imenovanja pa nadalje nije poslovala ni pružala usluge sudskog tumača te u tom smislu još nema registrirano ni trgovačko društvo ni obrt. PU se očitovao kako su djelatnici MUP-a i PU obvezni žurno postupiti, kako zbog same prirode policijskih poslova tako i zbog zakonom propisanih rokova. Stoga, policijski službenici angažiraju prevoditelje i sudske tumače za „ad hoc“ prevođenja te prilikom

⁹¹Rješenje AZTN protiv MUP (PU splitsko-dalmatinska) i sudskog tumača, KLASA: UP/I 034-03/22-03/003, od 11. ožujka 2022. godine.

angažiranja vode računa da angažiraju one sudske tumače koji su spremni odazvati se na poziv za pružanje usluge prevođenja u najkraćem vremenskom razdoblju. Istovremeno, od strane policijskih službenika zahtjeva se i postupanje koje će rezultirati sa što manje troškova za MUP i PU.

Usluge prevođenja najčešće pružaju sudski tumači čiji je rad reguliran Pravilnikom o stalnim sudskim tumačima („Narodne novine“, br. 88/08; dalje u tekstu: Pravilnik) dok je sama cijena angažiranja sudskog tumača uređena člankom 27. Pravilnika. Međutim, upravo zbog žurnosti obavljanja policijskih poslova koji u sebi uključuju postupanja (subotom, nedjeljom, blagdanom i noću), policijski službenici angažiraju pravne osobe koje navedene usluge ne pružaju kao sudski tumači, već kao trgovačka društva koja imaju sudske tumače kao zaposlenike ili ih posredno angažiraju. Navedena trgovačka društva ne formiraju cijenu sukladno Pravilniku, već formiraju cijenu po vlastitoj procjeni. U slučaju pojave novog sudskog tumača/prevoditelja koji usluge prevođenja pruža samostalno sukladno Pravilniku, a ne kao zaposlenik trgovačkog društva odnosno bez posredovanja pravne osobe, o istom MUP (PU) upoznaje ustrojstvene jedinice PU. Navedenom u prilogu, PU je dostavio kao dokaz dopis PU (broj: 511-12-15-21091/06 DV od 09. studenog 2021.).

PU navodi kako je neutemeljena prijava u kojoj se navodi kako je PU narušio tržišno natjecanje u smislu ZZTN-a, budući da su cijene korištenja sudskih tumača određene Pravilnikom, dok se MUP i PU ne mogu smatrati poduzetnikom u smislu članka 3. ZZTN-a te u tom smislu niti ne mogu narušiti tržišno natjecanje. MUP je posebno istaknuo kako dio upute o postupanju predstavlja poziv da se, onda kada je to moguće, angažiraju sudski tumači koji svoje usluge pružaju bez posredovanja pravne osobe.

Na temelju dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, AZTN je donio odluku da se inicijativa podnositelja odbaci jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja protiv MUP (PU) i određenog sudskog tumača. Naime, na temelju zaprimljenih očitovanja, zaključeno je kako je u konkretnom slučaju MUP, odnosno PU, postupao temeljem posebnih propisa kao tijelo državne uprave obavljajući poslove iz svog djelokruga sukladno propisima koji uređuju djelokrug i nadležnost ministarstva te policije, a ne kao poduzetnik u smislu članka 3. ZZTN-a. Slijedom navedenog, niti u odnosu na određenog sudskog tumača nisu ispunjene zakonske pretpostavke za pokretanje postupka u smislu ZZTN-a.

Primjer 4.: AZTN protiv Dimnjačarske obrtničke zadruge - inicijativa Centra za razvojnu suradnju⁹²

AZTN je 24. siječnja 2022. godine, u smislu članka 37. ZZTN-a, zaprimio inicijativu Centra za razvojnu suradnju sa sjedištem u Zagrebu, (u daljnjem tekstu: podnositelj inicijative) za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a protiv Dimnjačarske obrtničke zadruge sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: DOZ).

⁹² Rješenje AZTN protiv Dimnjačarske obrtničke zadruge - inicijativa Centra za razvojnu suradnju , KLASA: UP/I 034-03/22-03/002, od 15. srpnja 2022. godine.

U podnesenoj inicijativi podnositelj se obraća AZTN-u s prijedlogom da se provede odgovarajući postupak za utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja i procjeni jesu li Odlukom o davanju koncesije za obavljanje dimnjačarskih usluga i koncesijskim ugovorom te nastavnim ponašanjem koncesionara povrijeđena načela tržišnog natjecanja ili zakoni i drugi propisi kojima je uređeno tržišno natjecanje, a posebice odredbe članka 13. ZZTN-a. Podnositelj inicijative navodi da je AZTN na prijedlog Grada Zagreba razmatrao Prijedlog Odluke o obavljanju dimnjačarskih poslova o kojem je 23. siječnja 2015. godine dao preliminarno mišljenje, međutim Grad Zagreb je navedenu Odluku usvojio 16. srpnja 2015. godine, ali prema njegovom mišljenju primjedbe AZTN-a na spomenutu odluku nisu usvojene.

Nadalje, podnositelj inicijative navodi kako je navedenom Odlukom određeno da koncesionar ima najmanje 60 zaposlenih dimnjačara od kojih 30 mora imati majstorski ispit te da se koncesija daje za cijelo područje Grada Zagreba umjesto za 57 pojedinačnih područja koja su postojala do tada. Do stupanja na snagu te Odluke, dimnjačarske poslove obavljali su manji koncesionari od kojih niti jedan nije zadovoljavao uvjet o broju i strukturi zaposlenika iz nove Odluke. Na natječaj se javio samo jedan ponuđač koji je zadovoljio sve uvjete, a to je DOZ.

Podnositelj inicijative smatra da se time uspostavio vladajući položaj DOZ-a na tržištu od nešto više od 800 000 stanovnika Grada Zagreba.

Iz javno dostupnih podataka proizlazi da je jedan od razloga ukidanja dotadašnjih područja bio ujednačavanje cijena dimnjačarskih usluga koje su do tada pojedinačni koncesionari formirali sami, a čime se sugerira smanjenje ili bar sprječavanje porasta cijena. No javno dostupne informacije ukazuju da su u prosincu 2015. godine cijene znatno povišene. AZTN je na to skrenuo pažnju u svom mišljenju, navodi podnositelj inicijative kada je naveo: „Međutim s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, potrebno je osigurati kako cjenik ovlaštenog dimnjačara na jedinstvenom području Grada Zagreba ne bi imao za posljedicu određivanje viših cijena od postojećih, što bi bilo na štetu korisnika usluge i protivno svrsi donošenja predmetne Odluke“.

Nadalje, iz sadržaja inicijative proizlazi kako su podnositelju inicijative primarno sporne Odluke Gradske skupštine Grada Zagreba i to Odluka o obavljanju dimnjačarskih poslova od 20. srpnja 2015. godine te Odluka o davanju koncesije za obavljanje dimnjačarskih poslova na području Grada Zagreba od 23. prosinca 2015. godine na temelju kojih je koncesija za obavljanje dimnjačarskih poslova dana DOZ-u na rok od 15. godina. U konkretnom slučaju riječ je o materiji uređenoj posebnim propisima, Zakonom o komunalnom gospodarstvu i Zakonom o koncesijama.

Predmetna Odluka o obavljanju dimnjačarskih poslova od 20. srpnja 2015. godine i Odluka o davanju koncesije za obavljanje dimnjačarskih poslova na području Grada Zagreba od 23. prosinca 2015. godine donesene su na temelju tada važećih propisa. Obje odluke donijela je Gradska skupština Grada Zagreba koje se ne može smatrati poduzetnikom u smislu članka 3. ZZTN-a. Naime, kada Gradska skupština Grada Zagreba kao predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave donosi odluke iz svoje nadležnosti sukladno posebnim propisima ne može se smatrati poduzetnikom u smislu članka 3. ZZTN-a budući da niti izravno niti neizravno ne djeluje na tržištu.

U odnosu na mišljenje AZTN-a na prijedlog Odluke o obavljanju dimnjačarskih poslova, treba naglasiti kako je prihvaćena ovlast Grada Zagreba radi određivanja jedinstvenog područja za obavljanje dimnjačarskih poslova, ali je istovremeno izražena potreba da se osigura da cjenik ovlaštenog dimnjačara na tom području ne bi imao za posljedicu određivanje viših cijena od postojećih, sve u cilju da se ne nanosi šteta korisniku usluge.

Iz očitovanja davatelja koncesije Grada Zagreba predmetnom odlukom se postigla svrha budući da je njome osigurana jedinstvena cijena odnosno korisnici za istu uslugu plaćaju istu cijenu, čime se spriječilo da određeni korisnici koji žive u drugom dimnjačarskom području za istu uslugu plaćaju višu cijenu.

U vezi s navedenim treba istaknuti kako, sukladno članku 118. sada važećeg Zakona o komunalnom gospodarstvu („Narodne novine“ broj 68/18, 110/18 i 32/20), poslove nadzora provodi središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove komunalnog gospodarstva.

Sukladno članku 78.a stavku 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19 i 144/20., u daljnjem tekstu: ZOLIPS), nadzor zakonitosti rada predstavničkog tijela obavlja tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Sukladno članku 79. stavku 1. istog Zakona nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donese predstavničko tijelo općina, gradova i županija obavljaju nadležna tijela državne uprave, svatko u svojem djelokrugu, sukladno posebnom zakonu.

Slijedom navedenog, u konkretnom slučaju je riječ o materiji uređenoj posebnim propisima za čiju primjenu i nadzor nije nadležan AZTN. Ostali navodi iz inicijative koji se odnose na postupanje DOZ-a odnose se također na pitanja za čije rješavanje nije nadležan AZTN. Navedeno se odnosi, prema navodima podnositelja inicijative, na odbijanje pomoći DOZ-a drugim dimnjačarima za vrijeme potresa u Zagrebu, zatim inzistiranje na zamjeni atmosferskih bojlera kondenzacijskim od strane dimnjačara te odbijanje atesta.

Stoga je AZTN rješenjem od 15. srpnja 2022. godine odbacio inicijativu Centra za razvojnu suradnju jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka AZTN-a po službenoj dužnosti radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv Dimnjačarske obrtničke zadruge, u smislu članka 39. ZZTN-a, a primjenom članka 13. ZZTN-a.

2.3. Postupci ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika

Koncentracija poduzetnika (u daljnjem tekstu: koncentracija) u smislu prava tržišnog natjecanja nastaje promjenom u kontroli nad poduzetnikom na trajnoj osnovi⁹³.

Do promjene u kontroli nad poduzetnikom može doći:

⁹³ ZZTN; članak 15.

- pripajanjem ili spajanjem dva ili više neovisnih poduzetnika ili dijelova tih poduzetnika koji osnivaju novo društvo ili nastavljaju poslovati pod imenom jednoga od njih;
- stjecanjem izravne ili neizravne kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog ili više poduzetnika nad drugim ili više drugih poduzetnika, odnosno dijelom ili dijelovima drugog poduzetnika i to stjecanjem većine dionica ili udjela ili stjecanjem većine prava glasa ili na drugi način u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima.

Zajednički pothvat (engl. *joint venture*), kao oblik ugovornog udruživanja u zajedničkom poslovnom pothvatu dva ili više neovisnih poduzetnika, također je koncentracija ako trajnije djeluje kao neovisan gospodarski subjekt.

Koncentracije poduzetnika nisu *a priori* nepoželjne. U pravilu je riječ o redovnom i uobičajenom procesu konsolidacije i restrukturiranja poduzetnika pa i cijelih industrija, kao odgovora na promjene na konkretnim mjerodavnim tržištima, s ciljem da se ostvare uštede i sinergije koje će novostvorenim ekonomskim entitetima omogućiti učinkovitije poslovanje.

Zadatak je AZTN-a procijeniti hoće li opisani pozitivni učinci namjeravane provedbe koncentracije prevladati nad njenim negativnim učincima na tržišno natjecanje, prije svega zbog smanjenja broja tržišnih takmaca (i posljedičnog jačanja tržišne snage novog gospodarskog subjekta), opasnosti od stvaranja novog ili jačanja postojećeg vladajućeg položaja sudionika koncentracije, niže razine tržišnog natjecanja (ako je riječ o horizontalnim koncentracijama zbog povećane opasnosti od koluzije (dogovora o cijenama ili podjeli tržišta), što bi moglo dovesti do smanjivanja dobrobiti za potrošače u obliku rasta cijena, pada kvalitete ili izostanka ulaganja u inovacije. Stoga je ocjena dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika jedna od izuzetno važnih zadaća AZTN-a.

Dakle, provedba koncentracije može imati pozitivne učinke te koristiti tržišnom natjecanju i gospodarstvu u cjelini, primjerice, kroz bolje iskorištavanje proizvodnih, trgovačkih i drugih resursa, veću fleksibilnost pri strukturiranju cijena, niže cijene, bolju kvalitetu i veći izbor proizvoda i usluga.

2.3.1. Postupci po prijavi za ocjenu dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika

Za razliku od postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika ili utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu koje AZTN uvijek pokreće *ex post* i to po službenoj dužnosti, postupak ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracije poduzetnika provodi se *ex ante* temeljem prijave njezinih sudionika⁹⁴.

Naime, sudionici koncentracije imaju obvezu AZTN-u prijaviti namjeru provedbe koncentracije ukoliko su kumulativno ispunjeni zakonom određeni pragovi ukupnih prihoda odnosno ekonomske veličine te ju ne smiju provesti sve dok AZTN ne ocjeni njezinu dopuštenost.

⁹⁴ ZZTN; članak 38. stavak 2.

Slijedom toga, AZTN-u se na ocjenu moraju prijaviti samo koncentracije poduzetnika koje kumulativno premašuju zakonom utvrđene pragove ekonomske veličine na svjetskom i hrvatskom tržištu, iz članka 17. stavka 1. ZZTN-a, konkretno:

- ako ukupni godišnji konsolidirani prihod svih poduzetnika sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na svjetskom tržištu, iznosi najmanje jednu milijardu kuna sukladno financijskih izvješćima za financijsku godinu koja je prethodila koncentraciji, ako najmanje jedan sudionik koncentracije ima sjedište i/ili podružnicu u RH, i
- ako ukupni prihod svakog od najmanje dva sudionika koncentracije u RH, sukladno financijskih izvještajima u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji, iznosi najmanje 100 milijuna kuna⁹⁵.

Ako AZTN na temelju dokumenata i podataka dostavljenih uz prijavu namjere provedbe koncentracije te na temelju drugih raspoloživih podataka i saznanja kojima raspolaže, ocijeni da se može opravdano pretpostaviti da nije riječ o koncentraciji koja će imati značajne negativne učinke na tržišno natjecanje, ili ako u roku od 30 dana od dana zaprimanja potpune prijave koncentracije ne donese zaključak o pokretanju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije na tzv. II. razini, smatrat će se da je koncentracija dopuštena. U tom slučaju AZTN podnositelju prijave dostavlja pisanu potvrdu o dopuštenosti koncentracije na tzv. I. razini⁹⁶.

Međutim, ako AZTN temeljem analize podataka iz prijave namjere provedbe koncentracije procijeni da bi provedba koncentracije mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje, osobito ako se tom koncentracijom stvara novi ili jača postojeći vladajući položaj sudionika koncentracije na mjerodavnom tržištu, AZTN će u roku od 30 dana od davanja potvrde o potpunosti prijave koncentracije donijeti zaključak o pokretanju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije. Time započinje postupak ocjene dopuštenosti koncentracije na tzv. II. razini⁹⁷. Riječ je o složenom upravnom (ispitnom) postupku koji zahtijeva opsežno prikupljanje podataka, dokumentacije, mišljenja i očitovanja potrebnih za izradu dubinske pravne i ekonomske analize mjerodavnog tržišta i učinaka konkretne koncentracije na tržišno natjecanje. Postupak se na II. razini može okončati donošenjem rješenja o dopuštenoj, uvjetno dopuštenoj ili zabranjenoj koncentraciji⁹⁸. U postupku se, kao i u ostalim postupcima utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja koji su ranije detaljnije pojašnjeni, mora dati stranci pravo na obranu pa je obvezno donijeti Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku i održati usmenu raspravu, prije donošenja odluke o uvjetno dopuštenoj ili zabranjenoj koncentraciji⁹⁹.

⁹⁵ ZZTN; članak 17.

⁹⁶ ZZTN; članak 22. stavci 1. i 2.

⁹⁷ ZZTN; članak 22. stavak 3.

⁹⁸ ZZTN; članak 22. stavak 7.

⁹⁹ ZZTN; članci 48. i 52.

U području ocjene dopuštenosti koncentracija AZTN je tijekom 2022. godine riješio ukupno 26 predmeta (12 upravnih predmeta i 14 neupravnih predmeta). U tu svrhu analizirao je 32 mjerodavna tržišta.

Riječ je o 12 upravnih predmeta ocjene dopuštenosti koncentracije i o 14 neupravnih predmeta u kojima je AZTN davao odgovore na upite trećih, proveo dubinska istraživanja oblika vlasničke povezanosti poduzetnika temeljem informacija trećih i javnosti i provodio analizu podataka iz dokumenata EK radi utvrđivanja učinka predmetnih koncentracija u RH te održavao radne sastanke vezano uz moguće prijave koncentracije.

Od 12 upravnih predmeta ocjene dopuštenosti koncentracija, u 10 predmeta koncentracije su ocjenjene dopuštenima na 1. razini jer je bilo riječ o koncentracijama koje ne dovode do značajnog učinka na tržišno natjecanje s obzirom na to da se istima ne stvara novi niti jača postojeći vladajući položaj poduzetnika. U jednom predmetu¹⁰⁰ ocjene dopuštenosti koncentracija postupak je okončan donošenjem rješenja o uvjetno dopuštenoj koncentraciji u kojem su sudionicima koncentracije utvrđene mjere, uvjeti i rokovi za otklanjanje negativnih učinaka predmetne koncentracije na mjerodavnom tržištu. U jednom je predmetu¹⁰¹ ocjene dopuštenosti koncentracija postupak okončan donošenjem rješenja kojim se odbacuje prijava koncentracije zbog nepostojanja uvjeta za vođenje postupka ocjene koncentracije. Zabranjenom u 2022. godini nije ocijenjena niti jedna koncentracija.

U području ocjene dopuštenosti koncentracija AZTN je tijekom 2022. godine analizirao 32 mjerodavna tržišta:

- tržište trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo,
- tržište bankovnih usluga,
- tržište depozita stanovništva,
- tržište depozita pravnih osoba,
- tržište kredita stanovništvu,
- tržište kredita pravnim osobama,
- tržište pružanja usluga televizijskih kanala na veliko,
- tržište pružanja usluga televizijskih kanala na malo,
- tržište stjecanja (iskorištavanja) audiovizualnog televizijskog sadržaja,
- tržište televizijskog oglašavanja, tržište oglašavanja na Internetu (elektroničke publikacije),
- tržište naklade elektroničkih publikacija (internetski portali),
- tržište prodaje novih motornih vozila (u segmentima osobnih vozila i lakih gospodarskih vozila),
- tržište prodaje originalnih rezervnih dijelova za motorna vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia,
- tržište pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia,
- tržište prihvata kartičnog plaćanja,

¹⁰⁰ GRAND AUTOMOTIVE RD Ltd. i GRAND AUTOMOTIVE LLP., RAMLA, IZRAEL i RENAULT NISSAN HRVATSKA d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije, KLASA: UP/I 034-03/22-02/005 od 1. travnja 2022. godine.

¹⁰¹ PROFIL KLETT d.o.o., Zagreb i TRISET d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije, KLASA: UP/I 034-03/22-02/010 od 23. rujna 2022. godine.

- tržište pružanja usluga POS terminala i povezanih usluga,
- tržište obrade kartičnog poslovanja za prihvatitelja,
- tržište proizvodnje plastičnih cijevi i spojnih dijelova (za primjenu u stambenim i infrastrukturnim projektima),
- tržište trgovine na veliko plastičnim cijevima i spojnim dijelovima (za primjenu u stambenim i infrastrukturnim projektima),
- tržište trgovine na malo potrošačkom elektronikom,
- tržište trgovine na veliko potrošačkom elektronikom,
- tržište trgovine na malo odjećom i obućom,
- tržište trgovine na veliko odjećom i obućom,
- tržište proizvodnje i prodaje namještaja,
- tržište proizvodnje i prodaje piljene (drvne) građe,
- tržište proizvodnje i prodaje drvnih elemenata / komponenti,
- tržište proizvodnje i prodaje drvenih panela,
- tržište proizvodnje i prodaje drvnih ostataka,
- tržište proizvodnje i prodaje briketa,
- tržište kupnje drvenih trupaca (tehničkog drva),
- tržište kupnje prostornog (ogrjevnog) drva,
- tržište prodane naklade mjesečnog periodičkog tiska.

U nastavku se daje kratki opis nekoliko predmeta ocjene dopuštenosti koncentracije tijekom 2022. godine.

Primjer 1.: GRAND AUTOMOTIVE RD Ltd. i GRAND AUTOMOTIVE LLP., RAMLA, IZRAEL i RENAULT NISSAN HRVATSKA d.o.o., Zagreb¹⁰²

AZTN je 9. kolovoza 2022. godine uvjetno odobrio koncentraciju Grand Automotive LLP/Grand Automotive RD Ltd. i Renault Nissan Hrvatska. Grand Automotive LLP je putem povezanih poduzetnika u RH ovlašteni distributer novih motornih vozila marke Hyundai, Nissan i Ford. Nakon provedbe koncentracije, poduzetnik Grand Automotive LLP će udjele u poduzetniku Renault Nissan Hrvatska prenijeti na poduzetnika pod njegovom kontrolom-Grand Automotive RD Ltd., koji je osnovan kao društvo posebne namjene.

Na Javni poziv AZTN-a zaprimljeno je mišljenje i očitovanje poduzetnika koji djeluje na tržištima prodaje i servisiranja motornih vozila i to kao ovlašteni serviser i prodavatelj rezervnih dijelova. Riječ je o poduzetniku koji je od AZTN-a zatražio zaštitu identiteta. U bitnome, sadržaj zaprimljenog mišljenja i očitovanja na Javni poziv AZTN-a može se grupirati u tri osnovne kategorije: nejednako primjenjivanje kriterija selektivne distribucije prema svim članovima ovlaštene mreže, narušavanje povjerljivosti podataka između konkurenata u slučaju multi-brend servisa i odbijanje i/ili otežavanje pristupa originalnim rezervnim dijelovima i tehničkim podacima neovisnim serviserima.

¹⁰² GRAND AUTOMOTIVE RD Ltd. i GRAND AUTOMOTIVE LLP., RAMLA, IZRAEL i RENAULT NISSAN HRVATSKA d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije, KLASA: UP/I 034-03/22-02/005 od 1. travnja 2022. godine.

AZTN je zatražio očitovanja, podatke i dokumentaciju od najznačajnijih tržišnih takmaca na utvrđenim mjerodavnim tržištima: Porsche Hrvatska i Emil Frey grupa, najznačajnijih multi-brand uvoznika i serviseru te od neovisnih serviseru. U konkretnom predmetu utvrđeno je mjerodavno tržište prodaje novih motornih vozila (u segmentima osobnih vozila i lakih gospodarskih vozila), prodaje originalnih rezervnih dijelova za motorna vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia i tržište pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia, sve na teritoriju RH. Pri analizi mjerodavnog tržišta koristila se praksa AZTN-a i EK koja tržište novih motornih vozila dijeli u dva osnovna segmenta i to na tržište osobnih vozila i tržište lakih gospodarskih vozila. Marke vozila stjecatelja i ciljnog poduzetnika prisutna su u segmentima osobnih i lakih gospodarskih vozila.

Na tržištu prodaje novih motornih vozila u segmentu osobnih vozila na teritoriju RH u 2021. godini najznačajniji tržišni udjel ostvaruju Porsche Hrvatska, ovlašteni zastupnik 5 marki vozila, i to Volkswagen, Škoda, Audi, Seat i Cupra, koji ostvaruje [20-30]% udjela. Slijedi ga Renault Nissan Hrvatska sa dvostruko manjim udjelom od oko [10-20]%, te Emil Frey grupa (Alfa Romeo, Citroen, Peugeot, Fiat, Jeep, Fuso, Smart, Mercedes-Benz, DS) s oko [10-20]% udjela. Ostali sudionici na tržištu ostvaruju udjele manje od 10%. Provedbom predmetne koncentracije, post-koncentracijski tržišni udjel sudionika predmetne koncentracije iznosio bi [20-30]% te bi Grand Automotive LLP postao najznačajniji konkurent Porscheu Hrvatska.

Na tržištu prodaje novih motornih vozila u segmentu lakih gospodarskih vozila na teritoriju RH u 2021. godini najznačajniji tržišni udjel ostvaruje Emil Frey Grupa, ovlašteni zastupnik za Alfa Romeo, Citroen, Peugeot, Fiat, Jeep, Fuso, Smart, Mercedes-Benz, DS), koji ostvaruje gotovo [30-40]% udjela u segmentu lakih gospodarskih vozila, slijedi ga Renault Nissan Hrvatska sa oko [20-30]%. Treći u poretku je Grand Automotive LLP sa oko [10-20]%. Provedbom predmetne koncentracije, Grand Automotive LLP postao bi vodeći takmac na predmetnom segmentu tržišta, s post-koncentracijskim tržišnim udjelom od [30-40]%, a slijedio bi ga trenutno vodeći poduzetnik, Emil Frey Grupa s [30-40]%, i jednim postotnim poenom manje.

Mjerodavna tržišta prodaje originalnih rezervnih dijelova i pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila usko su povezana i ovisna o tržištu prodaje novih motornih vozila. To proizlazi iz karakteristike sektora novih motornih vozila, izraženih vertikalnih linija od proizvođača do krajnjeg distributera, u kojem je uobičajeno da ovlašteni uvoznik, zastupnik proizvođača određene marke vozila, od proizvođača dobiva ovlaštenje i zadatak ustrojiti ovlaštene mreže prodavatelja i serviseru za tu marku vozila, pri čemu uvoznik/distributer zadržava vrlo značajan utjecaj nad distribucijskom piramidom te se može zaključiti da ostvaruje i značajnu tržišnu snagu i na tržištima post-prodaje.

Tržišta pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila i prodaje rezervnih dijelova određena su robnom markom, a time i odvojena jedna od drugih. S obzirom na način obavljanja navedenih djelatnosti, potrebno je razlikovati ovlaštene od neovisnih serviseru motornih vozila marke, odnosno ovlaštene od neovisnih distributera rezervnih dijelova za navedenu marku vozila. Rezervni dijelovi određene marke vozila uobičajeno se distribuiraju putem ovlaštene servisne mreže, stoga su distributeri rezervnih dijelova pojedine marke vozila u pravilu istovremeno i ovlašteni serviseri te marke vozila. U slučaju kvara na motornom vozilu potrošač se može obratiti isključivo serviseru koji je obučen za popravak pojedine marke vozila i koji raspolaže odgovarajućim specijalnim i dijagnostičkim alatima koji se u pravilu razlikuju

od marke do marke motornih vozila. Stoga ne postoji dovoljno jak konkurentski pritisak na servisere jedne marke vozila od strane serviseri za ostale marke motornih vozila.

U sektoru motornih vozila zbog prisutnosti složenog lanca opskrbe, različiti subjekti djeluju i u interakciji su na različitim razinama. Kada je riječ o popravcima i održavanju, ovlašteni i neovisni serviseri pružatelji su usluga, dok su na strani potražnje glavni sudionici fizičke osobe i poduzetnici. Rezervne dijelove dobavljaju dobavljači originalne opreme, izravno ili preko proizvođača vozila, ali i neovisni dobavljači, dok su na strani potražnje glavni sudionici serviseri te, u manjoj mjeri, poduzetnici koji upravljaju voznim parkovima i fizičke osobe. Stoga je kod razmatranja post-prodajnog tržišta motornih vozila važno u obzir uzeti njegova posebna obilježja, a jedan od kojih se ogleda u visini troškova za krajnjeg kupca. Naime, troškovi koje za usluge popravka i održavanja prosječno snose potrošači predstavljaju vrlo visok udio u njihovim ukupnim troškovima koje izdvajaju za motorna vozila. Konkurentni uvjeti na post-prodajnom tržištu motornih vozila izravno utječu na visinu tih troškova, ali i na javnu sigurnost, jer može doći do nepouzdanosti i nesigurnosti vozila ako se neprimjereno servisiraju, te na javno zdravlje i okoliš.

Iako je tržišno natjecanje pojedinih marki vozila unutar mreža ovlaštenih serviseri ograničeno strogim i detaljnim kriterijima kvalitete i velikim ulaganjima koja se zahtijevaju od ovlaštenih serviseri, neovisni serviseri i dalje vrše znatan konkurentski pritisak na ovlaštene servisere te potrošačima daju mogućnost izbora s obzirom na usluge koje se pružaju i s obzirom na cijene. Naime, poslovni modeli i troškovi poslovanja neovisnih serviseri razlikuju se od onih u mrežama ovlaštenih serviseri. Učinkovito tržišno natjecanje na tržištima nabave i prodaje rezervnih dijelova, kao i na tržištima pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila, ovisi i o razini kompetitivne interakcije između ovlaštenih serviseri, kao i o razini interakcije između ovlaštenih i neovisnih poduzetnika, a koji uključuju neovisne servisere i dobavljače rezervnih dijelova. Ti poduzetnici mogu nastaviti vršiti takav pritisak jedino ako imaju pristup ključnim osnovnim sredstvima kao što su rezervni dijelovi, alati, osposobljavanje, tehničke informacije i podaci koji nastaju u vozilu. Bez pristupa tim osnovnim sredstvima, neovisni serviseri ne bi bili u mogućnosti učinkovito se natjecati na tržištu s ovlaštenim serviserima, budući da potrošačima ne bi mogli pružiti usluge visoke kvalitete koje doprinose sigurnom i pouzdanom funkcioniranju motornih vozila. Taj aspekt postaje sve relevantniji s povećanjem upotrebe ugrađenih digitalnih tehnologija i razvojem vozila na alternativna goriva koja zahtijevaju posebno stručno znanje, alate i rezervne dijelove.

Nemogućnost pristupa potrebnim tehničkim informacijama može imati za posljedicu pad tržišne pozicije neovisnih operatera/serviseri, što pak dovodi do štete za potrošače u smislu značajnog smanjenja izbora rezervnih dijelova, viših cijena za usluge popravka i održavanja motornih vozila, smanjenje izbora broja servisa za popravak i održavanje motornih vozila i potencijalnih sigurnosnih problema.

U predmetnom slučaju stjecatelj će po provedbi predmetne koncentracije širenjem portfelja marki vozila za koje će biti ovlašteni uvoznik i nositelj ovlaštene distributivno-servisne mreže povećati svoju tržišnu snagu te će postati jedan od tri najznačajnija multi-brand ovlaštena uvoznika na teritoriju RH, kako u segmentu osobnih vozila, tako i u segmentu lakih gospodarskih vozila. Zbog već navedenih posebnih obilježja sektora u kojem posluje, ostvarivati će značajan utjecaj na cjelokupne distributivno-servisne mreže za vozila marke Ford, Hyundai, Renault, Dacia i Nissan, a osobito na sekundarnim tržištima post-prodaje.

Naime, u odnosu na sve predmetne ovlaštene servisne mreže za vozila marke Ford, Hyundai, Renault i Dacia (izuzev Nissana) u primjeni su selektivni kvalitativno-kvantitativni sustavi, koji se u pravilu smatraju restriktivnijim u odnosu na isključivo kvalitativne sustave, budući da nameću dodatni kriterij u smislu ograničenja broja ovlaštenih serviseri. Grand Automotive LLP se i očitovao kako namjerava zadržati postojeću ovlaštenu mrežu kakva je u primjeni sada.

Upravo s obzirom na ograničenja koja proizlaze iz samih karakteristika sektora na tržištima post-prodaje u slučaju motornih vozila, uloga ovlaštenog uvoznika je značajna. Naime, tržišta pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila i prodaje rezervnih dijelova određena su robnom markom, a time i odvojena jedna od drugih. Stoga ne postoji dovoljno jak konkurentski pritisak na servisere jedne marke vozila od strane serviseri za ostale marke motornih vozila. Slijedom navedenog, značaj uloge ovlaštenog uvoznika je dvostrani, u smislu da omogućiti s jedne strane učinkovito tržišno natjecanje između ovlaštenih serviseri, ne narušavajući povjerljivost podataka između konkurenata nametanjem informacijsko-poslovnog sustava koji to omogućuje, pritom uzimajući u obzir da su ovlašteni uvoznici često, kao i u predmetnom slučaju, i sami ovlašteni distributeri i serviseri te se natječu s ostalim članovima ovlaštene mreže. S druge strane, svojom ulogom ovlašteni uvoznik može pridonijeti da omogućiti učinkovito tržišno natjecanje između ovlaštenih i neovisnih serviseri, prvenstveno dajući slobodan pristup ključnim osnovnim sredstvima kao što su rezervni dijelovi, alati, osposobljavanje, tehničke informacije i drugi podaci koji nastaju u vozilu.

U svjetlu sve veće digitalizacije i tehnološkog napretka u predmetnom sektoru, bilo kakvo otežavanje takvog pristupa, ali i načina pristupa ima višestruke posljedice, kako na neovisne servisere, koji su u pravilu manji poduzetnici te im je navedeni pristup informacijama, podacima i dijelovima nužan preduvjet za poslovanje uopće, tako i na krajnje potrošače, budući da se sa smanjenjem izbora bilo koje vrste, bilo dijelova bilo broja serviseri, izravno i povećava cijena održavanja vozila tijekom cijelog vijeka korištenja motornog vozila. Pritom, također veliki utjecaj ima razlučivanje popravaka i održavanja u jamstvenom i izvan jamstvenog roka te dobivanje jasne informacije od ovlaštenog uvoznika što je obavezno a što ne za zadržavanje jamstva na motorno vozilo.

Slijedom navedenog, vodeći računa o strukturi mjerodavnog tržišta s obzirom na postojeće i potencijalne konkurente, općih pokazatelja o tržišnim udjelima na mjerodavnom tržištu, podataka i očitovanja pribavljenih od poduzetnika, AZTN je ocijenio kako je riječ o koncentraciji koja se može dopustiti samo uz ispunjavanje mjera i uvjeta za otklanjanje mogućih negativnih učinaka koncentracije na tržišno natjecanje na tržištu prodaje originalnih rezervnih dijelova za motorna vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia i tržištu pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia u RH.

Stoga su rješenjem od 9. kolovoza 2022. godine prihvaćene mjere i uvjeti podnositelja prijave koncentracije Grand Automotive LLP i Grand Automotive RD Ltd, koje su sudionici koncentracije dužni ispuniti kako bi se otklonili negativni učinci predmetne koncentracije na tržišno natjecanje u rokovima utvrđenim za njihovo ispunjenje, na način da Grand Automotive LLP i Grand Automotive RD Ltd na transparentan način obavljaju svoje poslovanje u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Svrha prihvaćenih mjera i uvjeta u za to utvrđenim rokovima za ispunjenje je osigurati jednako primjenjivanje kriterija selektivne distribucije prema svim članovima ovlaštene mreže, osigurati povjerljivost podataka između konkurenata u slučaju multi-brend servisa i omogućavanje i olakšavanje pristupa originalnim rezervnim dijelovima i tehničkim podacima neovisnim serviserima. Detaljno razrađene mjere koje je prihvatio AZTN dostupne su u objavljenom rješenju AZTN-a na poveznici <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2022/11/UPI-034-032022-02005.pdf>

AZTN je pozvao i sve ostale ovlaštene uvoznike da svoje postupanje na tržištu motornih vozila u cijelosti provode sa postojećim pravnim okvirom za sektor motornih vozila.

Primjer 2.: HPB d.d., Zagreb i SBERBANK d.d., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije¹⁰³

AZTN je na prvoj razini odobrio namjeru provedbe koncentracije koja nastaje stjecanjem izravne kontrole na trajnoj osnovi Hrvatske poštanske banke (u daljnjem tekstu: HPB) nad poduzetnikom Sberbank d.d. (u daljnjem tekstu: Sberbank Hrvatska).

Dana 1. ožujka 2022. godine, AZTN je zaprimio prethodnu prijavu namjere provedbe koncentracije poduzetnika HPB i Sberbank Hrvatska, u izvanrednim okolnostima postupka pred Jedinstvenim sanacijskim odborom – sanacijskim tijelom europske bankovne unije, vezano uz sankcije EU-a uslijed ruske invazije na Ukrajinu.

AZTN je svojom odlukom od 1. ožujka 2022. godine sukladno članku 19. stavku 6. ZZTN-a, dopustio na zahtjev podnositelja prethodne prijave koncentracije provedbu određenih radnji provedbe prijavljene koncentracije i prije isteka roka iz članka 22. stavka 1. ZZTN-a, odnosno sve radnje koje su neophodne u svrhu provedbe odluke Jedinstvenog sanacijskog odbora.

AZTN je temeljem potpune prijave koncentracije, utvrđene strukture mjerodavnog tržišta, postkoncentracijskog tržišnog udjela sudionika koncentracije, očekivanih učinaka koncentracije u smislu koristi za potrošača i drugih raspoloživih podataka i saznanja, ocijenio da nije riječ o zabranjenoj koncentraciji u smislu odredbe članka 16. ZZTN-a. Sudionici koncentracije su primarno prisutni na tržištu depozita stanovništva, tržištu depozita pravnih osoba, tržištu kredita stanovništvu i tržištu kredita pravnim osobama u RH te će koncentracija prvenstveno imati učinak na tržištu bankovnih usluga na teritoriju RH.

AZTN je po zaprimanju potpune prijave koncentracije na službenim mrežnim stranicama objavio Javni poziv svim zainteresiranim osobama za dostavljanje primjedaba i mišljenja o koncentraciji, na koji nije zaprimio niti jednu primjedb i/ili mišljenje.

Slijedom svega navedenog, ne proizlazi da je riječ o koncentraciji koja bi mogla imati negativan učinak na tržišno natjecanje te se ista smatra dopuštenom na 1. razini.

¹⁰³ Potvrda (obavijest) AZTN-a o dopuštenosti koncentracije HPB d.d., Zagreb, Hrvatska i SBERBANK d.d., Zagreb, Hrvatska, KLASA: UP/I 034-03/22-02/002, od 16. ožujka 2022. godine.

Primjer 3.: BIG BANG d.o.o., R. Slovenija i SANCTA DOMENICA d.o.o., Sveta Nedjelja¹⁰⁴

AZTN je 30. kolovoza 2022. godine na prvoj razini odobrio namjeru provedbe koncentracije koja nastaje stjecanjem izravne kontrole poduzetnika BIG BANG, odnosno Advenutra Investments grupe nad poduzetnikom Sancta Domenica.

Prema zaprimljenim podacima i dokumentaciji iz prijave koncentracije utvrđeno je kako će provedba koncentracije imati učinak na mjerodavnim tržištima trgovine na malo potrošačkom elektronikom na području RH te tržištu trgovine na veliko potrošačkom elektronikom na području EGP-a. Stjecatelj, poduzetnik BIG BANG, nije prisutan na tržištu trgovine na malo potrošačkom elektronikom u RH, već je prisutan samo na tržištu na teritoriju Republike Slovenije, stoga provedbom predmetne koncentracije u strukturi tog tržišta ne dolazi do promjene.

AZTN je temeljem potpune prijave koncentracije, utvrđene strukture mjerodavnog tržišta, post-koncentracijskog tržišnog udjela sudionika koncentracije, očekivanih učinaka koncentracije u smislu koristi za potrošača i drugih raspoloživih podataka i saznanja, ocijenio da nije riječ o koncentraciji koja bi mogla imati negativan učinak na tržišno natjecanje. Naime, prema provedenoj analizi može se zaključiti da je tržište fragmentirano sa značajnim domaćim distributerima kao i uvozom, da će nakon provedbe koncentracije konkurenti vršiti značajan pritisak i na tržište trgovine na malo i tržište trgovine na veliko, te kao rezultat navedenog, predmetna koncentracije neće imati značajni utjecaj na krajnje kupce.

AZTN je po zaprimanju potpune prijave koncentracije na službenim mrežnim stranicama objavio Javni poziv svim zainteresiranim osobama za dostavljanje primjedaba i mišljenja o koncentraciji, na koji nije zaprimio niti jednu primjedbku i/ili mišljenje. Slijedom svega navedenog, ne proizlazi da je riječ o koncentraciji koja bi mogla imati negativan učinak na tržišno natjecanje te se ista smatra dopuštenom na 1. razini.

Aktivnosti koje se odnose na notifikacije koncentracija prijavljenih EK

AZTN je u 2022. godini od EK zaprimio 377 notifikacija koncentracija poduzetnika. Riječ je o obvezi EK da tijelima nadležnima za zaštitu tržišnog natjecanja svih država članica EU-a dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti EK budući da imaju europsku dimenziju. U pravilu je riječ o koncentracijama koje imaju učinke u najmanje tri države članice. U tim je predmetima AZTN trebao provjeriti imaju li konkretne koncentracije, iako su prijavljene EK, učinak i na hrvatsko tržište. Također, u tom se postupku u okviru ECN-a određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene dopuštenosti koncentracije.

¹⁰⁴Potvrda (obavijest) o dopuštenosti koncentracije BIG BANG d.o.o., R. Slovenija i SANCTA DOMENICA d.o.o., Sveta Nedjelja, KLASA: UP/I 034-03/22-02/008, od 2. rujna 2022. godine.

3. Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja

Značajne aktivnosti i u ovoj izvještajnoj godini bile su usmjerene na promicanje prava i politike tržišnog natjecanja odnosno na razvoj kulture tržišnog natjecanja. Ovo su izrazito važne aktivnosti kojima se podiže razina svijesti o značaju propisa o tržišnom natjecanju i koristima koje tržišno natjecanje donosi građanima i potrošačima, čime se gradi kultura poštivanja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja te djeluje preventivno na moguće povrede prava tržišnog natjecanja.

Ovim aktivnostima promicanja prava tržišnog natjecanja se nadopunjava primarna aktivnost provedbe odnosno vođenja postupaka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu ZZTN-a i članaka 101. i 102. UFEU-a, te ih AZTN kontinuirano provodi tijekom svih godina svog postojanja.

Kao jedan od vrlo značajnih alata za promicanje prava i politike tržišnog natjecanja AZTN-a izdvaja se institut stručnih mišljenja o sukladnosti nacрта prijedloga zakona i drugih propisa, postojećih zakona i drugih propisa s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja te o ostalim pitanjima koja mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje. AZTN ih donosi na zahtjev Hrvatskog sabora, Vlade RH, tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Na taj način AZTN nastoji prevenirati donošenje propisa i postupanja poduzetnika kojima se svjesno ili nesvjesno narušava tržišno natjecanje na štetu potrošača i ukupne konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Uz to, AZTN je jednako angažiran u aktivnom promicanju značaja tržišnog natjecanja kroz edukaciju poduzetnika i potrošača te transparentnu i otvorenu komunikaciju s javnosti.

Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja odnosi se na one aktivnosti AZTN-a koje su usmjerene na stvaranje ukupnog institucionalnog i gospodarskog okruženja kojim se potiče ulazak poduzetnika na tržište i/ili uklanjaju prepreke razvoju konkurencije.

U 2022. godini u AZTN-u je iz područja promicanja prava i politike tržišnog natjecanja riješeno 83 predmeta, od toga broja bilo je 20 stručnih mišljenja, 59 očitovanja te četiri suradnje. Osim navedenog, AZTN je dao veći broj odgovora na upite podnositelja (poduzetnika i ostalih predstavnika) koji su se odnosili na promicanje tržišnog natjecanja. AZTN je u izvještajnoj godini u suradnji MINGOR-om nastavio rad na izradi nacрта prijedloga dviju uredbi kojima se detaljnije razrađuju kriteriji za izricanje novčane kazne iz članka 64. stavka 17. ZZTN-a i članka 65. stavka 8. ZZTN-a, sukladno kriterijima koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU u smislu članka 74. ZID ZZTN-a. Riječ je o Nacrtu prijedloga Uredbe o kriterijima za izricanje novčane kazne i Nacrtu prijedloga Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje novčane kazne.

U nastavku dajemo sažeti prikaz nekoliko stručnih mišljenja iz područja promicanja prava i politike tržišnog natjecanja.

Primjer 1.: Zakon o elektroničkim medijima („Narodne novine“, br. 111/21. i 114/22.)¹⁰⁵

AZTN je zaprimio podnesak Hrvatske obrtničke komore (u daljnjem tekstu: HOK) u kojem se navodilo kako odredbe članka 46. stavka 2. podstavka 2. i članka 49. Zakona o elektroničkim medijima („Narodne novine“, br. 111/21. i 114/22.; u daljnjem tekstu: ZEM) sadrže odredbe koje dovode obrte u nepovoljan položaj na tržištu u odnosu na trgovačka društva, na način da se audiovizualnim djelima smatraju djela čiji je producent ili koproducent isključivo pravna osoba sa sjedištem u RH registrirana za proizvodnju audiovizualnih djela te kako je neovisni proizvođač audiovizualnih djela isključivo pravna osoba.

Slijedom navedenog, AZTN je temeljem očitovanja Ministarstva kulture i medija te pravne analize ZEM-a donio mišljenje kojim je nadležnom ministarstvu predloženo da prilikom idućih izmjena i dopuna ZEM-a razmotri mogućnost da se ZEM-om kao propisom koji uređuje prava, obveze i odgovornosti pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost pružanja audio i audiovizualnih medijskih usluga, usluga elektroničkih publikacija putem elektroničkih komunikacijskih mreža, platformi za razmjenu videozapisa te interes RH u području elektroničkih medija, uredi da su i fizičke osobe (obrtnici) u mogućnosti pružati predmetne usluge sukladno registriranoj djelatnosti u smislu posebnih propisa.

Primjer 2.: Visina upisnine u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore¹⁰⁶

Temeljem ovlasti iz članka 32. stavka 1. točke a) ZZTN-a, AZTN prikuplja podatke i obavijesti od pravnih ili fizičkih osoba, strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga, odnosno komora poduzetnika, udruga potrošača, tijela državne uprave, te tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju određena saznanja koja su bitna za ispitivanje tržišta i utvrđivanje stanja na tržištu, neovisno o konkretnim postupcima koje AZTN vodi. Slijedom navedene odredbe, AZTN provodi analizu komorskog sustava u RH te je između ostalog predmet analize bila i Hrvatska odvjetnička komora (u daljnjem tekstu: HOK). AZTN je donio mišljenje kako točka I. Odluke o utvrđivanju visine upisnine u Imenik odvjetnika HOK-a (Broj: 1900/19, od 14. ožujka 2019.) kojom se za prvi upis odvjetnika u Imenik odvjetnika HOK-a utvrđuje upisnina u iznosu od 37.500,00 kuna, predstavlja prekomjeran iznos te prepreku za pristup tržištu pružanja odvjetničkih usluga. AZTN je navedeno obrazložio kako je s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja neosporno da su odvjetnici, članovi HOK-a poduzetnici, a HOK u tom smislu udruženje poduzetnika, uvažavajući pri tome značaj i važnost usluge koju pružaju odvjetnici kao članovi strukovne komore.

S aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, neosporno je da HOK ima pravo odrediti visinu, odnosno iznos predmetne upisnine, uvažavajući pri tome različite kategorije osoba koje se upisuju u Imenik odvjetnika HOK-a, ovisno je li riječ o odvjetničkim vježbenicima, odvjetničkim vježbenicima s nedovoljnim radnim stažem ili osobama koje se prvi put upisuju u Imenik odvjetnika HOK-a (tzv. „ostalim pravnicima“). U tom smislu, određene primjerene i razmjerne razlike u visini upisnine mogu se smatrati objektivno opravdane. Međutim, iznos visine upisnine ne bi smio biti značajno različit. Naime, kako je članstvo u HOK-u i plaćanje upisnine za odvjetnike obvezno, zaključuje se kako je upis u Imenik odvjetnika HOK-a, odnosno

¹⁰⁵ Mišljenje; KLASA: 034-08/22-01/077 od 18. veljače 2022. godine.

¹⁰⁶ Mišljenje; KLASA: 034-08/21-01/032, od 18. veljače 2022. godine.

plaćanje upisnine uvjet za pristup tržištu pružanja odvjetničkih usluga. Stoga, svaki uvjet za pristup odnosno sudjelovanjem na tržištu koji je nerazmjern, prekomjern, ograničavajući i sl. izvjesno predstavlja prepreku za pristup i sudjelovanje na tom tržištu s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

U svezi visine predmetne upisnine, AZTN je putem ECN zatražio i zaprimio podatke o visinama upisnina u pojedinim zemljama članicama Europske unije i to: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Francuska, Njemačka, Malta, Latvija, Litva, Luxembourg, Malta, Nizozemska, Norveška, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska te je izvršio uvid i u iznose upisnina i u drugim zemljama, u Albaniji i Srbiji. Uvidom u dostavljene podatke te komparativnu analizu, AZTN je zaključio kako predmetna upisnina u većini analiziranih zemalja iznosi u prosjeku od 100 do 300 EUR-a, dok pojedine zemlje nemaju institut upisnine kao takve. Također, zaključeno je kako su razlike pri plaćanju upisnine ovisno o kategoriji upisnika (pravnik) značajno manje u odnosu na RH te u pravilu iznose u prosjeku oko 200 EUR-a.

Slijedom svega navedenog, AZTN je zaključio kako je iznos upisnine od 37.500,00 kuna za prvi upis odvjetnika u Imenik odvjetnika HOK-a prekomjern te predstavlja prepreku za pristup tržištu navedenoj kategoriji osoba. Naime, s aspekta tržišnog natjecanja, visina predmetne upisnine promatra se kao financijski uvjet odnosno moguća i izvjesna financijska prepreka za pristup tom tržištu. Stoga, ista ne bi smjela biti značajno različita, odnosno prekomjerna, nerazmjerna i ograničavajuća.

Primjer 3.: Zakon o dentalnoj medicini („Narodne novine“, br. 121/03., 117/08., 120/09., 46/21.)¹⁰⁷

AZTN je izvršio pravnu analizu Zakona o dentalnoj medicini („Narodne novine“, br. 121/03., 117/08., 120/09., 46/21.) te je donio mišljenje kako je potrebno brisati članak 34. Zakona o dentalnoj medicini koji glasi: „Komora donosi jedinstveni Cjenik usluga dentalne medicine, kojim je definirana najniža cijena dentalne usluge.“, članak 36. koji glasi: „Komora donosi Cjenik usluga djelatnosti dentalnih tehničara, kojim se određuje najniža cijena zubotehničke usluge.“, članak 42. podstavke 7. i 8. koji glase: „- određuje najnižu cijenu rada doktora dentalne medicine izvan mreže javne zdravstvene službe, - određuje najnižu cijenu rada dentalnog tehničara.“, članak 43. točku 8. koja glasi: „8. utvrđuje najniže cijene dentalnih usluga za doktore dentalne medicine izvan mreže javne zdravstvene službe za dentalnu medicinu“. Zatim, kako je potrebno članak 43. točku 9. izmijeniti na način da u bitnome glasi: „9. utvrđuje cijene dentalnih usluga iz opsega dopunskog zdravstvenog osiguranja“. U odnosu na odredbu članka 43. točke 11. koja glasi: „sudjeluje pri određivanju standarda i normativa dentalnih usluga i usluga dentalne tehnike i dentalnih asistenata te dentalnih higijeničara“, AZTN je ukazao kako je istu potrebno odrediti, primjenjivati i tumačiti na način da ista podrazumijeva isključivo određivanje stručnih, tehničkih standarda i normativa u svrhu pružanja kvalitete usluge, bez izravnog i/ili neizravnog određivanja cijena pružanja usluga na slobodnom tržištu na ekonomskoj osnovi.

¹⁰⁷ Mišljenje; KLASA: 011-01/22-02/011, od 30. prosinca 2022. godine.

AZTN je mišljenje obrazložio na način da se članovi strukovne komore Hrvatska komora dentalne medicine (u daljnjem tekstu: Komora), kada pružaju dentalnu uslugu na slobodnom dijelu tržišta, u smislu ZZTN-a smatraju poduzetnicima. Stoga, pružatelji dentalne usluge (članovi komore) kada uslugu pružaju na slobodnom tržištu, cijenu takve usluge trebaju biti u mogućnosti odrediti samostalno. AZTN podržava postupanja strukovnih komora u smislu zaštite prava korisnika usluga te osiguravanja primjerene razine kvalitete usluge, međutim ona mora biti osigurana i uz primjenu propisa za zaštitu tržišnog natjecanja za usluge koje njezini članovi, poduzetnici u smislu ZZTN-a, pružaju na slobodnom tržištu. Pritom, preporuka je da se kvaliteta usluge osigura kroz kvalitetan postupak osnivanja pružatelja predmetnih usluga, poštivanja pravila etike i deontologije, pružanja zaštite građana, usavršavanja pružatelja usluga, stručnog nadzora i sl. Naime, s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, upravo slobodno određivanje cijena od strane poduzetnika, odnosno u konkretnom slučaju od strane članova Komore, osigurava učinkovito tržišno natjecanje ne samo cijenom, već i brojem i kvalitetom usluga, mogućnošću izbora od strane korisnika usluga pa tako u konačnici stvara pogodnosti za krajnjeg korisnika usluga. Učinkovito tržišno natjecanje poduzetnika, konkretno članova Komore, putem (slobodnog određivanja) cijena također omogućava i novim poduzetnicima, članovima Komore, koji tek ulaze na tržište, tržišno natjecanje s ostalim poduzetnicima koji već djeluju na tom mjerodavnom tržištu.

Primjer 4.: Hrvatska veterinarska komora – analiza komorskog sustava ¹⁰⁸

Slijedom svoje ovlasti iz članka 25. stavka 3. ZZTN-a da izdaje mišljenja o sukladnosti važećih zakona i drugih propisa s odredbama ZZTN-a, AZTN je donio mišljenje kako je u članku 81. podstavku 5. Statuta Hrvatske veterinarske komore ("Narodne novine", br. 89/16.) potrebno brisati dio koji glasi: "i minimalne cijene veterinarskih usluga, prema nomenklaturi;" u članku 20. stavku 3. Kodeksa veterinarske etike (Hrvatski veterinarski vjesnik br. 20/3-4-2012.), potrebno je brisati dio koji glasi: "Zaračunavanje nižih cijena od propisanih nije dozvoljeno." i dio koji glasi: "Zaračunavanje viših cijena od onih propisanih cjenikom može se obaviti u slučajevima kada se temelji na višoj kvalitativnoj razini obavljenog posla te ako se je s tim prethodno složila stranka." Zatim, kako je u Nomenklaturi veterinarskih usluga s prijedlogom Cjenika veterinarskih usluga u RH iz 1999. godine potrebno brisati sve iznose cijena u koloni pod oznakom "kn".

Navedeno je AZTN u svome mišljenju obrazložio kako određivanje cijena na horizontalnoj razini između poduzetnika, neovisno o kakvoj vrsti cijena je riječ, a posebno ukoliko su iste određene od strane udruženja poduzetnika, predstavlja jedno od najtežih povreda propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Naime, takvim se sporazumima ograničava i narušava tržišno natjecanje između poduzetnika, tržišnih takmaca, konkurenata.

Navedeno posljedično ima učinke na krajnje korisnike usluga. U tom slučaju, cijena nije predmet tržišnog natjecanja između konkurenata, a krajnji korisnik usluge nema mogućnost izbora (primjerice, cijene, kvalitete). Isto je posebno od utjecaja na pružatelje predmetne usluge koji tek ulaze na tržište jer nisu u mogućnosti ponuditi niže cijene usluge za stjecanje (novih) korisnika usluga kao oblika tržišnog natjecanja. Navedene cijene također ne jamče i određenu kvalitetu usluge.

¹⁰⁸Očitovanje; KLASA: 034-08/21-01/008, od 15. veljače 2022. godine.

Suradnja s drugim institucijama

Polazeći od značaja suradnje s drugim dionicima u provedbi i promicanju prava tržišnog natjecanja, AZTN je i tijekom 2022. godine intenzivno surađivao s različitim institucijama.

Tako je AZTN tijekom izvještajne godine surađivao s MINGOR-om te je 20. listopada 2022. godine potpisan Sporazum o suradnji i korištenju Elektroničkog oglasnika javne nabave RH u području tržišnog natjecanja. Istim je utvrđeno kako je Akcijskim planom za ispunjavanje uvjeta koji omogućuju provedbu (Prilog III. Horizontalni uvjeti koji omogućavaju provedbu), a vezano uz EU fondove za financijsko razdoblje 2021. - 2027. „Djelotvorni mehanizmi praćenja tržišta javne nabave“, u dijelu koji se odnosi na dokumente koji se planiraju izraditi i usvojiti, odnosno koji su u izradi (a pokrivaju financijsko razdoblje 2021 -2027.), navedeno da će, kao jedan od mehanizama kojima se osigurava da se sve informacije, koje upućuju na sumnju na namještanje postupaka javne nabave, priopćuju nadležnim nacionalnim tijelima u skladu s člankom 83. stavkom 2. Direktive 2014/24/EU i člankom 99. stavkom 2. Direktive 2014/25/EU. Utvrđeno je da se propisi o zaštiti tržišnog natjecanja primjenjuju i na postupke javne nabave, ali isključivo na poduzetnike koji se u tim postupcima javljaju kao ponuditelji i koji su međusobni konkurenti, a najčešće je riječ o sporazumima o cijenama koje će se ponuditi u okviru postupaka javne nabave, o redoslijedu kojim će se javljati na postupke javne nabave, o podjeli tržišta i slično. Takvi tajni sporazumi između konkurenata imaju sva obilježja zabranjenog sporazuma (kartela) i predstavljaju jedan od najtežih oblika narušavanja tržišnog natjecanja.

U tom smislu dogovoreni su godišnji sastanci MINGOR-a i AZTN-a, koji se po potrebi mogu održavati i češće.

Ostale suradnje su se odnosile na Državnu komisiju za kontrolu postupaka javne nabave te s regulatorima: Hrvatskom energetsom regulatornom agencijom i Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga. Svrha i cilj suradnje s Državnom komisijom za kontrolu postupaka javne nabave se odnosi na jačanje zaštite tržišnog natjecanja u postupcima javne nabave također kroz stručne i tehničke pomoći, razmjenu informacija, zajedničkim edukacijama, donošenjem stručnih mišljenja. Suradnja s regulatorima se primarno odnosi na razmjenu stručne i tehničke pomoći, razmjenu informacija, zajedničke edukacije, donošenje stručnih mišljenja i sl. Sa svim navedenim tijelima je AZTN sklopio sporazume o suradnji. Uz navedeno, AZTN je tijekom izvještajne godine ostvario i značajnu suradnju pretežno u obliku održavanja edukacija s akademskom zajednicom (pravnim i ekonomskim fakultetima u RH), s Hrvatskom gospodarskom komorom (u daljnjem tekstu: HGK), Hrvatskom udrugom poslodavaca (u daljnjem tekstu: HUP) i Hrvatskom obrtničkom komorom (u daljnjem tekstu: HOK).

4. Sektorska istraživanja tržišta

AZTN provodi sektorska istraživanja u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim mjerodavnim tržištima. Dubinske analize tržišta i istraživanje određenih praksi na nekom tržištu često otkrivaju nepravilnosti koje nisu u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja te AZTN-u daju osnovu za pokretanje postupaka protiv poduzetnika. Upravo poznavanje brojnih tržišta i odnosa na njima, dinamike njihovog razvoja, načina njihovog funkcioniranja te analiza regulatornog okvira za pojedine djelatnosti, osnovni su preduvjeti za učinkovitu provedbu propisa iz nadležnosti AZTN-a.

Sektorska istraživanja postaju izvor podataka za mišljenja i preporuke koje AZTN upućuje Vladi RH, tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, u cilju uklanjanja zapreka pristupu tržištu koje su posljedica neadekvatnog regulatornog okvira. Budući da AZTN rezultate sektorskih istraživanja javno objavljuje, ona na taj način postaju neodvojivi dio aktivnosti AZTN-a vezanih uz promicanje tržišnog natjecanja odnosno jačanje kulture tržišnog natjecanja.

AZTN je tijekom 2022. godine proveo četiri opsežna sektorska istraživanja tržišta, a to su: tržište pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi u RH u 2021. godini, tržište distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH u 2021. godini, tržište tiska u RH u 2021. godini te tržište osiguranja u RH u 2021. godini.

U nastavku se daje prikaz rezultata provedenih sektorskih istraživanja u 2022. godini.

4.1. Istraživanje tržišta pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi u RH u 2021. godini¹⁰⁹

AZTN je u studenom 2021. godine pokrenuo istraživanje tržišta pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi u RH s ciljem utvrđivanja svih relevantnih činjenica o načinu i mehanizmu određivanja cijene dostave hrane putem digitalnih platformi u RH, međusobnih odnosa između digitalnih platformi i njihovih najvažnijih partnera-restorana i ugostiteljskih objekta te međusobnih odnosa između digitalnih platformi i dostavljača hrane.

¹⁰⁹<https://www.aztn.hr/aztn-proveo-istrazivanje-trzista-digitalnih-platformi-za-pruzanje-usluga-dostave-hrane/>

Fokus u istraživanju dodatno je bio usmjeren na opće uvjete poslovanja pojedinih digitalnih platformi koje aktivno obavljaju djelatnost dostave hrane u RH, kao i ugovorne odnose s restoranima i drugim ugostiteljskih objektima.

Povod za provođenje ovog sektorskog istraživanja, među ostalim, bio je rast utjecaja digitalnih platformi u djelatnosti pružanja usluga dostave hrane u RH, a posebno za vrijeme trajanja epidemije bolesti COVID-19 posljednje dvije i pol godine.

Provedena je analiza i utvrđene su činjenice u vezi sa zakonodavnim i provedbenim okvirom tržišta pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi. Utvrđeni su opći pokazatelji stanja na tržištu pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi u RH (prihod pojedine digitalne platforme, broj korisnika usluga - restorana i ugostiteljskih objekata), sve relevantne činjenice o načinu i mehanizmu određivanja cijene dostave hrane putem digitalnih platformi u RH, činjenice o međusobnim odnosima između digitalnih platformi i njihovih najvažnijih partnera-restorana i ugostiteljskih objekata te o međusobnim odnosima između digitalnih platformi i dostavljača hrane. Izvršen je i uvid u komparativnu praksu EK i pojedinih nacionalnih tijela za tržišno natjecanje.

U odnosu na zakonodavni okvir obavljanja djelatnosti pružanja usluge dostave hrane putem digitalnih platformi u RH, rezultati istraživanja pokazuju da ne postoji poseban propis koji regulira djelatnost pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi.

Kao osnovni propis u ovoj djelatnosti primjenjuje se Zakon o elektroničkoj trgovini („Narodne novine“, br. 173/03., 67/08., 36/09., 130/11., 30/14., 32/19.) kojim je u hrvatski pravni sustav prenesena Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. godine o pojedinim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebice elektroničke trgovine.

Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2019/1150 o promicanju pravednosti i transparentnosti za poslovne korisnike usluga internetskog posredovanja, stupio je na snagu 12. prosinca 2020. godine. Sama Uredba (EU) 2019/1150 (SL L 186, od 11. srpnja 2019. godine, str. 57.–79.) ima za cilj osiguranje pravednog i transparentnog postupanja internetskih platformi prema poslovnim korisnicima, kroz učinkovitije mogućnosti pravne zaštite kada se ovi korisnici suoče s problemima, čime se za internetske platforme unutar EU-a stvara predvidljivo regulatorno okruženje pogodno za inovacije.

Osim navedenog propisa, pravni subjekt koji obavlja usluge informacijskog društva dužan je poštivati i druge opće i podzakonske propise u RH. Također, svi subjekti u poslovanju hranom dužni su poštivati propise o hrani u dijelu aktivnosti koji su pod njihovom kontrolom.

Nadalje, utvrđeno je da ne postoje pravne i/ili činjenične zapreke pristupu mjerodavnom tržištu, odnosno da tržište nije podložno detaljnoj prethodnoj regulaciji. Nije potrebna značajna infrastruktura jer se djelatnost primarno obavlja putem digitalne aplikacije i angažmana osoba koje rade kao dostavljači, a koji hranu dostavljaju vlastitim prijevoznim sredstvima. Radi se o uslugama koje na tržištu ne može obavljati samo jedan poduzetnik.

AZTN je za potrebe ovog istraživanja formirao uzorak poduzetnika koji primarno pružaju uslugu dostave hrane putem digitalnih platformi, i to tri na tržištu dominantne digitalne platforme. To su Wolt Zagreb d.o.o., Zagreb, Bolt Services HR d.o.o., Zagreb i GlovoApp Technology d.o.o., Zagreb. Osnivači navedenih poduzetnika sa sjedištem u RH su matična

društva u Finskoj u Helsinkiju (Wolt), Republici Estoniji u Talinu (Bolt) i Kraljevini Španjolskoj u Barceloni (Glovo). Wolt pruža usluge dostave hrane putem digitalne platforme u RH od prosinca 2018., Glovo od ožujka 2019. te Bolt od svibnja 2020. godine.

Istraživanje pokazuje da je jedna digitalna platforma krajem 2021. godine uslugu dostave hrane pružala na području 27 mjesta i pokrivala područje od zapadnog do južnog dijela RH, uključujući četiri najveća grada: Zagreb, Split, Rijeka i Osijek, a druga anketirana digitalna platforma na području 11 mjesta, uključujući također gradove Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, treća, pak, na području tri mjesta (Zagreb, Split, Osijek) uz plan širenja.

Nadalje, na osnovu očitovanja tri navedena poduzetnika koji pružaju uslugu dostave hrane putem digitalnih platformi, u drugoj fazi istraživanja anketirani su poduzetnici koji su korisnici usluge dostave hrane putem digitalnih platformi, odnosno restorani i ostali ugostiteljski objekti. Radilo se o ukupno deset poduzetnika - restorana i ugostiteljskih objekata, koji se ujedno nalaze u prvih deset partnera korisnika usluge dostave hrane anketiranih digitalnih platformi, prema ostvarenim prihodima od dostave hrane i/ili prema broju ostvarenih dostava u 2020. godini.

Od digitalnih platformi, kao i od anketiranih restorana, zatražena je i određena dokumentacija na kojoj se temelji poslovni odnos između obje ugovorne strane (opći uvjeti poslovanja, važeći ugovori, aneksi ugovora i slično).

U odnosu na dio koji prikazuje strukturu tržišta dostave hrane putem digitalnih platformi u RH u razdoblju od 2019. godine do 2021., rezultati istraživanja pokazuju da poduzetnik Wolt predstavlja najznačajniju digitalnu platformu dostave hrane.

Po pitanju značaja korištenja digitalnih platformi kao posrednika u odnosu na ukupnu prodaju pojedinog restorana, istraživanje je pokazalo da je isti poduzetnik od anketiranih restorana procijenjen različito u postotku vrijednosti ukupne prodaje, i to od 14 posto do 90 posto i više u ukupnoj prodaji pojedinog restorana.

U dijelu koji se odnosi na način reguliranja odnosa s dostavljačima hrane, kao bitnog dionika u lancu dostave hrane, rezultati istraživanja pokazuju kako digitalne platforme koriste opće uvjete poslovanja kao i ugovore s dostavljačima hrane. Jedna od anketiranih digitalnih platformi navela je da su odnosi iste s dostavljačima regulirani na poseban način, s obzirom da navedena digitalna platforma ne zapošljava direktno kurire te da kuriri mogu raditi preko partner tvrtke ili biti samozaposleni. Sve tri digitalne platforme navode da djeluju isključivo kao posrednici između restorana odnosno dostavljača i naručitelja hrane.

Rezultati istraživanja u dijelu koji se odnosi na trenutačno važeće uvjete koji moraju ispunjavati dostavljači hrane su u bitnome isti za sve tri promatrane digitalne platforme.

U dijelu koji se odnosi na način određivanja cijene putem digitalne platforme, rezultati istraživanja temeljem očitovanja tri anketirane digitalne platforme pokazuju kako su cijene hrane uređene ugovorom i da krajnju cijenu samostalno i slobodno određuju restorani i drugi pružatelji usluge prodaje hrane. Postoji obveza garancije cijene na način da restoran (partner) jamči da cijene u usluzi pojedine digitalne platforme neće biti više od cijene po kojima partner prodaje proizvode na vlastitom prodajnom mjestu ili da cijena ne bi smjela biti veća od cijene koja se nudi na konkurentskim platformama. I anketirani restorani i ugostiteljski objekti u očitovanjima AZTN-u naveli su da slobodno određuju krajnju cijenu hrane na digitalnim

platformama te da je cijena proizvoda identična cijeni u fizičkim restoranima. Kod promotivnih akcija cijena se dogovara zajedno sa pružateljem usluge dostave hrane.

U odnosu na moguća ograničenja koja se odnose na cijene hrane, uvjete isporuke, prioritet isporuke od strane pružatelja usluge putem digitalne platforme prema restoranima, u istraživanju je utvrđeno kako ne postoje takva ograničenja.

U odnosu na posredničke naknade koje pružatelji usluga dostave hrane putem digitalnih platformi obračunavaju restoranima i ugostiteljskim objektima, rezultati istraživanja pokazuju kako se posredničke naknade razlikuju između anketiranih digitalnih platformi. Što se tiče načina na koji se posrednička naknada definira, anketirani poduzetnici-vlasnici restorana i ugostiteljski objekti odgovorili su da je posrednička naknada predmet ugovaranja odnosno pregovora. Jedan od anketiranih restorana u očitovanju je naveo da iznos posredničke naknade koji je u obvezi platiti pružatelju usluge dostave hrane, ugovara zavisno o ostvarenom prometu, poziciji restorana te da postoji mogućnost izmjene postotka naknade.

Nadalje, u predmetnom istraživanju utvrđivani su i iznosi naknada koje pružatelji usluge dostave hrane putem digitalnih platformi odobravaju dostavljačima hrane te način na koji se ista naknada određuje. Jedna od anketiranih digitalnih platformi naknadu izračunava u tri dijela i istu čini osnovna naknada koja je jednaka za svaku narudžbu u pojedinom dostavnom području i prema prijevoznom sredstvu, dodatna naknada za određeni broj prijeđenih kilometara zračne udaljenosti te bonusi koje kurir ostvaruje ukoliko ispuni određeni broj dostava u nekim gradovima.

Druga anketirana platforma naknade za dobavljače slično određuje kao prethodno spomenuta digitalna platforma, ali su drukčiji nazivi pojedinog dijela naknade. No, kroz tjedne bonuse i dodatne promocije putem koeficijenata promocije te dodatnim povećanjem zbog vremenskih uvjeta, dostavljačima omogućuje da uvećaju konačni iznos naknade koja im se isplaćuje.

Treća anketirana digitalna platforma iznos naknade određuje također prema prijeđenoj udaljenosti odnosno kilometru te je definiran iznos za preuzimanje i dostavljanje narudžbe. Također je definirana minimalna zarada po dostavi.

Dodatno postoje tjedni i vikend bonusi za dostavljače kao oblik stimulacije. Bonus se utvrđuje s obzirom na broj dostava koje je kurir odnosno dostavljač obavio u vremenskom periodu trajanja bonusa. Također, u istraživanju je utvrđena dodatna mogućnost uvećanja zarade dostavljača putem multiplikatora na zaradu po dostavi. Tako za jednu od anketiranih digitalnih platformi vrijedi, primjerice, da u večernjim satima vrijedi najveći multiplikator, no isti se razlikuje za razdoblje po pojedinom od promatranih mjesta (gradova) gdje se putem digitalne aplikacije iste digitalne platforme realizira narudžba. Kod druge anketirane digitalne platforme kao kriterij se dodatno razrađuje odobravanje bonusa u zavisnosti od stope prihvaćanja narudžbe u određenom postotku.

Jedna od anketiranih digitalnih platformi primjenjuje istovjetni sustav bonusa za dostavljače, zavisno od broja dostava koje ostvare dostavljači po vrsti vozila, odnosno ne pravi razliku po mjestima odnosno gradovima u kojima se realizira dostava. Također, kod iste platforme dodatno se razlikuju bonusi i po vrsti prijevoznog sredstva, za razliku od preostalih platformi.

Po pitanju pružanja usluge reklamiranja restorana na digitalnim platformama i uvjeta reklamiranja te primjene sustava ocjenjivanja pojedinog restorana i način funkcioniranja

sustava ocjena, rezultati istraživanja pokazali su da od tri anketirane digitalne platforme jedna od anketiranih platformi ne pruža uslugu reklamiranja restorana. S druge strane, sedam od deset anketiranih restorana potvrdno je odgovorilo da koriste usluge reklamiranja na digitalnoj platformi. Ne postoje posebni uvjeti reklamiranja za restorane, već se reklamne kampanje provode u okviru redovnih promidžbenih kampanja od strane digitalne platforme.

Sve tri anketirane digitalne platforme odgovorile su da postoji sustav ocjenjivanja na digitalnim platformama. Ocjene se temelje na ocjenama korisnika pojedine digitalne platforme. Anketirani restorani u bitnome su odgovorili da se sustav ocjena temelji na ocjeni odnosno iskustvu krajnjeg korisnika, a ne od strane digitalne platforme.

AZTN je u predmetnom istraživanju izvršio analizu komparativne prakse EK i nacionalnih tijela za tržišno natjecanje u odnosu na tržište pružanja usluga dostave hrane putem digitalnih platformi. U tom smislu, izvršen je uvid u relevantne predmete istraživanja tržišta dostave hrane putem digitalnih platformi nekih od nacionalnih tijela za tržišno natjecanje.

Tijekom zadnjih nekoliko godina pojedina nacionalna tijela poput mađarskog tijela za tržišno natjecanje GVH i švedskog Konkurrentesverketa pokrenula su istraživanja u sektoru dostave hrane putem digitalnih platformi. Tako je švedsko tijelo (Konkurrentsverket) tijekom 2015. i 2016. godine provelo istraživanje navedenog mjerodavnog tržišta dostave hrane putem digitalnih platformi. Konkretno radilo se o inicijativi manje digitalne platforme Pizzahero protiv konkurenta poduzetnika Onlinepizza Norden AB (Onlinepizza) koja je dio Delivery Hero Grupe.

Izvršen je uvid i u aktivnosti mađarskog tijela za tržišno natjecanje iz 2015. godine (GHV) koji je u rujnu 2015. godine započeo istraživanje navedenog tržišta odnosno 2018. godine kada je GVH prihvatio mjere, uvjete i rokove za otklanjanje mogućih negativnih učinaka i ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja koje je predložila digitalna platforma Netpincér, u vlasništvu poduzetnika Viala Kft., bez izricanje kazne za pravnu osobu odnosno poduzetnika.

Također, izvršen je uvid u recentne aktivnosti norveškog nacionalnog tijela vezano uz dostavu hrane putem digitalnih platformi - Konkurransetilsynet (predmet Foodora iz veljače 2021. godine, zabranjeni ekskluzivni ugovori) i španjolskog nacionalnog tijela (CNMC) koje je provelo istraživanje navedenog mjerodavnog tržišta i to uvjeta poslovanja najbitnijih digitalnih platformi koje posluju u Kraljevini Španjolskoj te utvrđivanje postojanja eventualnih ekskluzivnih ugovora. Istraživanje CNMC-a je okončano početkom 2021. godine.

I njemački Bundeskartellamt također je posljednje dvije godine usmjerio napore na istraživanje odnosa između pojedinih digitalnih platformi koje obavljaju djelatnost naručivanja i dostave hrane te korisnika navedene usluge – restorana.

Temeljem rezultata istraživanja, AZTN će provesti nastavak ispitivanja u dijelu usklađenosti ugovornih odredbi s odredbama ZZTN-a.

4.2. Istraživanje tržišta distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH u 2021. godini¹¹⁰

U predmetnom istraživanju trgovine na malo mješovitom robom za 2021. godinu uzorak su činili poduzetnici, njih 47, koji prema ostvarenim prihodima, predstavljaju najznačajnije poduzetnike koji djeluju na tržištu trgovine na malo mješovitom robom.

Prihodi iz trgovine na malo mješovitom robom u RH svih trgovaca iz uzorka AZTN-a u promatranoj 2021. godini iznosili su nešto više od 43 milijarde kuna. U 2021. godini bilježi se nominalan rast prihoda u iznosu od 3,4 milijarde kuna milijuna kuna u odnosu na prethodnu 2020. godinu, što pokazuje da tržište trgovine na malo bilježi rast koji u iznosu od 8,4 posto. U prethodnom istraživanju za 2020. godinu rast je u odnosu na 2019. iznosio 306 milijuna kuna, odnosno 0,8 posto.

U 2021. godini zbirno se bilježi 4,825 prodajnih mjesta svih trgovaca iz uzorka AZTN-a te rast ukupnog broja svih prodajnih mjesta - 118 više u odnosu na prethodnu 2020. godinu, što predstavlja rast od 2,5 posto (u 2020. rast ukupnog broja prodajnih mjesta iznosio je 0,3 posto).

Ukupna neto prodajna površina svih prodajnih mjesta anketiranih poduzetnika u 2021. godini iznosila je 1,51 milijuna kvadratnih metara i rast neto prodaje površine u iznosu od 68,500 četvornih metara u odnosu na prethodnu 2020. godinu, što je rast od 4,8 posto. Ujedno se bilježi promjena trenda jer je u prethodnoj 2020. godini bilo smanjenje ukupne neto prodajne površine u iznosu od jedan posto.

Struktura i trendovi tržišta trgovine na malo mješovitom robom u 2021. godini

Najveći trgovac na malo mješovitom robom u 2021. godini je Konzum plus. Tržišni udio Konzuma plus u promatranoj 2021. iznosio je 20-30 posto i bilježi blagi pad tržišnog udjela u odnosu na 2020., usprkos rastu prihoda u trgovini na malo mješovitom robom. U 2021. godini je imao 620 prodajnih mjesta, a u prethodnoj 608. Nakon dužeg razdoblja Konzum plus bilježi jedno preuzimanje u listopadu 2021., a riječ je o malom trgovcu na malo, poduzetniku Miracolo s 13 prodajnih mjesta malog formata u Istarskoj županiji.

Ovdje se naglašava kako se gore navedeni podatak o tržišnom udjelu Konzuma plusa, kao i svi ostali tržišni udjeli poduzetnika prikazuju u rasponu podataka, a ne u točnom iznosu iz razloga što su isti izvedeni iz dostavljenih podataka koji su od samih poduzetnika naznačeni kao poslovna tajna.

Nadalje, bilježi se nastavak trenda rasta prihoda u trgovini na malo mješovitom robom članica Schwarz Grupe. Lidl u 2021. godini ima rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom. Tržišni udio Lidla u promatranoj 2021. iznosio je 10-20 posto. Druga članica Schwarz grupe,

¹¹⁰<https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2016/10/Prikaz-tr%C5%BEi%C5%A1ta-trgovine-na-malo-mje%C5%A1ovitom-robom-prete%C5%BEno-hranom-pi%C4%87ima-i-higijenskim-proizvodima-za-doma%C4%87instvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2021.-godini.pdf>

Kaufland, također bilježi rast prihoda i tržišni udio u promatranoj 2021. u iznosu 5-10 posto. Zbirno, obje članice Schwarz grupe u 2021. imaju stabilan tržišni udio 20-30 posto.

U promatranoj 2021. godini ukupno 38 poduzetnika bilježi rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom u odnosu na prethodnu 2020. (kada ih je bilo 30), dok devet trgovca na malo bilježi negativan trend, odnosno pad prihoda (u prošlogodišnjem istraživanju za 2020. bilo je ukupno 21 poduzetnika koji su bilježili pad prihoda). Najveći nominalni rast prihoda bilježe Plodine, isto kao u 2020. godini, zatim slijede Konzum plus, Lidl, Trgovina Krk, Tommy te Kaufland.

Značajan rast regionalnog trgovca Trgovina Krk posljedica je pribrajanja prihoda povezanog poduzetnika Metss (Grupa Čakovečki mlinovi). No i Trgovina Krk, promatrano zasebno bez prihoda Metssa, bilježi organski rast prihoda, a dodatno je rast prihoda značajnije iskazan jer je u kolovozu 2021. Trgovina Krk d.d. pripojila trgovački dio tvrtke Radnik Opatija d.d., koja je također članica Grupe Čakovečki mlinovi, odnosno preuzela je 61 maloprodajno mjesto Radnik Opatije d.d., koji je i nadalje aktivan kao poslovni subjekt u sudskom registru i primarno obavlja djelatnost pekarstva i slastičarstva.

Najveći porast tržišnog udjela promatrajući prvih deset trgovaca na malo mješovitom robom u 2021. godini u odnosu na prethodnu 2020. bilježe Plodine, zatim slijede Tommy i Studenac.

U promatranoj 2021. godini rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom bilježi većina regionalnih trgovaca i to: Mlin i pekare, Lonia Trgovina, Trgovina Krk, Boso, Ribola, Slavonija Bošković, Jadranka Trgovina i Pemo. Promjenu u 2021. godini u odnosu na 2020. predstavlja činjenica da je Mlin i pekare prestigao na 10. mjestu Lonia Trgovinu te je ponovno pozicioniran u „Top 10“ trgovaca na malo po ostvarenom prihodu od trgovine na malo mješovitom robom. Studenac je u 2021. godini po broju prodajnih mjesta na prvom mjestu (696 prodajnih mjesta), no ista su pretežito malog formata, tipa male prodavaonice i samoposluge.

Smanjenje asimetrije i blagi rast koncentriranosti tržišta

Na mjerodavnom tržištu trgovine na malo u 2021. godini bilježi se daljnje smanjenje asimetrije, odnosno razlike između lidera na tržištu Konzuma plus i drugog trgovca na malo Lidla, promatrano kroz ostvareni tržišni udio.

U 2021. godini blaga je promjena koncentriranosti tržišta temeljem pokazatelja koncentriranosti CR10, odnosno ostvarenih udjela prvih deset trgovaca na malo mješovitom robom, koji u promatranoj 2021. godini iznosi 83,5 dok je u prethodnoj 2020. iznosio 83,4.

Ako se promatra prvih pet trgovaca na malo, rezultati istraživanja pokazuju kako pokazatelj koncentriranosti CR5 u 2021. godini iznosi 66,2 i bilježi blagi rast u odnosu na prethodnu 2020. godinu kada je isti pokazatelj iznosio 66,1.

Promjene u redoslijedu trgovaca po županijama i gradovima

Županije i Grad Zagreb

Za razliku od prošlogodišnjeg istraživanja za 2020. godinu, kada se u 13 županija i Gradu Zagrebu bilježio rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom, u 2021. godini rast prihoda bilježi se u svih 20 županija i u Gradu Zagrebu. što ukazuje na rast vrijednosti tržišta u pojedinim županijama u 2021. godini. Najviši prihod iz maloprodaje, nakon Grada Zagreba

(7,8 milijardi kuna), bilježi se u Splitsko-dalmatinskoj (5,6 milijardi kuna), Primorsko-goranskoj (3,8 milijardi kuna) te Istarskoj županiji (3,2 milijardi kuna). U ostalim županijama prihod u trgovini na malo mješovitom robom iznosi manje od 3 milijarde kuna.

Promjena negativnog trenda u pozitivni u županijama Jadranske Hrvatske u 2021. godini izvjesno je posljedica rasta turističkog prometa te rasta gospodarske aktivnosti i veće turističke potrošnje uzrokovane blažim epidemiološkim mjerama. Posljedično, velika većina trgovaca na malo bilježi rast prihoda u županijama koje čine regiju Jadranska Hrvatska.

Bitna promjena u 2021. godini u odnosu na 2020. je da je Istarska županija na četvrtoj poziciji prestigla Zagrebačka županiju po ostvarenom prihodu trgovaca na malo. Najveći nominalni rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom koji su ostvarili trgovci iz uzorka po pojedinom regionalnom tržištu (Grad Zagreb i dvadeset županija) u promatranoj 2021. godini bilježi Istarska županija u kojoj rast prihoda iznosi 585 milijuna kuna (rast od 22 postotna boda), zatim slijede Splitsko-dalmatinska županija u kojoj se bilježi rast prihoda od 541,4 milijuna kuna (rast od 10,7 postotna boda) te Primorsko-goranska županija u kojoj se bilježi rast prihoda u 2021. godini od 345 milijuna kuna u odnosu na 2020. godinu (rast od 10 postotnih bodova).

U Gradu Zagrebu i u šest županija (Splitsko-dalmatinska, Primorsko-goranska, Istarska, Zagrebačka, Zadarska i Osječko-baranjska županija) ostvareno je nešto manje od dvije trećine (65,4 posto) od ukupnog prihoda u trgovini na malo mješovitom robom u RH u 2021. godini, čime je nastavljen trend iz prethodnih godina, uz blago povećanje istog pokazatelja u odnosu na 2020. godinu (64,9 posto).

Promatrajući pojedinačno trgovce na malo po Gradu Zagrebu i županijama, Konzum plus je vodeći trgovac na malo u Gradu Zagrebu i šest županija (Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Karlovačka, Ličko-senjska te Osječko-baranjska županija), jednako kao u prethodnoj 2020. godini.

Članice Schwarz grupe vodeće su u četiri županije. Lidl je vodeći trgovac u Koprivničko-križevačkoj i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, dok je Kaufland vodeći trgovac na malo u Brodsko-posavskoj i Požeško-slavonskoj županiji, jednako kao u prethodnoj 2020. godini.

Gradovi Split, Rijeka, Osijek

Promatrano po gradovima, u Splitu je Tommy zadržao prvu poziciju, uz smanjenje tržišnog udjela. U Splitu se bilježi promjena trenda u odnosu na prošlogodišnje istraživanje za 2020. godinu, odnosno u 2021. godini bilježi se rast prihoda u trgovini na malo u odnosu na 2020., vrlo izvjesno i zbog rasta turističkog prometa uzrokovanog blažim epidemiološkim mjerama. U Rijeci su Plodine i nadalje tržišni lider u trgovini na malo mješovitom robom, dok svi ostali trgovci bilježe stabilan prihod. U Osijeku je Konzum plus i nadalje najveći trgovac na malo mješovitom robom, a svi ostali trgovci bilježe blagi rast prihoda.

Supermarketi i dalje dominantan tip prodajnog mjesta

Rezultati istraživanja pokazali su da je najveći nominalni rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom u promatranoj 2021. godini u odnosu na prethodnu 2020. u iznosu od 2,2 milijarde kuna (rast od 11 posto) zabilježen u supermarketima. Za usporedbu, u prethodnoj 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, najveći nominalni rast je zabilježen u malim

prodavaonicama (prodavaonice u „u susjedstvu“) u iznosu nešto manjem od 227 milijuna kuna.

Rast prihoda u trgovini na malo u 2021. godini bilježe sva četiri promatrana tipa prodajnih mjesta, najviše u supermarketima (11 posto), dok najmanji rast prihoda bilježe male prodavaonice kao tip prodajnog mjesta (nešto manje od jedan posto).

Supermarketi kao tip prodajnog mjesta i nadalje su dominantni u strukturi prodaje prema kriteriju ostvarenog prihoda, kao i prema kriteriju neto prodajne površine. U promatranoj 2021. godini u trgovini na malo mješovitom robom izrazito dominira kupovina u hipermarketima i supermarketima pa je više od dvije trećine, preciznije 71,6 posto ukupnog prihoda u trgovini na malo mješovitom robom ostvareno prodajom u supermarketima, nešto više od 50 posto, i u hipermarketima – nešto manje od 22 posto.

U ukupnom broju prodajnih mjesta prema tipu, u 2021. godini najviše je kao i prethodne 2020. godine, samoposluga – nešto manje od 44 posto, zatim slijede male prodavaonice - 37 posto, supermarketi s udjelom od 16 posto te hipermarketi s udjelom od tri posto, slično kao u prethodnoj 2020. uz rast udjela samoposluga i supermarketa. Ujedno se bilježi rast broja prodajnih mjesta u tri tipa prodajnog mjesta (samoposluge, supermarketi i hipermarketi).

Prema kriteriju neto prodajne površine, u promatranoj 2021. godini najveći udio u strukturi ukupne neto prodajne površine imaju i nadalje supermarketi koji čine nešto manje od 48 posto od ukupne neto prodajne površine. Slijede hipermarketi s udjelom nešto manje od 23 posto. Oba navedena tipa su prodajna mjesta velikog formata te je stoga i neto prodajna površina u istima najveća. Zatim slijede samoposluge s udjelom od 22 posto i male prodavaonice s udjelom od oko sedam posto.

Online prodaja i programi vjernosti trgovaca na malo

Prema rezultatima istraživanja, online prodaja mješovite robe još uvijek nije značajna u ukupnoj strukturi prihoda u trgovini na malo mješovitom robom promatrano po pojedinom trgovcu na malo. U strukturi prihoda u trgovini na malo mješovitom robom najveći i pretežiti iznos online prodaje u 2021. godini odnosi se na Konzum plus.

Program vjernosti (lojalnosti) primjenjuje 16 trgovaca. Dva su trgovca više koja su počela primjenjivati program vjernosti i to Lidl i Tommy (krajem 2021. godine). Najveći broj članova u pojedinom programu vjernosti u 2021. godini bilježi Konzum plus, zatim slijedi Kaufland.

Trgovačke marže

AZTN je istraživanje tržišta trgovine na malo u RH za 2021. godinu dodatno proširio u odnosu na novo područje od interesa AZTN-a, a riječ je o maržama trgovaca po pojedinim kategorijama roba. Za ovo istraživanje AZTN je odabrao osam kategorija roba: meso i mesne prerađevine, meso peradi i jaja, pekarski proizvodi (kruh, peciva), mlijeko i mliječni proizvodi, svježe voće i povrće, bezalkoholna pića i vode, konditorski proizvodi (keksi, čokolade, bomboni i dr.) i osnovni prehrambeni proizvodi (brašno, šećer, riža, rezanci, jestiva ulja i dr.

Pritom je AZTN promatrao pokazatelje za 2021. godinu te pokazatelje u razdoblju svibanj/lipanj 2022., odnosno posljednjem mjesečnom razdoblju u odnosu na vrijeme slanja upitnika trgovcima.

Rezultati istraživanja pokazuju kako su prosječne marže za prehrambene proizvode u 2021. godini i u razdoblju svibanj/lipanj 2022. najviše u kategoriji pekarski proizvodi i konditorski proizvodi, a relativno su visoke i u kategoriji svježeg voća i povrća te osnovnih prehrambenih proizvoda (brašno, šećer, riža, rezanci, jestiva ulja i dr.).

Od osam promatranih kategorija roba, u tri kategorije bilježi se smanjenje prosječne marže (meso peradi i jaja, mlijeko i mliječni proizvodi, svježe voće i povrće) u svibnju/lipnju 2022. u odnosu na 2021. godinu, dok se u pet promatranih kategorija roba bilježi povećanje prosječne marže.

4.3. Istraživanje tržišta tiska u RH u 2021. godini¹¹¹

AZTN je proveo redovito istraživanje tržišta tiska u RH u 2021. godini, s ciljem utvrđivanja tržišnih udjela poduzetnika koji djeluju na tom tržištu. Uzorak poduzetnika za predmetno istraživanje u upitniku AZTN-a predstavljao je 31 poduzetnik, novinski nakladnici i distributeri tiska, a analizom su obuhvaćena sljedeća tržišta: tržište naklade tiska (općeinformativni dnevnik i tjednik), tržište oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima i tjednicima te tržište trgovine tiskom na području RH.

U odnosu na prethodnu 2020. godinu, u promatranoj 2021. godini četiri su nakladnika manje u uzorku. Naime, općeinformativna tiskovina Imperijal (dvojednik), nakladnik poduzetnika Imperijal Jučer Danas Sutra d.o.o., ugašen je u listopadu 2020. godine, kao i općeinformativni tjednik Narodni list, ugašen u ožujku 2020. godine. Nadalje, poduzetnik Smart Content d.o.o., Varaždin je nakladnik besplatnog dvojednika 043 Bjelovarsko-bilogorski vjesnik, dok je poduzetnik Studio Eunoia d.o.o., Petrovina Turopoljska s općeinformativnim tjednikom VGdanas bilježio u prethodnoj 2020. godini zanemarivu prodaju, a znatno više je dijeljen besplatno pa iz tog razloga isti nisu više u uzorku AZTN-a.

Regionalni općeinformativni tjednik Bjelovarski list promijenio je nakladnika i od siječnja 2020. do 30. rujna 2021. godine nakladnik istog tjednika bio je poduzetnik Mozaik-Media d.o.o., Bjelovar, a od 1. listopada 2021. godine nadalje poduzetnik Radio Terezija d.o.o., Bjelovar, koji je ujedno novi poduzetnik u uzorku AZTN-a.

Povod i potreba provođenja predmetnog istraživanja prvenstveno proizlazi iz odredbi Zakona o medijima („Narodne novine“, br. 59/04., 84/11. i 81/13.; dalje u tekstu: ZoM) kao posebnog propisa kojim se, između ostaloga, uređuje način zaštite tržišnog natjecanja na području javnog informiranja (članak 1. stavak 1. ZoM-a). U tom smislu, u cilju ostvarivanja načela slobode, odnosno neovisnosti i pluralizma medija, ZoM isključuje primjenu općih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Nadalje, odredbom članka 37. stavka 1. ZoM-a utvrđuje se kao nedopuštena svaka koncentracija poduzetnika na tržištu naklade općeinformativnih dnevnika,

¹¹¹<https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2022/09/Istrazivanje-trzista-tiska-za-2021.-2.pdf>

odnosno na tržištu općeinformativnih tjednika, kojom bi tržišni udjel sudionika konkretne koncentracije poduzetnika nakon njene provedbe prelazio 40 posto ukupno prodane naklade općeinformativnih dnevnika odnosno tjednika u RH.

Tržišni udjeli poduzetnika na mjerodavnim tržištima utvrđeni su na temelju prodanih naklada izraženih u primjercima tiskovina, odnosno prihoda koji su poduzetnici ostvarili na tržištu oglašavanja, trgovinom na veliko tiskom i tržištu trgovine na malo tiskom.

Tržište prodane naklade općeinformativnih dnevnika

U 2021. godini prodana naklada svih općeinformativnih dnevnika u RH iznosila je 37,2 milijuna komada. Navedena naklada je smanjena za 13 posto u odnosu na 2020. godinu kada je iznosila 42,9 milijuna prodanih primjeraka. Pad prodane naklade je slabije izražen nego 2020. u odnosu na 2019. godinu, kada je iznosio 19 posto. Skoro svi općeinformativni dnevnik bilježe pad prodane naklade u 2021. u odnosu na 2020. godinu, osim dnevnika La Voce del Popolo koji bilježi rast prodane naklade u odnosu na 2020. godinu.

Najveću prodanu nakladu u 2021. godini, kao i prethodnih godina, ostvario je dnevnik „24sata“ (Styria Grupa), s ostvarenim tržišnim udjelom od 30 do 40 posto, uz nastavak trenda pada prodaje. Pad prodane naklade „24sata“ blaže je izražen nego u prethodnom istraživanju za 2020. godinu, uz istovremeni blagi pad tržišnog udjela. Slijedi „Večernji list“ (Styria Grupa), s ostvarenim tržišnim udjelom od 10 do 20 posto i blagim padom tržišnog udjela. Treći po prodanoj nakladi je „Jutarnji list“ (Hanza Media Grupa) s tržišnim udjelom od 10 do 20 posto, uz blaži pad prodane naklade u odnosu na prethodnu 2020. godinu.

Značajan iznos prodane naklade u 2021. godini ostvarili su nakladnici općeinformativnih dnevnika „Slobodna Dalmacija“ (Hanza Media Grupa) s tržišnim udjelom od 10 do 20 posto te „Novi list“ (Glas Istre Grupa) s tržišnim udjelom od 5 do 10 posto, koji ujedno bilježi blagi rast tržišnog udjela. Oba dnevnika regionalnog su karaktera i također bilježe pad prodaje u 2021. u odnosu na 2020. godinu. Preostala četiri nakladnika regionalnog i lokalnog karaktera („Glas Istre“, „Glas Slavonije“, „Zadarski list“, „La Voce del Popolo“), bilježe tržišni udio od 0-5 posto, isto kao u prethodnoj 2020. godini.

Promatrano prema vlasničkim grupama, na tržištu dnevnika, najveći udio od 50 do 60 posto ima Styria AG („24 sata“ i „Večernji list“), uz blagi pad tržišnog udjela u odnosu na prethodnu 2020. godinu. Ujedno se bilježi promjena trenda zajedničkog tržišnog udjela oba nakladnika Styria Grupe, iz pozitivnog trenda blagog rasta u 2020. u negativni trend blagog pada zajedničkog tržišnog udjela u 2021. godini. Druga je Hanza Media Grupa („Jutarnji list“ i „Slobodna Dalmacija“) s udjelom od 30 do 40 posto uz promjenu trenda iz negativnog u pozitivni odnosno blagi rast zajedničkog tržišnog udjela u 2021. u odnosu na 2020. godinu. Treća grupacija nakladnika Glasa Istre („Novi list“, „Glas Istre“ i „Zadarski list“) ostvarila je zbirni tržišni udio od 10 do 20 posto i trend blagog rasta zajedničkog tržišnog udjela.

Podaci o stranim općeinformativnim dnevnicima dobiveni su od jedinog nacionalnog distributera TISAK plus d.o.o. te poduzetnika Inovine d.d., Zagreb. Na TISAK plus d.o.o. otpada najveći udio broja primjeraka stranih općeinformativnih dnevnika odnosno 85 posto, istovjetno pokazatelju u 2020. godini. Poduzetnik VIBM d.o.o. je od studenoga 2020. godine prestao s tiskanjem stranih tiskovina kroz Press Reader Inc. sustav.

U 2021. godini nakladnici su ostvarili i nove poslovne modele – razvoj novih platformi, uvođenje digitalne pretplate, dodatnu optimizaciju i smanjenje troškova poslovanja zbog pada prodaje uzrokovane pandemijom Covid-19.

Tržište prodane naklade općeinformativnih tjednika

Prodana naklada općeinformativnih tjednika, uključujući i nekoliko dvotjednika, primjerice „Globus“ i „Virovitički list“ koji je od 26. ožujka 2020. postao dvotjednik, u promatranoj 2021. godini bilježi pad od pet posto u odnosu na 2020. godinu. Ukupno je prodano oko 2,2 milijuna primjeraka općeinformativnih tjednika u 2021., dok je u prethodnoj 2020. godini prodano 2,3 milijuna primjeraka. Pad prodane naklade tjednika je znatno slabije izražen jer je u 2020. godini zabilježen pad prodaje u iznosu od 20 posto u odnosu na 2019. godinu.

Većina tjednika bilježi pad prodane naklade u 2021. u odnosu na 2020. godinu, uz iznimku šest tjednika koji bilježe trend blagog rasta prodane naklade: „7dnevno“, „Tjednik Nacional“, „Međimurske novine“, „Vinkovački list“, „Virovitički list“ i „Jednota“. Veće su promjene kod prva tri općeinformativna tjednika, za razliku od tržišta prodane nakladne općeinformativnih dnevnika.

Najprodavaniji općeinformativni tjednik u 2021. godini je „Međimurje“ u nakladi poduzetnika List Međimurje d.o.o., koji bilježi trend pada prodaje u 2021. u odnosu na 2020. godinu. Drugi po prodanoj nakladi u 2021. godini je općeinformativni tjednik „7Dnevno“, novinskog nakladnika Singar d.o.o., koji se s treće pomaknuo na drugu poziciju. Treći po prodanoj nakladi je „Hrvatski tjednik“, novinskog nakladnika Tempus d.o.o., Zadar, koji je s druge pao na treću poziciju. Prva tri navedena općeinformativna tjednika u promatranoj 2021. godini bilježe tržišni udio 10-15 posto, isto kao u prethodnoj godini. Četvrti i peti su tjednici koji imaju izrazito nacionalnu dimenziju, tjednik „Nacional“ u izdanju Nacional News Corporation d.o.o. i „24sata Express“ (Styria Grupa), s tržišnim udjelom manjim od 10 posto. Dvotjednik „Globus“ u izdanju Hanza Media d.o.o. je na devetoj poziciji.

Nakladnik Hanza Media d.o.o. je također jedan od osnivača Dubrovačkog vjesnika d.o.o. koji je nakladnik općeinformativnog tjednika „Dubrovački vjesnik“. Promatrajući zajedno tržišni udio „Globusa“ i „Dubrovačkog vjesnika“, Hanza Media Grupa bilježi tržišni udio od 10 do 15 posto na tržištu prodane naklade tjednika.

Treba istaknuti da uz Hanza Media d.o.o. i Styria Grupu još jedan nakladnik općeinformativnog dnevnika ima vlasnički udio u temeljnom kapitalu pojedinog nakladnika općeinformativnog tjednika. Nakladnik općeinformativnog dnevnika Glas Slavonije d.d. ima 13,07 posto udjela u temeljnom kapitalu poduzetnika Glas Podravine d.o.o., Koprivnica, koji je nakladnik općeinformativnog tjednika Glas Podravine i Prigorja.

Digitalna prodaja još uvijek ima mali udio u strukturi broja prodanih primjeraka tjednika.

Tržište oglašavanja u općeinformativnom tisku – dnevnici i tjednici

Ukupan prihod nakladnika ostvaren od oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima u 2021. iznosi 124,5 milijuna kuna te je u odnosu na prethodnu 2020. godinu, kada je iznosio 117,3 milijuna kuna, veći za 7,2 milijuna kuna. U postotnom iznosu bilježi se rast prihoda od oglašavanja u dnevnicima u iznosu od šest posto. Ujedno se bilježi suprotan trend rasta prihoda od oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima, nakon trenda pada od 21 posto u 2020. u odnosu na 2019. godinu te je prekinut višegodišnji negativan trend pada prihoda od oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima.

Tri od devet nakladnika općeinformativnih dnevnika bilježi pad prihoda od oglašavanja, dok šest nakladnika bilježi rast. Usporedbe radi, u 2020. godini od devet promatranih nakladnika općeinformativnih dnevnika, osam je bilježilo pad, dok je samo jedan imao rast prihoda od oglašavanja („Zadarski list“).

Najveći tržišni udio u 2021. godini od 10 do 20 posto ostvario je nakladnik „Slobodne Dalmacije“ (Hanza Media), uz blagi pad prihoda od oglašavanja u dnevnicima u odnosu na 2020. godinu te je s druge došao na prvu poziciju na ovom tržištu oglašavanja. Slijedi „Novi list d.d.“ s tržišnim udjelom od 10 do 20 posto i jače izraženim rastom prihoda od oglašavanja u dnevnicima. Treći je „Jutarnji list“ nakladnika Hanza Media d.o.o. s tržišnim udjelom od 10 do 20 posto.

Nakladnik „Večernjeg lista“, poduzetnik Večernji list d.o.o., četvrti je s tržišnim udjelom od 10 do 20 posto uz rast prihoda od oglašavanja u svom općeinformativnom dnevniku u 2021. godini, a peti je nakladnik Glas Istre Novine d.o.o. s tržišnim udjelom manjim od 10 posto.

Što se tiče prihoda nakladnika od oglašavanja u općeinformativnim tjednicima u 2021., on je iznosio 27,7 milijuna kuna te se u odnosu na 2020. godinu bilježi blagi trend rasta prihoda od četiri posto. Ujedno se bilježi suprotan trend rasta prihoda od oglašavanja u općeinformativnim tjednicima jer je u prethodnom istraživanju za 2020. utvrđen stagnirajući trend.

Promatrajući pojedinačno nakladnike tjednika u 2021. godini, promjene su u redoslijedu prva tri nakladnika i njihovim prihodima od oglašavanja. Prvi po prihodu od oglašavanja je nakladnik Nacional News Corporation d.o.o. s tjednikom „Nacional“ i tržišnim udjelom od 10 do 20 posto, uz rast prihoda od oglašavanja i pomaka s treće na prvu poziciju. Drugi je nakladnik List Međimurje d.o.o. s općeinformativnim dnevnikom „Međimurje“, uz udio od 10 - 20 posto i rast prihoda od oglašavanja. Treći je nakladnik Varaždinske vijesti d.d. i tržišnim udjelom oko 10 posto i rastom prihoda od oglašavanja te pomakom s četvrte na treću poziciju.

Nakladnik Dubrovački vjesnik d.o.o. koji je u sastavu Hanza Media Grupe, s istoimenim tjednikom bilježi pad s prve na petu poziciju s tržišnim udjelom od manje od 10 posto i padom prihoda od oglašavanja u općeinformativnim tjednicima. Zbirni udjel Hanza Media Grupe na ovom tržištu u 2021. godini iznosio je 10-20 posto („Dubrovački vjesnik“ i „Globus“).

Od ukupno 21 nakladnika općeinformativnih tjednika koji su zabilježili prihod od oglašavanja u tjednicima, rast prihoda od oglašavanja ima njih ukupno 13, od toga njih 11 ima dvoznamenkasti rast prihoda od oglašavanja.

Negativan trend odnosno pad prihoda od oglašavanja u tjednicima bilježi osam nakladnika. Usporedbe radi, od ukupno 23 nakladnika općeinformativnih tjednika u prethodnoj 2020. godini, 13 ih je imalo pad prihoda od oglašavanja u 2020. godini.

Tržište trgovine tiskom na veliko i malo

U odnosu na tržište trgovine na veliko tiskom, jedini distributer tiska nacionalne pokrivenosti u RH u 2021. godini bio je Tisak plus d.o.o. (dalje: Tisak plus), koji bilježi slabije izražen trend pada prihoda, koji je u određenoj korelaciji s padom prodane naklade. U odnosu na jedinog sudionika na tom tržištu, može se navesti kako je Tisak plus najveći maloprodajni lanac kioska te vodeći hrvatski distributer tiskovina, duhanskih proizvoda, prepaid bonova i start paketa telekom operatera i ostalih proizvoda.

Što se tiče ostvarenih prihoda od trgovine na malo svih anketiranih poduzetnika, bilježi se pad ukupnog prihoda od trgovine na malo tiskom u iznosu od 10 posto. Prvi je također Tisak plus, koji je u 816 prodajnih mjesta ostvario slabije izražen trend pada prihoda od trgovine na malo tiskom, jer je u 2021. zabilježen pad prihoda od trgovine na malo tiskom od sedam posto u odnosu na 2020. godinu, dok je u 2020. godini zabilježen pad od 20 posto u odnosu na 2019. godinu. Drugi po ostvarenom prihodu od trgovine na malo je nakladnik Hanza Media s padom prihoda, dok je treći nakladnik Večernji list, također s padom prihoda u 2021. godini, promatrano po pojedinom poduzetniku.

Inovine d.d. je četvrti po ostvarenom prihodu od trgovine na malo tiskom u 2021 godini. Kao specijalizirani trgovac na malo tiskom i duhanskim proizvodima, u 2021. godini imao je 250 prodajnih mjesta te je po broju maloprodajnih mjesta drugi iza Tiska plus. Inovine bilježe pad prihoda od trgovine na malo tiskom, a njihova mreža specijaliziranih prodajnih mjesta, iako rasprostranjena gotovo po cijelom teritoriju RH, po broju prodajnih mjesta približno je tri puta manja od Tiska plus.

Fibis d.o.o. također bilježi smanjenje prihoda od trgovine na malo tiskom u 2021. u odnosu na 2020. godinu. Iako raspolaže mrežama specijaliziranih prodajnih mjesta, one obuhvaćaju znatno manji broj prodajnih mjesta od onih Tiska plus i Inovina, a rasprostranjenost je regionalnog karaktera. U suradnji s tvrtkom A1, širi svoju djelatnost i na područje mobilne komunikacije te je jedan od vodećih ovlaštenih partnera i distributera e-bonova.

Može se zaključiti da je velika većina novinskih nakladnika kroz pretplatu zabilježila pad prihoda od trgovine na malo tiskom. Promatrajući pojedinačno, samo Glas Istre Novine d.o.o. bilježi rast prihoda maloprodaje tiskom u 2021. u odnosu na 2020. godinu. Usporedbe radi, u istraživanju za 2020. godinu, tri nakladnika je bilježilo trend rasta maloprodajnih aktivnosti u odnosu na 2019. godinu, odnosno prihod od trgovine na malo tiskom.

Treba istaknuti da nakladnici primjenjuju različite marketinške aktivnosti kako bi privukli i ugovorno vezali pretplatnike kroz godišnju pretplatu, na način da uz pretplatu po povlaštenoj (nižoj) cijeni po primjerku dobiju i određeni poklon, primjerice televizor, sportsku opremu i slično. I nadalje je dominantna prodaja putem specijaliziranih trgovina tiska (50 do 60 posto u

strukturi promatranih poduzetnika: Tisak Plus, Inovine i Fibis), gdje Tisak plus ima najznačajniji učinak.

Zaključno, bitna je činjenica da su 19. ožujka 2021. godine Tisak plus i Hrvatska pošta potpisali Ugovor o prijenosu gospodarske cjeline (distribucija pretplate tiskovina), kojim je HP - Hrvatska pošta, preuzela obavljanje djelatnosti distribucije tiskovina s 1. travnjem 2021. godine. U okviru prijenosa djelatnosti, između ostalog, na HP - Hrvatska pošta d.d. preneseni su ugovori o radu radnika zaposlenih u društvu Tisak plus d.o.o. u odnosu na distribuciju pretplate tiskovina, ugovori s nakladnicima, kao i ugovori s podizvođačima koji su u pojedinim regijama vršili distribuciju pretplate tiskovina.

4.4. Istraživanje tržišta osiguranja u RH u 2021. godini

AZTN je proveo redovno istraživanje tržišta osiguranja u RH u 2021. godini. Cilj ovog istraživanja bio je prikupiti podatke i utvrditi osnovne pokazatelje stanja na mjerodavnom tržištu s naglaskom na pokazatelje koncentriranosti tržišta i moguće promjene u odnosu na prethodna razdoblja.

Istraživanjem je obuhvaćeno tržište životnih i neživotnih osiguranja, a unutar tržišta neživotnih osiguranja detaljnije je obuhvaćeno i analizirano tržište osiguranja motornih vozila. Tržišni udjeli poduzetnika u pojedinim segmentima tržišta utvrđeni su na temelju propisanog kriterija ukupno zaračunate bruto premije osiguranja.

AZTN je za potrebe utvrđivanja osnovnih pokazatelja stanja na tržištu koristio dostavljene publikacije od strane Hrvatskog ureda za osiguranje (HUO), koji AZTN-u redovito godišnje dostavlja svoje publikacije, a za potrebe ovog istraživanja riječ je o sljedećim publikacijama: „Tržište osiguranja u RH 2021.“ i „Motorna vozila i osiguranje 2021.“ Dodatno su korišteni podaci iz brošure HUO-a pod nazivom „Ključne informacije o tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj 2021.“

Opći pokazatelji tržišta osiguranja u RH u 2021. godini

Na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2021. godini poslovalo je 15 društava za osiguranje. Dodatni učinak na tržištu imao je jedan osiguravatelj sa sjedištem u drugoj državi članici EU-a putem podružnica i to Sava osiguranje d.d. – Podružnica Hrvatska.

U odnosu na prethodnu 2020. godinu, u promatranoj 2021. godini jednak je broj društava za osiguranje, njih 15, odnosno ako se uključi Sava osiguranje d.d. – Podružnica Hrvatska, aktivno je bilo 16 društava za osiguranje.

Tijekom 2021. godine društvo za osiguranje Groupama iz Francuske je u trećem tromjesečju 2021. godine ušlo na hrvatsko tržište preuzimanjem OTP osiguranja d.d. od mađarskog OTP-a te od 7. rujna 2021. godine OTP osiguranje posluje pod novom tvrtkom Groupama osiguranje d.d., Zagreb.

Ukupna zaračunata bruto premija osiguranja (životna i neživotna osiguranja) u 2021. godini iznosila je 11,8 milijardi kuna, uključujući i Sava osiguranje koje posluje preko poslovnice. U odnosu na 2020. godinu u kojoj je iznosila 10,7 milijardi kuna, u promatranoj 2021. godini bilježi se rast zaračunate bruto premije od 1,1 milijarde kuna. U postotnom iznosu to je dvoznamenkasti rast zaračunate bruto premije koji iznosi 10,7 posto.

Na rast ukupne zaračunate bruto premije primarno je utjecao rast zaračunate bruto premije u segmentu neživotnih osiguranja u 2021. godini. No, nakon dvije godine negativnog trenda, bilježi se rast i u segmentu životnih osiguranja.

Promatrano prema skupinama osiguranja, zaračunata bruto premija životnih osiguranja u 2021. godini iznosila je 2,9 milijardi kuna, dok je u skupini neživotnih osiguranja iznosila 8,9 milijardi kuna.

Najveći iznos ukupne zaračunate bruto premije u 2021. godini, promatrajući pojedine osiguratelje, ostvarilo je Croatia osiguranje koje bilježi tržišni udio od 24 posto. Drugo je Euroherc osiguranje s tržišnim udjelom od 12,5 posto. Slijedi na trećem mjestu Allianz Hrvatska s tržišnim udjelom od 10,4 posto. Wiener osiguranje VIG je na četvrtoj poziciji s tržišnim udjelom od 10,2 posto, a Generali na petoj poziciji s tržišnim udjelom od 8,3 posto.

Promatrajući pojedina društva za osiguranje kao povezana društva, odnosno grupacije, prvi je koncern Agram čije članice, Euroherc osiguranje, Adriatic i Agram Life osiguranje bilježe zajednički tržišni udio od 26,2 posto u 2021. godini.

AZTN je u predmetnom istraživanju utvrđivao pokazatelje koncentriranosti tržišta osiguranja. Rezultati istraživanja u tom dijelu pokazali su kako je tržište osiguranja u RH u 2021. godini relativno dobro strukturirano i bilježi kompetitivnost, uz pokazatelje umjerene koncentriranosti te se u 2021. godini bilježi trend blagog pada koncentriranosti, dok je u prethodnoj 2020. godini zabilježen blagi rast koncentriranosti.

Naime, Herfindahl-Hirschman indeks (HHI) ukupnog tržišta osiguranja u 2021. godini, promatrano prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio je 1.219, dok je u prethodnoj 2020. isti pokazatelj iznosio 1.243 te se bilježi pad HHI ukupnog tržišta osiguranja u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu.

U 2021. godini je omjer tržišne koncentracije iskazan tržišnim udjelima prvih pet osiguratelja (CR₅), promatran kroz pojedinačne tržišne udjele osiguratelja, iznosio 67,6 te se u usporedbi s 2020. u kojoj je iznosio 67,3 bilježi blagi rast koncentriranosti.

Promatrano po segmentima, HHI tržišta životnih osiguranja u 2021. godini, promatrano prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio je 1.313 dok je u prethodnoj 2020. isti pokazatelj iznosio 1.243, te se bilježi blagi rast HHI. Omjer tržišne koncentracije iskazan tržišnim udjelima prvih pet osiguratelja (CR₅), promatran kroz pojedinačne tržišne udjele osiguratelja u ovom

segmentu tržišta, iznosio je 72, te se u usporedbi s 2020. u kojoj je iznosio 71,4 bilježi blagi rast koncentriranosti.

HHI tržišta neživotnih osiguranja u 2021. godini, promatrano prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio je 1.460 dok je u prethodnoj 2020. isti pokazatelj iznosio 1.491 te se bilježi blagi pad navedenog pokazatelja. Omjer tržišne koncentracije iskazan tržišnim udjelima prvih pet osiguratelja (CR5), promatran kroz pojedinačne tržišne udjele osiguratelja promatrano u ovom segmentu tržišta, iznosio je 74,4 te u usporedbi s 2020. u kojoj je iznosio 74,5 bilježi blagi pad koncentriranosti.

Tržišni segment osiguranja motornih vozila koji uključuju obvezno osiguranje vlasnika – korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete nanese trećim osobama (obvezno osiguranje) i osiguranje cestovnih vozila (kasko osiguranje) predstavljaju najznačajnije vrste osiguranja, koje u ukupno zaračunatoj bruto premiji na tržištu osiguranja prema vrstama osiguranja u 2021. godini bilježe tržišni udio od 37,2 posto.

Najveći tržišni udio na tržištu obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti s iznosom od 51,7 posto bilježi Agram koncern kroz svoja društva za osiguranje - Euroherc osiguranje i Adriatic osiguranje, uz rast tržišnog udjela u odnosu na 2020. godinu. Slijede Croatia osiguranje s tržišnim udjelom od 18,9 posto, Generali s tržišnim udjelom od 6,8 posto, te Wiener VIG i Triglav s pojedinačnim tržišnim udjelima od oko 4,8 posto. Ujedno Wiener VIG je u 2021. godini ispred Triglava i Allianz u usporedbi s pokazateljima u prethodnoj 2020. godini.

Promatrajući društva za osiguranje pojedinačno, odnosno izvan grupacije povezanih društava, najveću zaračunatu bruto premiju i tržišni udio na tržištu obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti bilježi Euroherc osiguranje (25,9 posto). Slijedi druga članica Koncerna Agram, Adriatic osiguranje s tržišnim udjelom od 25,8 posto, dok je treće Croatia osiguranje koje bilježi tržišni udio od 18,9 posto.

Što se tiče koncentriranosti ovog tržišta u promatranoj 2021. godini, bilježi se rast koncentriranosti prije svega radi rasta tržišnih udjela članica Koncerna Agram i Generali osiguranja, što je nastavak trenda iz prošlogodišnjeg istraživanja za 2020. godinu. HH indeks iznosi 3.166 što upućuje na zaključak o visoko koncentriranom tržištu.

Najzastupljeniji kanal distribucije u prodaji osiguranja (životna i neživotna) u 2021. godini bila je interna prodaja. Zatim slijede agencije, prodaja bez provizije (zaposlenici društava), banke, brokeri te ostali kanali distribucije.

5. Sudska kontrola odluka AZTN-a iz područja zaštite tržišnog natjecanja

Protiv rješenja AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred VUSRH-om, u roku od 30 dana od dana dostave rješenja. VUSRH o tužbi odlučuje u vijeću sastavljenom od tri suca.

Tužbu protiv rješenja AZTN-a kojim se utvrđuje povreda ZZTN-a i članka 101. ili članka 102. UFEU-a i izriču novčane kazne, može podnijeti nezadovoljna stranka u postupku. Tužbu protiv rješenja AZTN-a kojim se odbacuje inicijativa za pokretanje postupka jer nema uvjeta za njegovo pokretanje i rješenja kojim se obustavlja postupak, može podnijeti i podnositelj inicijative, odnosno osoba kojoj su rješenjem AZTN-a utvrđena ista postupovna prava kao i podnositelju inicijative.

Tužba se može podnijeti zbog:

- povrede propisa materijalnog prava o tržišnom natjecanju,
- bitne povrede odredbi o postupku,
- pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,
- pogrešne odluke o upravno-kazenoj mjeri i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN.

Protiv odluke VUSRH-a kojim se odbija tužbeni zahtjev tužitelja u upravnom sporu odnosno kojom se potvrđuje zakonitost odluke AZTN-a može se podnijeti ustavna tužba u slučajevima uređenim Ustavom RH¹¹², primjerice kada nezadovoljna stranka smatra da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje (članak 29. stavak 1. Ustava RH) ili kada smatra da je došlo do povrede zakonitosti pojedinačnih akata državne uprave i tijela s javnim ovlastima i njihovoj sudskoj kontroli (članak 19. Ustava RH).

U svih devet presuda koje je donio u 2022. godini u području zaštite tržišnog natjecanja, VUSRH je odbio tužbene zahtjeve tužitelja i potvrdio u cijelosti odluke AZTN-a, koje su time postale pravomoćne¹¹³.

¹¹² „Narodne novine“, br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.

¹¹³ <https://www.aztn.hr/odluke/odluke-sudova/>

U nastavku se daje priopćenje jedne presude VUSRH.

Primjer 1: VUSRH donio presudu kojom se odbija tužba protiv rješenja AZTN-a u predmetu Agro-Vir d.o.o., Agrodalm d.o.o., Diljexport d.o.o. i Marino-Lučko d.o.o.¹¹⁴

VUSRH presudom od 14. rujna 2022. godine odbio je tužbeni zahtjev tužitelja za poništavanje rješenja AZTN-a, klasa: UP/I-034-03/17-01/021, od 28. travnja 2022. godine, odbio prijedloge tužitelja za određivanje odgovdnog učinka tužbe i određivanje privremene mjere te odbio zahtjev tužitelja za naknadu troškova upravnog spora i time je rješenje AZTN-a postalo pravomoćno.

AZTN je navedenim rješenjem utvrdio da su poduzetnici Agro-Vir d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (dalje u tekstu: Agro-Vir), Agrodalm d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (dalje u tekstu: Agrodalm) i Diljexport d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (dalje u tekstu: Diljexport), u postupcima javne nabave 14 grupa prehrambenih proizvoda s namjerom sklapanja okvirnog sporazuma s tri gospodarska subjekta za razdoblje od četiri godine koji su tijekom 2012. godine provedeni od strane Ustanove „Dobri dom“ Grada Zagreba, sa sjedištem u Zagrebu, prethodnim utvrđivanjem i usklađivanjem cijena njihovih ponuda radi utjecaja na ishod predmetnih postupaka javne nabave i međusobnom podjelom pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama, s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogući sklapanje ugovora o javnoj nabavi na temelju okvirnog sporazuma, za određenu grupu nabave i godinu, u razdoblju od 4. lipnja 2012. do 1. siječnja 2014. godine narušili tržišno natjecanje u istim postupcima javne nabave, odnosno sklopili zabranjeni horizontalni sporazum, koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. i 3. ZZTN-a.

Istim rješenjem utvrđeno je da je poduzetnik Marino-Lučko d.o.o., sa sjedištem u Lučkom, naknadno pristupio navedenom zabranjenom sporazumu Agro-Vira, Agrodalma i Diljexporta, i međusobnom podjelom pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi s navedenim poduzetnicima, prema pojedinim grupama nabave i godinama, s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogući sklapanje ugovora o javnoj nabavi na temelju okvirnog sporazuma, za određenu grupu nabave i godinu, u razdoblju od 1. siječnja 2013. do 1. siječnja 2014. godine narušio tržišno natjecanje u predmetnim postupcima javne nabave, odnosno sklopio zabranjeni horizontalni sporazum koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 3. ZZTN-a.

Navedenim poduzetnicima izrečene su novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.155.000,00 kuna (286.017,65 eura), a indikativne činjenice i okolnosti o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma potkrijepljene su materijalnim dokazima prikupljenim tijekom nenajavljenih pretraga poslovnih prostorija Agrodalma i Diljexporta.

¹¹⁴ <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2022/10/Agrovir-presuda.pdf>

Dakle, riječ je o manipulaciji predmetnim postupcima javne nabave 14 grupa prehrambenih proizvoda, temeljem zabranjenog sporazuma između tržišnih konkurenata o cijenama koje će ponuditi u okviru tih postupaka i o podjeli ugovora o javnoj nabavi, prema pojedinim grupama nabave i godinama. Cjeloviti tekst presude objavljen je na mrežnoj stranici AZTN-a¹¹⁵.

115 <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2022/10/UPI-034-0317-01021.pdf>

6. Provedba Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom

6.1. Zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir u području utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi čine: Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom¹¹⁶ (u daljnjem tekstu: ZNTP iz 2017.), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.; u daljnjem tekstu: ZID ZNTP) te pročišćeni tekst Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (Narodne novine, br. 117/17, 52/21.). Od podzakonskih akata donesen je Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, broj 93/21., 130/21., 24/22. i 21/23.)

Ovim se zakonom utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi i taksativno utvrđuju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače. Cilj ovog zakona je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

Adresati ZNTP-a su svi sudionici u lancu opskrbe hranom, a riječ je o proizvođačima, otkupljivačima, prerađivačima, trgovcima na veliko i trgovcima na malo poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Zabranjeno je iskorištavanje značajne pregovaračke snage otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi.

Primjena ZID ZNTP-a i njegovi adresati

ZID ZNTP je stupio je na snagu u 1. rujna 2021. godine, a njegova puna primjena započela je 1. ožujka 2022. godine. Svi upravni postupci koje je AZTN započeo prije 1. rujna 2021. godine okončani su temeljem ZNTP-a iz 2017. godine. Stoga se u ovom izvješću koristi terminologija iz oba zakona, primjerice upravno-kaznene mjere ili novčane kazne.

ZID ZNTP-om se utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi, utvrđuju se nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga kupca u odnosu na njegove dobavljače, uređuju se ovlasti, zadaće i postupanje AZTN-a, kao tijela nadležnog za provedbu ZID ZNTP-a te suradnja među provedbenim tijelima za utvrđivanje nepoštenih trgovačkih praksi država članica EU-a i EK.

¹¹⁶ „Narodne novine“, broj 117/17.

Cilj i svrha ZID ZNTP-a su uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, a on se primjenjuje na prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda te na usluge koje kupac pruža dobavljaču, u mjeri i na način uređen njegovim odredbama, a u okviru koje dobavljač ili kupac ili oba imaju poslovni nastan u EU.

ZID ZNTP se primjenjuje na ugovore između dobavljača i kupaca koji uređuju prodaju, kupnju ili isporuku poljoprivrednih i/ili prehrambenih proizvoda neovisno o mjerodavnom pravu koje bi se inače primjenjivalo na te ugovore. Adresati ZID ZNTP-a su svi sudionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima i to: proizvođači, otkupljivači i/ili prerađivači, trgovci na veliko i trgovci na malo koji u ugovornim odnosima mogu biti dobavljači ili kupci, osobe koje obavljaju ugostiteljsku djelatnost te javna tijela kao kupci.

Zakonom je zabranjeno iskorištavanje značajne pregovaračke snage kupca u odnosu na njegove dobavljače nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi. Pod kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu ZID ZNTP-a, podrazumijeva se kupac koji je ostvario ukupni godišnji prihod od najmanje 15 milijuna kuna (1.990.842,13 eura). Ovo je bitna promjena u odnosu na dosadašnji ZNTP iz 2017. prema kojem se kao kupac sa značajnom pregovaračkom snagom definirao onaj koji je ostvarivao ukupni godišnji prihod u RH u iznosu od 100.000.000,00 kuna (13.272,28 eura) odnosno veći od 50.000.000,00 kuna (6.636,14 eura) za otkupljivače i prerađivače.

Pritom, ako kupac ima povezana društva u smislu ZID ZNTP-a, ukupni godišnji prihod kupca izračunava se na način da se ukupnom godišnjem prihodu, odnosno primicima kupca ostvarenima na području RH, pribraju ukupni godišnji prihodi, odnosno primici njegovih povezanih društava na svjetskoj razini, a prema podacima iskazanim u posljednjem predanom godišnjem financijskom izvješću, konsolidiranom financijskom izvješću ako ga ima ili drugom odgovarajućem financijskom dokumentu. Dobiveni zbroj ukupnih prihoda kupca i s njim povezanih društava umanjuje se za iznos prihoda, odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe, odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava, a pri tome se iznos ukupnog godišnjeg prihoda računa bez poreza na dodanu vrijednost i ostalih neizravnih poreza.

ZID ZNTP-om je izrijekom određeno da se za utvrđivanje značajne pregovaračke snage kupca ne uzima u obzir ukupan godišnji prihod dobavljača.

Postupak utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi

AZTN po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke vodi upravni postupak utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi i postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje novčane kazne. U postupku AZTN primjenjuje Zakon o općem upravnom postupku i ZNTP.

Taj se postupak sada može podijeliti u pet dijelova:

- pokretanje upravnog postupka,
- ispitni postupak,
- preliminarno utvrđivanje činjenica i okolnosti,
- usmena rasprava, i
- odlučivanje AZTN-a o tome je li povrijeđen zakon.

Najznačajnija razlika u postupku prema ZID ZNTP-u je da AZTN više ne donosi Obavijest o utvrđenom činjeničnom stanju, budući da se utvrđeno činjenično stanje može konačno utvrditi samo rješenjem AZTN-a kojim se rješava pojedina upravna stvar, već donosi Obavijest o preliminarno utvrđenom činjeničnom stanju. Taj dio postupka ZID ZNTP-om se prilagođava odredbama Direktive (EU) br. 2019/633 kojima se zahtijeva potpuno poštivanje prava na obranu stranke u postupku u skladu s općim načelima prava EU i Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Još jedna novost je da je ukinuta glavna rasprava i sada se u skladu sa ZID ZNTP-om i ZUP-om održava samo usmena rasprava.

Novo dokazno sredstvo, koje se uređuje ZID ZNTP-om je nenajavljena kontrola. Riječ je o novom postupovnom instrumentu koji daje AZTN-u mogućnost da u okviru upravnog (ispitnog) postupka utvrđuje činjenice i okolnosti koje se ne bi mogle utvrditi drugim dokaznim sredstvima, zbog, primjerice, opasnosti od skrivanja dokumenata i slično, ili bi njihovo utvrđivanje drugim dokaznim sredstvima u smislu ZUP-a, koja stoje na raspolaganju AZTN-u, bilo dugotrajno i ne bi pridonosilo učinkovitosti postupka. U nastavku se obrazlaže priroda i svrha novoga instrumenta nenajavljenih kontrola.

Direktivom (EU) br. 2019/633 provedbenim tijelima država članica je, između ostalih, dana i ovlast da u okviru svojih istraga provode nenajavljene inspekcije na licu mjesta u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima. Prilikom preuzimanja opisane odredbe u domaće zakonodavstvo, zakonodavac je vodio računa i o zaštiti prava stranke na obranu. Upravo je to razlog zbog kojeg je bilo nužno definirati radnje koje se u okviru nenajavljene kontrole mogu obavljati, kao i odrediti opseg tih radnji, njihovo trajanje te propisati postupanje AZTN-a prilikom provođenja nenajavljene kontrole.

Polazeći od toga, da u cilju zaštite poštenih trgovačkih praksi zakon određuje obveznu pisanu formu ugovora između kupaca i dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, s propisanim minimalnim sadržajem odredbi koje ti ugovori moraju sadržavati, može se predvidjeti da će se ovo dokazno sredstvo koristiti iznimno, a i tada će njegovo provođenje biti manje složeno i kraćeg trajanja.

Pojedine radnje u okviru ovog dokaznog sredstva, kao što je primjerice, privremeno oduzimanje predmeta, nije zamišljeno s ciljem onemogućavanja poslovanja stranke nad kojom se provodi nenajavljena kontrola, već samo izuzetno i to u situacijama kada preslikavanje ili presnimavanje nije moguće napraviti na licu mjesta. Stoga, još je jednom potrebno naglasiti da je riječ o situacijama koje su iznimka, a ne pravilo, a koje kao takve moraju biti predviđene zakonom. U stvarnosti, a prema iskustvima iz primjene sličnog instrumenta predviđenog ZZTN-om, takve kontrole obavljaju se u jednom, a samo izuzetno, kada je riječ o izuzetno složenim situacijama, u dva dana. S obzirom na brzo razvijajuću tehnologiju, moguće je predvidjeti da će za poduzimanje takvih radnji trebati manje vremena od vremena predviđenog zakonom pa je izvjesno da će u rijetkim situacijama u kojima će AZTN i posegnuti za tom ovlasti, rok za povrat privremeno oduzetih stvari i poslovne dokumentacije biti i kraći od zakonom maksimalno predviđenog roka od četiri dana.

Isto tako, u odnosu na prigovore da bi pečaćenjem poslovnih prostorija AZTN blokirao rad kupaca, valja ukazati da je ZID ZNTP-om predviđena mogućnost pečaćenja prostorija i/ili poslovnih knjiga i dokumentacije, ograničena isključivo na vrijeme provođenja nenajavljene kontrole i samo u opsegu neophodnom za provedbu nenajavljene kontrole, što u praksi neće trajati dulje od jednog ili dva dana i to isključivo u mjeri potrebnoj za obavljanje takve službene radnje.

Sudski nadzor

Protiv rješenja AZTN-a nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom. ZID ZNTP propisuje razloge zbog kojih se tužbom može pokrenuti upravni spor. Među tužbenim razlozima, uz povrede propisa materijalnog prava, bitne povrede postupovnih odredbi i pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, tužba se može podnijeti i zbog pogrešne odluke o novčanoj kazni o i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN.

I dalje tužba protiv rješenja AZTN-a ne zadržava izvršenje rješenja, osim u dijelu rješenja koji se odnosi na izrečenu novčanu kaznu. Također, tužbe protiv rješenja AZTN-a radi odlučivanja o postupovnim pitanjima ne zaustavljaju tijek postupka, a svi sporovi pokrenuti pred nadležnim upravnim sudovima na temelju odredaba ZNTP-a su žurni.

6.1.1. Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima¹¹⁷

S obzirom na to da ZID ZNTP definira tri kategorije poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda: poljoprivredni i prehrambeni proizvodi, kao najširi i sveobuhvatan pojam poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, pokvarljive poljoprivredne i prehrambene proizvode te proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode¹¹⁸, ministrica nadležna za poljoprivredu je krajem kolovoza 2021. godine, u skladu s odredbama ZID ZNTP-a, donijela Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima¹¹⁹ (u daljnjem tekstu: Pravilnik) koji sadrže detaljan popis poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda razvrstanih u tri navedene kategorije.

S obzirom na gospodarsku situaciju i predvidive trendove, kao i predviđanja za gospodarstvo u nadolazećem razdoblju, a u svrhu stvaranja potrebnog balansa u zaštiti poslovanja, kako proizvođača, tako i kupaca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, javila se potreba za dodatnim uređivanjem i usklađivanjem, zbog čega je ministrica nadležna za poljoprivredu, 1. prosinca 2021. godine donijela Pravilnik o izmjenama Pravilnika o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima¹²⁰, s rokom stupanja na snagu osmoga dana od dana objave, dakle 9. prosinca 2021. godine. Tim Pravilnikom je ujedno stupanje na snagu popisa proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda pomaknuto s dotadašnjeg 1. prosinca 2021. godine, na 1. ožujka 2022. godine.

¹¹⁷ Pravilnik poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21., 24/22. i 21/23.)

¹¹⁸ Sve kategorije poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda definirane su odredbama članka 3. ZID ZNTP-a, kojim je mijenjan članak 2. ZNTP-a iz 2017. godine.

¹¹⁹ „Narodne novine“, broj 93/21.

¹²⁰ „Narodne novine“, broj 130/21.

Druga izmjena Pravilnika o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, objavljena je u „Narodnim novinama“, broj 24/22.

Tim je izmjenama, pored usklađivanja s Prilogom I. Kombinirane nomenklature Provedbene uredbe Komisije (EU) 2021/1832 od 12. listopada 2021. godine o izmjeni Priloga I. Uredbi Vijeća (EEZ) br. 2658/87 o tarifnoj i statističkoj nomenklaturi i o Zajedničkoj carinskoj tarifi, SL L 385, 29. 10. 2021., koji se primjenjuje od 1. siječnja 2022. godine, na kojoj se temelji i Prilog I. Pravilnika, ujedno i pomaknut datum stupanja na snagu popisa proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s 1. ožujka 2022. na 1. ožujak 2023. godine.

Unatoč tomu što su proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi definirani ZNTP-om u osnovnim skupinama, zbog potrebe osiguranja pravne sigurnosti AZTN će primjenjivati, odnosno ispitivati usklađenost ugovora i načina poslovanja u odnosu na odredbe o krajnjoj prodajnoj cijeni, kao i iz njih izvedene nepoštene trgovačke prakse: zabranu prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te zabranu prodaje tih proizvoda na akciji uz popust veći od 34 % od krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a), kao i odredbu o obvezi plaćanja razlike u cijeni više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (članak 12. stavak 2. točka 2. ZNTP-a) od 1. ožujka 2023. godine, kada na snagu stupa popis proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

AZTN podsjeća da su odredbe ZNTP-a na snazi od 1. rujna 2021. godine, a kupci su imali rok do 1. ožujka 2022. godine za usklađenje ugovora i načina poslovanja s odredbama toga zakona. Isto tako, kupci na koje se nije primjenjivao ZNTP („Narodne novine“, broj 117/17.), morali su do 1. ožujka 2022. godine, sklopiti ugovore sa svojim dobavljačima poljoprivrednih i/ili prehrambenih proizvoda, ako ispunjavaju uvjete u smislu članka 3. ZNTP-a.

Dakle, AZTN od 1. ožujka 2022. godine primjenjuje sve odredbe ZNTP-a, osim odredbi koje se odnose na krajnju prodajnu cijenu i iz toga pojma izvedene nepoštene trgovačke prakse definirane odredbama članka 11. stavka 1. točke 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, koje se primjenjuju od 1. ožujka 2023. godine.

6.2. Utvrđivanje i zabrana nepoštenih trgovačkih praksi tijekom 2022. godine

AZTN je u području nepoštenih trgovačkih praksi tijekom 2022. godine riješio ukupno 79 predmeta, od toga 10 upravnih predmeta i 69 neupravnih predmeta.

Na dan 31. prosinca 2022. godine u tijeku je bilo postupanje u osam upravnih postupaka, pokrenutih protiv trgovaca: PLODINE d.d., Rijeka, PEMO d.o.o., Dubrovnik, BOSO d.o.o., Vinkovci, TOMMY d.o.o., Split, MLIN I PEKARE d.o.o., Sisak i PPK - BJELOVAR d.d., Bjelovar te otkupljivača SETOVIA VOĆE d.o.o., Zagreb. Do dana izrade ovoga izvješća od navedenih osam upravnih postupaka okončana su još tri upravna postupka.

Svi navedeni upravni postupci koje je AZTN započeo prije 1. rujna 2021. godine, odnosno prije stupanja na snagu ZID ZNTP-a, vođeni su i okončani primjenom ZNTP-a iz 2017. Stoga se u ovom Izvješću koristi terminologija iz oba zakona, primjerice upravno-kaznene mjere ili novčane kazne.

AZTN je u 2022. godini okončao deset upravnih postupaka. U pet rješenja AZTN je utvrdio da je stranka u postupku, iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, svojim dobavljačima nametnula nepoštene trgovačke prakse te joj je za utvrđene povrede izrekao novčane kazne. U četiri predmeta zbog nepostojanja zakonskih pretpostavki za daljnje vođenje postupka rješenjem je obustavljen postupak, dok se u jednom upravnom postupku odlučivalo o zahtjevu za zaštitu identiteta podnositelja predstavke. Povod za pokretanje pet upravnih postupaka bila su saznanja do kojih je AZTN došao iz anonimnih predstavi, dok su preostali postupci pokrenuti kao rezultat utvrđenja postojanja indicija u okviru istraživanja stanja na tržištu i analizom dokumentacije pribavljene u skladu s člankom 17. stavkom 1. ZNTP-a.

AZTN je u okviru okončanih upravnih postupaka, obradio veliki broj ugovora sklopljenih s dobavljačima trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača, kao i priloga i aneksa ugovora te općih uvjeta poslovanja, a ujedno je u odnosu na sve promatrane dobavljače obrađena i opsežna ekonomska dokumentacija u vidu analitičkih kartica, računa, otkupnih blokova, otpremnica, primki, potvrda o vaganju, izvještaja o kalibriranju, potvrda o plaćanju, cjenika, komercijalnih uvjeta kao i druga dokumentacija koja se odnosi na promatrano vremensko razdoblje u svakom od okončanih upravnih postupaka.

U razdoblju od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. godine, AZTN je prekršiteljima ZNTP-a izrekao upravno-kaznene mjere (novčane kazne) u ukupnom iznosu od 430.000,00 kuna (57.070,81 EUR). U Državni proračun RH je u istom razdoblju uplaćeno ukupno 2.609.980,00 kuna (346.403,88 EUR) upravno-kaznenih mjera (novčanih kazni) te 321.097,85 kuna (42.617,01 EUR) zateznih kamata. Riječ je o uplatama nakon pravomoćnosti rješenja. Naime, novčane kazne uplaćuju se po izvršnosti rješenja AZTN-a ako nije podnesena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući u iznos novčane kazne i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja AZTN-a do dana plaćanja. AZTN može odobriti plaćanje novčane kazne u obrocima ako stranka razumno obrazloži svoj zahtjev i dostavi odgovarajuće dokaze.

6.2.1. Primjeri upravnih postupaka

U nastavku se daje kratak opis rješenja AZTN-a u kojima je utvrđena nepoštena trgovačka praksa i izrečena upravno-kaznena mjera (novčana kazna) temeljem ZNTP-a iz 2017., kao i primjer jednog neupravnog predmeta.

Primjer 1.: AZTN protiv PREHRAMBENO INDUSTRIJSKI KOMBINAT dioničko društvo za proizvodnju, preradu i trgovinu, Rijeka¹²¹

AZTN je po službenoj dužnosti protiv prerađivača sirovog mlijeka PIK pokrenuo upravni postupak u smislu ZNTP-a, radi utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi pri otkupu sirovog mlijeka.

Nakon provedenog upravnog postupka, AZTN je utvrdio da je PREHRAMBENO INDUSTRIJSKI KOMBINAT dioničko društvo za proizvodnju, preradu i trgovinu, Rijeka (dalje u tekstu: PIK) iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu svojim dobavljačima – proizvođačima sirovog mlijeka nametnuo više nepoštenih trgovačkih praksi u smislu ZNTP-a.

Tako je utvrđeno da je PIK otkupljivao sirovo mlijeko na temelju tipskih ugovora sklopljenih 2019. i 2020. godine s dobavljačima-proizvođačima sirovog mlijeka pod nazivom Ugovori o otkupu mlijeka, u kojima nije bila sadržana jasna i razumljiva odredba o uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora, kao odredba koja mora biti na jasan i razumljiv način uređena u svakom ugovoru u pisanom obliku sklopljenom između prerađivača i dobavljača.

Isto tako, utvrđeno je da je PIK u razdoblju nakon prestanka važenja ugovora sklopljenih 2019. godine pa do sklapanja slijedećih ugovora u 2020. godini, poslovaao s dobavljačima-proizvođačima sirovog mlijeka bez ugovora u pisanom obliku, a u odnosu na neke od dobavljača poslovaao s njima i prije nego je sklopio ugovor u pisanom obliku, dakle također poslovaao bez ugovora u pisanom obliku. S obzirom na to da ZNTP određuje da ugovori između dobavljača i otkupljivaca i/ili prerađivača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda moraju biti sastavljeni u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, opisani propust smatra se nepoštenom, a time i zabranjenom praksom.

Također, utvrđeno je i da PIK za pruženu uslugu organiziranja otkupa sirovog mlijeka nekima od dobavljača-proizvođača nije izdao račune u skladu sa ZNTP-om i poreznim propisima, što je propust koji se smatra nepoštenom trgovačkom praksom u smislu ZNTP-a.

AZTN je također utvrdio da je PIK, protivno ugovorima o otkupu mlijeka, obračunavao premiju prema isporučenoj količini mlijeka u litrama, a ne u kilogramima. Na taj način je dobavljačima-proizvođačima za isporučeno sirovo mlijeko obračunao i isplatio niži iznos od onoga kojeg bi dobili da je premiju obračunavao prema isporučenoj količini u kilogramima, čime je na netransparentan način umanjio vrijednosti isporučenog sirovog mlijeka standardne kvalitete te tako dobavljačima nametnuo nepoštenu trgovačku praksu u smislu ZNTP-a.

Zaključno, utvrđeno je i da je PIK za sirovo mlijeko isporučeno u razdoblju od siječnja 2020. do svibnja 2020. godine, izvršavao plaćanja dijelu dobavljača-proizvođača mlijeka u rokovima duljim od ZNTP-om dopuštenih 30 dana od dana kada je PIK uredno zaprimio račun dobavljača odnosno od dana kada je PIK zaprimio rezultate analize kvalitete mlijeka iz Središnjeg laboratorija za kontrolu kvalitete mlijeka za dobavljače koji ne izdaju račun. Takvo

¹²¹ AZTN protiv PREHRAMBENO INDUSTRIJSKI KOMBINAT dioničko društvo za proizvodnju, preradu i trgovinu, Rijeka, KLASA: UP/I 034-03/20-04/003, od 19. listopada 2022. godine.

postupanje također predstavlja nepoštenu, a time i zabranjenu trgovačku praksu u smislu ZNTP-a.

AZTN je zbog teške povrede ZNTP-a, kaznio PIK sa 100.000,00 kuna (13.272,28 eura).

AZTN je izrečenu upravno–kaznenu mjeru u iznosu od 100.000,00 kuna utvrdio uzimajući u obzir težinu, opseg, vrijeme trajanja i posljedice povrede za dobavljače, kao i više olakotnih okolnosti, smatrajući da je tako izrečena upravno–kaznena mjera razmjerna učinjenim povredama te da ima odvraćajući učinak, kako za samog počinitelja, tako i za ostale adresate ovoga zakona.

Pored zabrane daljnjih postupanja koja su utvrđena nepoštenim trgovačkim praksama, PIK-u je AZTN kao mjeru otklanjanja protupravnih postupanja naložio dostavu dokaza o plaćenju razlici za manje obračunatu premiju, zajedno s pripadajućim zateznim kamatama. PIK je u otvorenom roku postupio po naloženoj mjeri i uplatio izrečenu kaznu.

Primjer 2.: AZTN protiv SETOVIA VOĆE d.o.o., Zagreb¹²²

AZTN je po službenoj dužnosti protiv SETOVIA VOĆA pokrenuo upravni postupak u smislu ZNTP-a, radi utvrđivanja povreda ZNTP-a pri otkupu lubenica.

Nakon provedenog upravnog postupka, AZTN je utvrdio da je SETOVIA VOĆE iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, u razdoblju od 1. travnja 2018. do 10. prosinca 2021. sa četiri dobavljača ugovorilo otkup lubenica pisanim ugovorima koji nisu sadržavali odredbe o roku isporuke, sa dva dobavljača pisanim ugovorima nije odredilo kvalitetu i vrstu robe koja je predmet tih ugovora, u odnosu na dva dobavljača izvršavalo plaćanja u rokovima duljim od 30 dana koji rok je ZNTP-om propisan za svježi proizvod, te sa jednim dobavljačem pisanim ugovorom nije odredilo mjesto isporuke, time da se navedeno razdoblje ne odnosi na trajanje svih povreda.

AZTN je uzimajući u obzir težinu, opseg i vrijeme trajanja povrede te posljedice povreda za dobavljače, kao olakotne i otegotne okolnosti, SETOVIA VOĆU izrekao upravno – kaznenu mjeru u visini od 120.000,00 kuna (15.926,73 eura).

AZTN smatra da je izrečena upravno – kaznena mjera razmjerna težini, opsegu i trajanju povreda te da će time biti ostvareni cilj i svrha njezina izricanja u smislu odvraćanja od kršenja odredbi ZNTP-a, ne samo u odnosu na SETOVIA VOĆE već i u odnosu na druge adresate ovoga zakona.

Pored izricanja upravno-kaznene mjere, AZTN je SETOVIA VOĆU izrekao i zabranu svakog daljnjeg postupanja utvrđenog rješenjem.

SETOVIA VOĆE je pred nadležnim upravnim sudom protiv rješenja AZTN-a pokrenulo upravni spor 11. siječnja 2023.

Odluka suda još nije donesena.

¹²² AZTN protiv SETOVIA VOĆE d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/18-04/023, od 19. listopada 2022. godine.

Primjer 3.: AZTN protiv TRGOCENTAR d.o.o., Zabok¹²³

AZTN je pokrenuo upravni postupak po službenoj dužnosti protiv kupca-trgovca u maloprodaji TRGOCENTAR d.o.o., Zabok (dalje u tekstu: TRGOCENTAR d.o.o.) radi utvrđivanja je li taj kupac iskorištavanjem značajne pregovaračke snage nametao nepoštenu trgovačku praksu jednom od svojih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Nakon provedenog upravnog postupka, AZTN je utvrdio da je TRGOCENTAR d.o.o. iskoristio značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštene trgovačke prakse u smislu ZNTP-a svom dobavljaču svježih konzumnih kokošjih jaja.

Tako je utvrđeno da je TRGOCENTAR d.o.o. u razdoblju od 20. siječnja 2022. do 20. srpnja 2022. izvršavao plaćanja tom dobavljaču u rokovima duljim od ZNTP-om propisanih 30 dana za plaćanje pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, računajući od dana isporuke i to u odnosu na 62 od analiziranih 66 računa.

AZTN je zbog teške povrede ZNTP-a kaznio TRGOCENTAR d.o.o. sa 100.000,00 kuna (13.272,28 EUR).

AZTN je izrečenu novčanu kaznu u iznosu od 100.000,00 kuna (13.272,28 EUR) utvrdio uzimajući u obzir težinu, opseg, vrijeme trajanja i posljedice povrede za dobavljača, kao i više olakotnih okolnosti, među kojima ističe da su uzeti u obzir navodi i dokazi TRGOCENTRA d.o.o. o prekidu protupravnog postupanja i plaćanju računa predmetnom dobavljaču u ZNTP-om propisanom roku, u razdoblju koje je uslijedilo nakon pokretanja upravnog postupka. AZTN smatra da je s ovako izrečenom novčanom kaznom ostvaren cilj njezina izricanja u smislu odvratanja od povreda ZNTP-a, ne samo u odnosu na TRGOCENTAR d.o.o. već i u odnosu na ostale adresate ZNTP-a.

Izrečena novčana kazna plaćena je u otvorenome roku, a TRGOCENTAR d.o.o. protiv rješenja AZTN-a nije pokrenuo upravni spor.

6.2.2. Primjeri neupravnih predmeta

U razdoblju od objave ZID ZNTP-a u „Narodnim novinama“, 14. svibnja 2021. godine, AZTN zaprima veliki broj upita fizičkih i pravnih osoba, odvjetnika i udruženja poduzetnika, primjerice, Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske udruge poslodavaca, iz područja nepoštenih trgovačkih praksi koji se ne odnose na konkretne upravne postupke, već na provedbu ZID ZNTP-a, a na koje je AZTN u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, kao stručnim nositeljem izrade toga zakona, odgovara u okviru neupravnih predmeta, nastojeći dodatno pojašniti pojedine odredbe ZID ZNTP-a i olakšati adresatima usklađivanje njihovog poslovanja odnosno njihovih ugovora s njegovim odredbama. Tako se veliki dio neupravnih predmeta iz 2022. godine odnosio na odgovore na upite adresata. Time je AZTN zajedno s Ministarstvom

¹²³ AZTN protiv TRGOCENTAR d.o.o., Zabok, KLASA: UP/I 034-03/22-04/004, od 28. prosinca 2022. godine.

poljoprivrede nakon objave i stupanja na snagu ZID ZNTP-a nastavio praksu koja je od strane adresata ocijenjena kao dobra praksa s obzirom na odgovore koje su ta tijela prethodno dala na upite o ZNTP-u iz 2017. U tu svrhu je AZTN odgovorio na više od 150 pitanja adresata te ih u jedinstvenom dokumentu objavio na mrežnoj stranici AZTN-a. Taj se dokument ažurira i dopunjuje¹²⁴.

Osim toga, navode iz zaprimljenih predstavki, pretežito anonimnih i dostavljenih najčešće putem Ministarstva poljoprivrede, AZTN ispituje u okviru neupravnih predmeta, na način da se izravno od navodnih prekršitelja ZNTP-a traže podaci, dokumentacija i pisana pojašnjenja u skladu s ovlastima koje AZTN ima iz članka 17. stavka 1. ZNTP-a te se na temelju pribavljenih i analiziranih materijala utvrđuje postojanje uvjeta (indicija) za pokretanje upravnog postupka.

Od pet neupravnih predmeta u kojima je AZTN postupao u povodu zaprimljenih obavijesti i predstavki o navodnom kršenju odredbi ZNTP-a u razdoblju od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. godine, ispitivanje sadržaja dviju predstavki na dan 31. prosinca 2022. godine je još uvijek bilo u tijeku. Za dvije zaprimljene predstavke AZTN je utvrdio kako nema uvjeta za pokretanje upravnih postupaka, a riječ je o obavijestima i predstavkama protiv neodređenog kupca te protiv KAUF LAND HRVATSKA k.d., Zagreb. U odnosu na jednu predstavku, protiv KOKA d.d., Varaždin, pokrenut je upravni postupak utvrđivanja nametanja nepoštenih trgovačkih praksi iskorištavanjem značajne pregovaračke snage.

U nastavku se daje kratak opis jednog predmeta u kojem AZTN nije utvrdio da postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u smislu odredbi ZNTP-a.

Primjer 1.: Anonimna predstavka - Prodaja proizvoda „Dolcela-Kvasac instant“ u pakiranju od 7 grama u okviru akcijske ponude trgovca KAUF LAND HRVATSKA k.d., Zagreb, na prodajnom mjestu u Slobošćini¹²⁵

AZTN je 15. travnja 2022. zaprimio anonimnu predstavku, čiji su sadržaj i fotografija ukazivali na disproporcionalnost u cijenama proizvoda „Dolcela-Kvasac instant“, proizvođača PODRAVKA d.d., Koprivnica, različitih pakiranja: u pakiranju od 7 grama po akcijskoj cijeni od 2,79 kuna te u pakiranju 4+1 gratis (svako pakiranje od 7 grama) po cijeni od 15,89 kuna na prodajnom mjestu KAUF LAND HRVATSKA k.d., Zagreb (dalje u tekstu: Kaufland) u Slobošćini (Zagreb) 15. travnja 2022.

Unatoč tome što bi se opisani podnesak odnosio na područje zaštite potrošača (koje nije u nadležnosti AZTN-a), a ne nepoštenih trgovačkih praksi u smislu ZNTP-a, ocijenjeno je kako postoji potreba za ispitivanjem je li proizvod „Dolcela-Kvasac instant“, proizvođača PODRAVKA d.d., Koprivnica, u pakiranju od 7 grama, prodavan na prodajnom mjestu Kauflanda u Slobošćini 15. travnja 2022., po akcijskoj cijeni od 2,79 kuna, po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om, što bi predstavljalo nepoštenu trgovačku praksu u smislu ZNTP-a.

¹²⁴ Objedinjeni odgovori na pitanja u vezi s primjenom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.) <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2017/12/Objedinjeni-odgovori-na-pitanja-u-vezi-s-primjenom-ZNTPa-dopunjena-verzija-30112021.pdf>

¹²⁵ KLASA: 034-08/22-04/052, obavijest o nepostojanju uvjeta za pokretanje upravnog postupka po službenoj dužnosti od 12. svibnja 2022. godine.

Stoga se AZTN obratio Kauflandu sa zahtjevom za dostavom podataka i dokumentacije, a tom je zahtjevu Kaufland uredno udovoljio u otvorenom roku. Prilikom analize zaprimljenih podataka, dokumentacije i pisanih pojašnjenja, AZTN je u obzir uzeo odredbe ugovora Kauflanda sklopljenog s dobavljačem proizvoda „Dolcela-Kvasac instant“, proizvođača PODRAVKA d.d., Koprivnica, u pakiranju od 7 grama te u pakiranju 4+1 gratis (svako pakiranje od 7 grama), koje utječu na formiranje nabavne pa time i maloprodajne cijene promatranih proizvoda prodavanih na prodajnom mjestu u Zagrebu, Soboština, od 15. travnja 2022. godine, kao i način provedbe tih ugovornih odredbi. Tako je AZTN uspoređivao dostavljene kalkulacije maloprodajne cijene promatranih proizvoda sa specifikacijom nabavne cijene i svih zavisnih troškova koji su uključeni u izračun nabavne cijene, odnosno uspoređivao je nabavnu cijenu, nabavnu cijenu uvećanu za PDV i maloprodajnu cijenu prema podacima iz dostavljene fotografije.

Nakon provedenih analiza, AZTN nije utvrdio postojanje indicija da bi Kaufland proizvod „Dolcela-Kvasac instant“, proizvođača PODRAVKA d.d., Koprivnica, u pakiranju od 7 grama, kao ni proizvod „Dolcela-Kvasac instant“, istoga proizvođača u pakiranju 4+1 gratis (svako pakiranje od 7 grama) prodavao po cijeni nižoj od nabavne cijene toga proizvoda s PDV-om, odnosno nije utvrdio da bi postojale indicije da je taj trgovac primijenio nepošteno trgovačke prakse u smislu ZNTP-a.

Slijedom iznesenoga, ocijenjeno je kako ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti radi zaštite javnog interesa na temelju odredbi ZNTP-a protiv Kauflanda, o čemu je podnositelju predstavke dostavljena obavijest, pri čemu je podnositelju ukazano i na to da protiv te obavijesti može podnijeti prigovor AZTN-u u roku od osam dana od njezinog primitka.

6.3. Sudska zaštita u području utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi

Protiv rješenja AZTN-a nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom, i to zbog: 1. povrede propisa materijalnog prava o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom, 2. bitne povrede odredbi o postupku, 3. pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i 4. pogrešne odluke o novčanoj kazni i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN¹²⁶. U drugom stupnju nadležan je VUSRH.

Povodom tužbi podnesenih protiv rješenja AZTN-a kojima su utvrđene nepošteno trgovačke prakse trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača u smislu ZNTP-a iz 2017. i izrečene upravno-kaznene mjere, nadležni su upravni sudovi u 2022. godine donijeli jednu presudu, u kojoj je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a, kao i zahtjevi za naknadu troškova upravnog spora¹²⁷.

¹²⁶ ZNTP, članak 20. stavak 2.

¹²⁷ Presuda Upravnog suda u Splitu, poslovni broj: 14 Usl-2647/21-5 od 2. svibnja 2022., kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja JASENSKA d.o.o., Opuzen kojim traži da se poništi rješenje AZTN-a KLASA: UP/I 034-03/19-04/001, URBROJ: 580-16/119-2020-026 od 18. prosinca 2020. te da se predmet vrati tuženiku na ponovni postupak, kao i odbijen zahtjev tužitelja za naknadom troškova upravnog spora kao neosnovan.

VUSRH je u 2022. godini donio dvije presude¹²⁸ ¹²⁹ kojima je odbio žalbe tužitelja i potvrdio presude prvostupanijskih sudova kojima su odbijeni tužbeni zahtjevi tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a o utvrđenim nepošteni trgovačkim praksama. Time su rješenja AZTN-a postala pravomoćna, a stranke su u državni proračun RH uplatile upravno-kaznene mjere utvrđene tim rješenjima. Isto tako, VUSRH je u jednom od predmeta rješenjem odbacio žalbu podnositelja¹³⁰, čime je na snazi održao rješenje prvostupanijskog suda kojim je tužbu odbacio kao nepravodobnu pa je rješenje AZTN-a¹³¹ steklo svojstvo pravomoćnosti istekom roka za podnošenje tužbe.

6.4. Učinci provedbe u području utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi

Treba imati na umu da primarni cilj i svrha ZNTP-a nije kažnjavanje, već uspostava pozitivnog poslovnog ozračja koje će donijeti uspostava i poštivanje poštenih trgovačkih praksi. Navedeno uključuje i razvoj svijesti poduzetnika o potrebi za drugačijim, ZNTP-u i njegovim adresatima prihvatljivim obrascima ponašanja i poslovanja, kako na strani trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača, tako i na strani dobavljača.

ZNTP iz 2017. je doprinio poboljšanju likvidnosti i tržišne pozicije proizvođača hrane propisivanjem striktnih rokova plaćanja za svježije proizvode od 30 dana i za ostalu hranu 60 dana, čime je umanjena dotadašnja praksa odgađanja plaćanja koja je ponekad iznosila i preko 120 dana ili kompenzacijskog plaćanja nametnutog od strane trgovaca ili otkupljivača.

Boljoj tržišnoj poziciji dobavljača doprinijela je i odredba ZNTP-a iz 2017. koja se odnosi na zabranu brisanja proizvoda s liste ugovorenih proizvoda koje dobavljač isporučuje trgovcu, kao i zabrana značajnog smanjivanja narudžbi pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda bez prethodne pisane najave od strane trgovaca u roku utvrđenom ugovorom ili u roku koji ne može biti kraći od 30 dana, u slučaju kada rok nije utvrđen ugovorom. Slijedom iznesenog, može se zaključiti da je ZNTP iz 2017. unio pozitivne promjene u dotadašnjim obrascima poslovanja koji su pogodovali trgovcima, otkupljivačima i/ili prerađivačima te je na taj način imao i pozitivan učinak na ukidanje dotadašnjih nepoštenih poslovnih praksi.

¹²⁸ Presuda VUSRH-a, poslovni broj: Usž-4116/21-3 od 20. travnja 2022., kojom je odbijena žalba tužitelja Narodni trgovački lanac d.o.o. Sesvete i potvrđena presuda Upravnog suda u Zagrebu, poslovni broj: Usl-3234/19-6 od 27. svibnja 2021., kojom je odbijen tužbeni zahtjev za poništavanje rješenja AZTN-a, KLASA: UP/I 034-03/18-04/003, URBROJ: 580-16/123-2018-022 od 18. travnja 2019. te odbijen zahtjev tužitelja za nadoknadu troškova upravnog spora, kao i odbijen zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka.

¹²⁹ Presuda VUSRH-a, poslovni broj: Usž-58/22-2, od 26. siječnja 2022., kojom je odbijena se žalba tužitelja KAUFLAND HRVATSKA k.d., Zagreb i potvrđena presuda Upravnog suda u Zagrebu, poslovni broj: Usl-1846/20-8 od 7. listopada 2021., kojom je odbijen tužbeni zahtjev za poništavanje rješenja AZTN-a, KLASA: UP/I-034-03/18-04/006, URBROJ: 580-16/122-2020-035 od 29. svibnja 2020. te zahtjev tužitelja za naknadu troškova upravnog spora u cijelosti kao neosnovan, a isto tako VUSRH je odbio zahtjev tužitelja za naknadu troška žalbenog postupka.

¹³⁰ Rješenje VUSRH, poslovni broj: Usž-3015/22-3 od 7. rujna 2022., kojim je žalba izjavljena protiv rješenja Upravnog suda u Splitu, poslovni broj: Usl-3066/21-14 od 24. ožujka 2022. o odbacivanju prijedloga tužitelja za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja roka za podnošenje tužbe kao nepravodobnog, odbačena.

¹³¹ Rješenje KLASA: UP/I 034-03/18-04/024, URBROJ: 580-16/119-2021-041, od 29. srpnja 2021., AZTN protiv AGRO GOLD d.o.o., Opuzen

Ono što bi trebao donijeti ZID ZNTP u praksi, za očekivati je krajem slijedeće izvještajne godine. U svakom slučaju, ZID ZNTP ima za cilj da se jasnim određivanjem nepoštenih trgovačkih praksi, dodjelom širih postupovnih ovlasti AZTN-u te institucionalnim povezivanjem i osnaživanjem na europskoj razini, utječe na ispravljanje prisutnih poremećaja u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.

7. Međunarodna suradnja AZTN-a

U 2022. godini međunarodne aktivnosti odvijale su se kroz multilateralne oblike suradnje, kao i kroz bilateralne kontakte s nadležnim tijelima u EU i izvan njega. Isto je vrijedilo i za multilateralne forume suradnje u kojima je AZTN nastavio svoju aktivnu prisutnost, kako je opisano u nastavku.

7.1. Multilateralna suradnja

7.1.1. OECD – Organizacija za gospodarsku suradnju i razvitak

Nakon što je RH dobila status kandidata u siječnju 2022. godine, AZTN je dodatno intenzivirao svoje aktivnosti s obzirom na pregovore o punopravnom članstvu RH u OECD-u. Predstavnici AZTN-a na razini predsjednice vijeća kao članice, i voditeljice Odjela za međunarodnu i europsku suradnju kao zamjene redovito sudjeluju na sastancima Pregovaračke skupine koju koordinira Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. Uz koordinaciju navedenog ministarstva, AZTN je za 11 OECD-ovih pravnih instrumenata u području tržišnog natjecanja, izradio samoprocjenu, a nakon zaprimljenih komentara iz OECD-a i revidirani tekst samoprocjene koji je u konačnici ugrađen u sveobuhvatni Inicijalni memorandum za Republiku Hrvatsku. Vlada RH usvojila je Inicijalni memorandum u listopadu 2022., te ga službeno uputila u OECD. Zatim je uslijedila faza u kojoj je AZTN ispunio inicijalni sveobuhvatni upitnik o institucionalnom i zakonodavnom okviru u području tržišnog natjecanja te o provedbenoj praksi AZTN-a.

U okviru pristupnih pregovora, djelatnici AZTN-a su sudjelovali u prvoj misiji OECD-a na temu Ekonomskog pregleda koju je organiziralo Ministarstvo financija. Stručnjaci iz OECD-a pratit će i pružati podršku RH u procesu pristupanja kako bi se uskladila s instrumentima, standardima, najboljim praksama te vrijednostima OECD-a. Ekonomski pregled objavljuje se svaka 24 mjeseca za svaku zemlju članicu OECD-a.

Uobičajeno, suradnja AZTN-a s OECD-om odvija se dva puta godišnje, u Odboru za tržišno natjecanje, gdje AZTN ostvaruje status sudionika od lipnja 2016. godine te jednom godišnje u Globalnom forumu za tržišno natjecanje, gdje je sudjelovanje otvoreno svim svjetskim jurisdikcijama, bez obzira na članstvo države u OECD-u. Sastanci Odbora strukturirani su kroz niz okruglih stolova i rasprava, na temelju pisanih i usmenih priloga sudionika, a u 2022. godini obuhvatili su teme: međunarodna suradnja, promicanje tržišne neutralnosti, inflacija i tržišno natjecanje, ciljevi i politika tržišnog natjecanja, subvencije, tržišno natjecanje i trgovina, suradnja sa sektorskim regulatorima, mjere i obveze u predmetima zlouporabe vladajućeg položaja.

U okviru rada Odbora za tržišno natjecanje pisanim prilogima sudjelovala je i predsjednica Vijeća, dr. sc. Mirta Kapural, dipl.iur. na temu privremenih mjera u provedbi prava tržišnog natjecanja i na temu „Preuzimanja mjera u postupcima zlouporaba vladajućeg položaja“, a

također je sudjelovala u usmenoj intervenciji na temu Godišnjeg izvješća AZTN-a za 2021. godinu, s naglaskom na zakonodavne promjene i najbitnije predmete u protekloj godini. Uz predsjednicu Vijeća, na OECD-ovom Globalnom forumu za tržišno natjecanje koji je održan u Parizu sudjelovala je i Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednice Vijeća.

AZTN je od 28. do 30. rujna 2022. bio domaćin trodnevnog seminara u suradnji s OECD-ovim Regionalnim centrom za tržišno natjecanje u Budimpešti (RCC), koji zajednički vode mađarsko tijelo za tržišno natjecanje - GVH i OECD, i Ministarstvom vanjskih i europskih poslova RH u čijim je prostorijama seminar održan. Zagreb je odabran za mjesto održavanja RCC seminara budući da je AZTN na dan otvorenja proslavio 25. obljetnicu postojanja. Dio je tradicije Regionalnog centra da jedan od svojih seminara organizira zajedno s tijelom korisnikom, a događanje u Zagrebu bilo je prvo koje je Regionalni centar održao u inozemstvu od izbijanja pandemije. Stručnjaci za tržišno natjecanje iz 16 različitih zemalja istočne, jugoistočne i srednje Europe okupili su se kako bi prisustvovali seminaru o ex-ante regulaciji i provedbi pravila o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima.

U organizaciji spomenutog OECD-ovog Regionalnog centra za tržišno natjecanje u Budimpešti provedeno je i nekoliko redovnih seminara (u virtualnom formatu i uživo) na kojima je sudjelovala stručna služba AZTN-a. Teme seminara su bile: utvrđivanje mjerodavnog tržišta, sastanak šefova agencija, protutržišna postupanja u javnim komunalnim poduzećima, načela i procedure prava tržišnog natjecanja.

Predstavnici AZTN-a također aktivno sudjeluju u zajedničkom projektu OECD-a i SIEMENS-a pod nazivom „Pošteni tržišni uvjeti za konkurentnost“. U organizaciji OECD-a i Ministarstva pravosuđa i uprave, u Zagrebu je održana konferencija na kojoj je predsjednica Vijeća, dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., sudjelovala na predstavljanju rezultata projekta koji namjerava podržati stvaranje jednakih uvjeta za sve i pravednih tržišnih uvjeta u tri pilot zemlje jadranske regije (Srbija, Hrvatska i Bosna i Hercegovina) kako bi se poboljšala konkurentnost i integritet na održiv i uključiv način.

7.1.2. EU: Vijeće Europske unije i Europska mreža za tržišno natjecanje (ECN)

Vijeće Europske unije

U okviru radne skupine za tržišno natjecanje Vijeća EU, tijekom 2022. godine održana su ukupno 23 sastanka na temu donošenja Uredbe (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima ili DMA). Tijekom francuskog i češkog predsjedanja Vijećem EU-a, svi sastanci su održani u Bruxellesu gdje je bio prisutan g. Ivan Palčić iz Stalnog predstavništva RH uz online potporu predstavnice AZTN-a - voditeljice Odjela za međunarodnu i EU suradnju, mr.sc. Branimire Kovačević, koja je ujedno i voditeljica neformalne radne skupine za DMA.

Konačni tekst Uredbe su usvojili Europski parlament i Vijeće 14. rujna 2022. godine, a objavljen je u Službenom listu u listopadu 2022. godine¹³². DMA je stupio na snagu 20 dana nakon objave u Službenom listu - 01. studenog 2022. godine, a počeo se primjenjivati od 2. svibnja 2023. godine. Navedenom Uredbom Komisiji se dodjeljuju ovlasti za donošenje provedbenih akata u skladu s člankom 291. stavkom 2. UFEU. U tu svrhu, članak 50 Akta o digitalnim tržištima propisuje da će Komisiji pomagati Savjetodavni odbor za digitalna tržišta (DMAC) te su za članove kao predstavnice RH imenovane mr.sc. Branimira Kovačević, voditeljica Odjela za međunarodnu i europsku suradnju u AZTN-u i gđa Maja Radišić Žuvanić iz Uprave za trgovinu i javnu nabavu MINGOR-a kao zamjena.

Europska mreža za tržišno natjecanje (ECN)

ECN funkcionira kao mreža koju su osnovale EK i nacionalna tijela za tržišno natjecanje s ciljem postizanja što veće konzistentnosti i konvergencije EU prava tržišnog natjecanja među različitim jurisdikcijama. EK je djelomično nastavila s održavanjem virtualnih (on-line) sastanaka kao i hibridnih sastanaka te sa sastancima uživo. Iz statističkih podataka, vidljivo je povećanje broja održanih sastanaka, kao i sudjelovanja predstavnika AZTN-a na sastancima radnih skupina i podskupina ECN-a, savjetodavnih odbora te radne skupine Vijeća EU-a, s obzirom na mogućnost sudjelovanja većeg broja predstavnika AZTN-a kad se sastanci održavaju virtualno ili u hibridom formatu.

Nastavlja se trend velikog broja upita koje si nadležna tijela za tržišno natjecanje međusobno postavljaju kroz mrežu ECN2. AZTN je zaprimio i odgovorio na 73 zahtjeva za dostavu informacija (što prosječno iznosi 2,7 upućena zahtjeva po državni članici) te uputio 3 zahtjeva prema ostalim državama članicama. AZTN se i na ovaj način pokazuje kao promicatelj aktivne suradnje među državama članicama. U razdoblju od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. godine na sastancima radnih skupina, podskupina te savjetodavnih odbora sudjelovalo je 24 predstavnika AZTN-a ukupno 39 puta (od 45 održanih sastanaka 30 ih je bilo online, a 15 uživo). U godinu dana od EK je zaprimljeno i riješeno 377 notifikacija koncentracija.

Održana su dva sastanka šefova nacionalnih tijela za tržišno natjecanje država članica EU-a, u lipnju i studenom 2022. godine. Na oba sastanka AZTN je predstavljala dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća. Teme sastanaka čelnika nacionalnih tijela bile su: Akt o digitalnim tržištima (DMA), koordinacija provedbe DMA s provedbom prava tržišnog natjecanja, 20 godina od donošenja Uredbe 1/2003, aktualna pitanja oko nadzora koncentracija, programi oslobođenja od kazne ili umanjenja kazne (engl. *leniency*), obavijest o mjerodavnom tržištu te čl. 102 TFEU.

U okviru odgovarajućih radnih skupina ECN-a, AZTN se aktivno uključio u rad na reviziji akata EU kojima uskoro istječe važenje, a koji će ovisno o ishodima savjetovanja i provedenih analiza biti ukinuti ili ažurirani kako bi se bolje prilagodili digitalnom gospodarstvu i recentnoj sudskoj praksi i tako doveli do veće pravne sigurnosti za europske poduzetnike.

Revidirana vertikalna pravila osiguravaju tvrtkama jednostavnija, jasnija i ažurirana pravila i smjernice. Nova pravila pomoći će im da procijene kompatibilnost svojih ugovora o opskrbi i

¹³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=OJ:C:2022:374:TOC>

distribuciji s pravilima tržišnog natjecanja EU-a u poslovnom okruženju uzrokovanom rastom e-trgovine i internetske prodaje. Revidirana Uredba Komisije (EU) 2022/720 od 10. svibnja 2022. godine o primjeni članka 101. stavka 3. UFEU na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenih djelovanja te Vertikalne smjernice stupile su na snagu 1. lipnja 2022. godine¹³³.

Revizija horizontalnih pravila također je u tijeku i njihovo se donošenje očekuje tijekom 2023. godine. Ovdje se radi o reviziji skupnih izuzeća za sporazume o istraživanju i razvoju, kao i reviziji pripadajućih smjernica. Cilj je poduzetnicima pružiti smjernice o tome kakve sporazume o horizontalnoj suradnji smiju međusobno sklapati bez bojazni da će počinuti povredu pravila o tržišnom natjecanju. Cilj je također pojednostaviti EK, nacionalnim tijelima i sudovima nadzor nad takvim sporazumima, kao i uključiti novo poglavlje o ocjeni horizontalnih sporazuma kojima se nastoje ostvariti ciljevi održivosti te nove smjernice o razmjeni podataka, sporazumima o dijeljenju mobilne infrastrukture i konzorcijima koji sudjeluju u nadmetanju.

Osim navedenoga, tijekom 2022. godine radilo se i na reviziji nekih postupovnih pravila u okviru ocjene koncentracija, kao i na Obavijesti komisije o definiranju mjerodavnog tržišta, a EK je donijela smjernice u području kolektivnog pregovaranja za samozaposlene¹³⁴.

U sve navedene inicijative, AZTN je aktivno uključen kroz rad na nacrtima tekstova, javna savjetovanja, ciljana savjetovanja samo s nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje i sudjelovanje na sastancima na ove posebne teme. Osim toga, kod otvaranja pojedinih savjetovanja, AZTN i putem svojih kanala (mjesečnog biltena i mrežne stranice) objavljuje poveznice na savjetovanja uz pripadajuća pojašnjenja, kako bi pojedinu temu približila i dionicima na hrvatskom tržištu i potaknula ih na aktivno uključivanje.

7.1.3. ICN – Međunarodna mreža za tržišno natjecanje

ICN je dobrovoljna, projektno orijentirana neformalna mreža koja se bavi razmatranjem zajedničkih pitanja provedbe i promicanja prava tržišnog natjecanja. Kako je riječ o svjetskoj organizaciji s više od 129 zemalja članica, susreti su rijetko mogući, tako da se aktivnosti odvijaju većinom virtualno putem rada u tematskim skupinama, razmjene informacija putem upitnika, webinarima i telekonferencija.

ICN-ova godišnja konferencija održana je od 4. do 6. svibnja 2022. godine u Berlinu u organizaciji njemačkog Bundeskartellamta. AZTN su predstavljale predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur. i voditeljica Odjela za utvrđivanje zlouporaba, Dina Balint-Vukelić, dipl.iur. Oko 400 sudionika iz više od 80 jurisdikcija te čak 1.600 sudionika na daljinu, sudjelovalo je u trodnevnom okupljanju tijela za tržišno natjecanje i nevladinih savjetnika u okviru ICN-a, uključujući akademike, praktičare i druge međunarodne organizacije.

Konferencija je uključivala panele i izdvojene rasprave o rješavanju problema "ubojitih" akvizicija, regulatornim alatima i alatima prava tržišnog natjecanja na digitalnim tržištima te

¹³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32022R0720>

¹³⁴ <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2022/09/Komisija-je-donijela-Smjernice-o-kolektivnim-ugovorima-samozaposlenih-osoba-bez-zaposlenika.pdf>

ekonomskim alatima za procjenu velikih količina podataka. Razgovaralo se i o standardu dokaza u predmetima iz prava tržišnog natjecanja, trendovima u suzbijanju kartela, prekograničnoj suradnji, zaštiti potrošača i privatnosti podataka, tržištima zahvaćenima pandemijom, zatim o održivosti u kontekstu prava tržišnog natjecanja, pokajničkim programima oslobođenja od i umanjenja kazne, te mjerama u pravu tržišnog natjecanja. Dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur. sudjelovala je također na uvodnoj konferenciji njemačke agencije, koja je otvorena pozdravnim govorom Roberta Habecka, njemačkog ministra gospodarstva, nakon čega je uslijedilo izlaganje izvršnog direktora poduzetnika Flix, a zatim i panel rasprave o rastućim zahtjevima koje donositelji politika postavljaju pred pravo tržišnog natjecanja te o međudjelovanju prava tržišnog natjecanja i drugih područja prava, kao što su zaštita potrošača i zaštita podataka.

Tijekom 2022. godine fokus rada ICN-a bio je na digitalnim tržištima, postupanju nadležnih tijela za tržišno natjecanje tijekom pandemije i oporavka te osnovama učinkovite provedbe politika na tržištima i gospodarstvima općenito.

7.2. Bilateralna suradnja

Predstavnik Agencije za zaštitu konkurencije Crne Gore, boravio je u radnom posjetu AZTN-u od 6. do 9. prosinca 2022. godine. Cilj ovog posjeta bio je prijenos znanja i praktičnih iskustava hrvatskih kolega o metodama i načinima provedbe nenajavljenih pretraga (digitalna forenzika računala odnosno prikupljanje podataka prilikom nenajavljene pretrage, analiza prikupljenih podataka, digitalna forenzika mobilnih uređaja, prezentacija forenzičkih alata za preuzimanje i analizu prikupljenih podataka). Ovo je nastavak suradnje dviju agencija koje su potpisale sporazum o suradnji 2015. godine, a AZTN je tri godine kasnije proveo EU projekt pomoći crnogorskoj agenciji, realiziran kroz *twinning light* ugovor.

8. Javnost rada AZTN-a

AZTN osobitu pozornost posvećuje javnosti i transparentnosti svoga rada kroz različite komunikacijske kanale. Aktivno promicanje prava i politike tržišnog natjecanja provodi se putem edukacija poduzetnika i potrošača te kroz transparentnu i otvorenu komunikaciju s javnosti. Na isti je način AZTN angažiran na edukaciji u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i upoznavanju adresata s propisima iz tog područja.

AZTN primjenjuje i poštuje transparentnost, neovisnost, nepristranost i profesionalnost u svojoj komunikaciji prema strankama i javnosti. Sukladno usvojenoj i javno dostupnoj Komunikacijskoj strategiji, AZTN na svojoj mrežnoj stranici objavljuje odluke, mišljenja, godišnja izvješća o radu, programe rada, sektorska istraživanja tržišta, stručne članke, publikacije, kao i priopćenja za javnost i medije o pokrenutim postupcima i donesenim odlukama i praksi AZTN-a.

AZTN na svojoj mrežnoj stranici redovito objavljuje i odluke VUSRH-a donesenih po tužbama protiv rješenja AZTN-a, kao i odluke Ustavnog suda RH koje su vezane uz odluke AZTN-a. U skladu s člankom 59. stavkom 2. ZZTN-a, rješenja AZTN-a objavljuju se i u „Narodnim novinama“. Sve odluke donesene tijekom 2022. godine i koje su objavljene na mrežnoj stranici AZTN-a, nalaze se u Prilogu I. ovoga Izvješća. Tijekom 2022. godine, AZTN je objavio 76 odluka, odgovorio je na 27 novinarskih upita, na 19 upita stranaka te su objavljena 69 priopćenja za javnost. Sva priopćenja, zakonodavni okvir i sažeci odluka AZTN-a prevode se na engleski jezik i objavljuju na mrežnoj stranici AZTN-a.

Ovlašteni predstavnici AZTN-a nastupaju u medijima te imaju redovite kontakte s novinarima. Tako je predsjednica Vijeća u 2022. godini održala intervju za Hrvatsku radio televiziju, za Dnevnik Nove tv, za Hrvatski radio Pulu te Poslovni dnevnik. AZTN također izdaje publikacije i edukativne brošure te sudjeluje na seminarima i konferencijama o specifičnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja i nepoštenih trgovačkih praksi, što sve doprinosi transparentnosti rada AZTN-a.

Promicanje svijesti o koristi koju građanima donosi tržišno natjecanje ostvaruje se kroz komunikacijske aktivnosti vezane uz predstavljanje rada AZTN-a putem raspoloživih komunikacijskih kanala - mrežne stranice i mjesečnog elektronskog biltena „AZTN info“, elektronske publikacije koja općoj i stručnoj javnosti na jednostavan i razumljiv način predstavlja odluke i aktivnosti AZTN-a, ali i prenosi zanimljivije informacije i teme iz područja tržišnog natjecanja iz EU-a i svijeta.

„AZTN info“ se zainteresiranim primateljima šalje elektronskim putem te se objavljuje i na službenoj mrežnoj stranici AZTN-a, gdje su arhivirani i dostupni svi objavljeni brojevi. Tijekom 2022. godine objavljeno je 11 mjesečnih informativnih biltena „AZTN info“.

U 2022. godini nastavljene su aktivnosti za modernizaciju i daljnje poboljšanje komunikacije AZTN-a. Tako je tijekom izvještajnog razdoblja završen redizajn postojeće mrežne stranice i njezino usklađivanje s aktualnim smjernicama te otvaranje stranice na poslovnoj društvenoj mreži LinkedIn. LinkedIn također pruža jednostavan način za praćenje rada drugih institucija

i tijela za tržišno natjecanje, kao i za dijeljenje novosti, znanja i trendova iz područja prava tržišnog natjecanja.

Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja redovito se ostvaruje i međunarodnom konferencijom koju AZTN organizira jednom godišnje, a povodom obilježavanja 25 godina od osnutka AZTN-a, konferencija je održana 28. rujna 2022. godine. Uvodno izlaganje održali su Olivier Guersent, glavni direktor Glavne uprave za tržišno natjecanje Europske komisije (DG COMP), Richard Whish, prof.emeritus (Sveučilište u Londonu, Kings College) i prof.dr.sc. Vesna Tomljenović, sutkinja (Opći sud Europske unije). Konferencija se odvijala u tri panela pod nazivima: „Ex-ante regulacija i provedba pravila o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima“; „25 godina AZTN-a i 20 godina Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003“ i „Vertikalna pravila – novosti i izazovi“. Istaknuti govornici iz država članica EU-a, OECD-a, nacionalnih tijela za tržišno natjecanje, poslovne i akademske zajednice, odvjetnici i suci raspravljali su o ovim važnim temama te iskoristili ovu prigodu za razmjenu iskustava i primjera iz dugogodišnje prakse.

Hrvatsko društvo za pravo i politiku tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: HDPPTN), uz podršku AZTN-a organiziralo je 12. i 13. svibnja 2022. u Opatiji 7. konferenciju u spomen na profesora Vedrana Šoljana, pod nazivom „Novi trendovi i (stari) provedbeni izazovi – jesmo li spremni za novu eru?“ Predsjednica Vijeća AZTN-a sudjelovala je u uvodnom govoru te u panelu o aktualnim temama recentne prakse i razvoja pravnog okvira u području europskog i hrvatskog prava tržišnog natjecanja.

Uz jednu međunarodnu konferenciju godišnje koju organizira AZTN, stručnjaci AZTN-a tijekom cijele godine održavaju predavanja na drugim konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju visokoškolske ustanove (Pravni i Ekonomski fakulteti u RH), HDPPTN, Državna škola za javnu upravu te strukovna udruženja poduzetnika. Na taj način se komunikacija AZTN-a se s opće, širi na stručnu i kvalificiranu javnost, prije svega na poduzetnike, sudstvo, odvjetništvo i akademsku javnost.

Tako je primjerice predsjednica Vijeća AZTN-a, dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., održala 9. studenog 2022. godine predavanje za studente Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, na poziv Klinike za Europsko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Teme predavanja su bile: „Osnovni pojmovi prava tržišnog natjecanja“, „Nadležnosti i ovlasti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja“ i „Zabranjeni sporazumi – karteli“. U cilju informiranja djelatnika Hrvatske obrtničke komore, 13. srpnja 2022. dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća AZTN-a, i Vesna Patrlj, dipl.iur., zamjenica predsjednice Vijeća AZTN-a, održale su radionicu o temeljima prava tržišnog natjecanja i temeljnim pojmovima, kao što su poduzetnik i mjerodavno tržište, nadležnostima AZTN-a, zabranjenim sporazumima udruženja poduzetnika i važnosti usklađenja poslovanja poduzetnika s propisima o tržišnom natjecanju. Tema je također bila i postupak u nadležnosti AZTN-a, s naglaskom na novine u provedbi postupka.

Predsjednica Vijeća AZTN-a održala je također i on-line predavanje za portal Poduzetnički Info na temu zabranjenih sporazuma te sudjelovala na on-line konferenciji za kolege iz tijela za tržišno natjecanje BiH (Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine). U Hrvatskoj udruzi poslodavaca (u daljnjem tekstu: HUP) su organizirane tri radionice, jedna za djelatnike HUP-a i dvije za članice (poduzetnike) iz tržišnog natjecanja, na kojem su sudjelovale predsjednica i zamjenica Vijeća te djelatnici AZTN-a. Također je održana radionica u Hrvatskoj gospodarskoj komori o nadležnostima AZTN-a i zadnjim izmjenama ZZTN-a, zatim radionica

za kolege iz tijela za tržišno natjecanje Kosova (Autoritet za konkurenciju) - na poziv AEM-a, radionica za djelatnike Hrvatske obrtničke komore te stručna predavanja na Ekonomskom fakultetu u Beču, Akademiji za europsko pravo u Trieru, Forumu o pravu tržišnog natjecanja u Budimpešti, Pravnom fakultetu u Rijeci i Ekonomskom fakultetu u Puli.

Na visoku transparentnost rada AZTN-a nadovezuje se i ispunjavanje zakonske obveze o pravu na pristup informacijama, u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama. AZTN osigurava pravo na pristup informacijama redovitim objavljivanjem odluka iz svoje nadležnosti na vlastitoj mrežnoj stranici, kao i priopćenja, mišljenja, akata općeg i internog karaktera te davanjem informacija korisnicima koji podnesu AZTN-u zahtjev za ostvarivanje prava na pristup informacijama.

AZTN je u 2022. godini zaprimio pet zahtjeva za pristup informacijama, svi su zahtjevi riješeni u roku te su odluke o zaprimljenim zahtjevima dostavljene podnositeljima zahtjeva. Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2022. godinu je dostavljeno Povjereniku za informiranje te objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a.

9. Financiranje AZTN-a

Proračun AZTN-a

Sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga AZTN-a sukladno članku 26. stavku 9. ZZTN-a osiguravaju se u državnom proračunu RH.

Novčane kazne koje izriče i naplaćuje AZTN sukladno članku 26. stavku 10. ZZTN-a prihod su Državnog proračuna RH.

U Tablici 2. prikazan je plan proračuna AZTN-a za 2022. godinu s izmjenama i dopunama po izvorima financiranja.

Tablica 2. Plan proračuna AZTN-a za 2022. godinu s izmjenama i dopunama po izvorima financiranja (u kunama)

Izvori	Plan (NN, br. 140/21)	Izmjene i dopune plana 2022. (NN, br.62/22)	Tekući plan 2022.	Izmjene i dopune plana 2022. (NN, br.131/22)	Tekući plan 2022.	Indeks (%)
	1	2	3	4	5	6
11	16.852.771	16.752.771	16.752.771		16.752.771	99,40
51	30.000	30.000	30.000	-30.000	0	0
559	100.000	100.000	100.000		100.000	100,00
	16.982.771	16.882.771	16.882.771	-30.000	16.852.771	99,80

U Tablici 3. prikazan je plan i izvršenje proračuna AZTN-a za 2022. godinu, promatrano po izvorima financiranja.

Tablica 3. Plan i izvršenje proračuna AZTN-a za 2022. godinu, promatrano po izvorima financiranja (u kunama)

Izvor financiranja	Tekući plan 2022.	Izvršenje 2022.	Indeks	Struktura izvršenja po izvorima financiranja u %
11 - Opći prihodi i primici	16.752.771	16.195.098	96,97	99,59
559 - Ostale refundacije iz pomoći EU	100.000	66.847	66,85	0,41
U k u p n o	16.852.771	16.261.945	96,49	100,00

U 2022. godini Proračun AZTN-a planiran je iz dva izvora financiranja:

- Izvor 11 - Opći prihodi i primici,
- Izvor 559 - Ostale refundacije iz pomoći EU.

Planirana sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga AZTN-a u Državnom proračunu za 2022. godinu iznosila su 16.852.771 kuna, dok je izvršenje rashoda iznosilo 16.261.945 kuna, što predstavlja izvršenje od 96,49 % u odnosu na Tekući plan za 2022. godinu.

U Tablici 4. prikazan je pregled Tekućeg plana i izvršenja rashoda AZTN-a za 2022. godinu, prema proračunskoj klasifikaciji.

Tablica 4. Pregled Tekućeg plana i izvršenja rashoda AZTN-a za 2022. godinu, prema proračunskoj klasifikaciji (u kunama)

Skupina/podskupina računa	Tekući plan 2022.	Izvršenje 2022.	Izvršenje %	Struktura izvršenja %
1	2	3	4(3/2)	5
31 Rashodi za zaposlene	12.234.943	11.990.965	98,01	73,74
311 Plaće (Bruto)	10.278.832	10.107.261	98,33	
312 Ostali rashodi za zaposlene	259.000	241.128	93,10	
313 Doprinosi na plaće	1.697.111	1.642.576	96,79	
32 Materijalni rashodi	3.993.828	3.678.179	92,10	22,62
321 Naknade troškova zaposlenima	675.000	503.651	74,62	
322 Rashodi za materijal i energiju	224.100	190.787	85,13	
323 Rashodi za usluge	2.844.628	2.765.869	97,23	
324 Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	25.000	15.226-	60,90	
329 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	225.100	202.645	90,02	
34 Financijski rashodi	34.000	25.098	73,82	0,15
343 Ostali financijski rashodi	34.000	25.098	73,82	
42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	590.000	567.702	96,22	3,49
422 Postrojenja i oprema	590.000,00	567.702	96,22	
U k u p n o	16.852.771,00	16.261.945	96,49	100,00

Rashodi za zaposlene (31)

Rashodi za zaposlene izvršeni su u iznosu od 11.990.965 kuna, odnosno 98,01 % od planiranog. Promatrano po strukturi, rashodi za zaposlene čine 73,74 % u odnosu na ukupne rashode. Ostvareni rashodi za zaposlene povećani su u odnosu na 2021. godinu za 1.359.428 kuna ili 12,79 %. Do povećanja rashoda došlo je zbog povećanja broja zaposlenika i višekratnog uvećanja osnovice za obračun plaća te ugovorenog dodatka od pet posto zaposlenicima koji imaju završen poslijediplomski specijalistički studij.

Materijalni rashodi (32)

Materijalni rashodi izvršeni su u iznosu od 3.678.179 kuna, odnosno 92,10 % u odnosu na planirano i čine 22,62 % ukupnih rashoda. Najveći udio u materijalnim rashodima 75,20% čine rashodi za usluge (podskupina 323). Unutar ovih rashoda najznačajniji su rashodi za najam poslovnog prostora i opreme, koji su izvršeni u iznosu od 1.274.063 kuna i čine 46,06 % rashoda za usluge.

Materijalni rashodi u odnosu na 2021. godinu povećani su za 979.986 kuna odnosno 27,69%. Navedena povećanja rashoda odnose se na ostvarena planirana službena putovanja, nabavu uredskog materijala, materijala za higijenu i čišćenje, energetske troškove, a sve zbog povratka na radno mjesto zaposlenih koji su obavljali rad od kuće, povećanja troškova inozemnih preplata za informiranje, godišnje međunarodne članarine OECD-a i održavanja Međunarodne konferencije AZTN-a: „25 godina izazova i uspjeha“.

Financijski rashodi (34)

Financijski rashodi izvršeni su u iznosu od 25.098 kuna, odnosno 73,82 % u odnosu na planirano i čine 0,15 % ukupnih rashoda. Rashodi se odnose na bankarske usluge za kupovinu deviznih sredstava za službena putovanja u inozemstvo i plaćanju zateznih kamata po sudskim presudama. U 2021. godini nije bilo navedenih rashoda.

Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine (42).

Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine izvršeni su u iznosu od 567.703 kuna, odnosno 96,22 % u odnosu na planirano i čine 3,49 % ukupnih rashoda. Navedeni rashodi u odnosu na 2021. godinu povećani su za 236.971 kuna odnosno za 71,65 %. Nabavljena je potrebna oprema za redovan rad zaposlenika (mrežna i sigurnosna računalna oprema, računala, uredski namještaj, telefoni i mobiteli).

U Tablici 5. prikazano je izvršenje rashoda AZTN-a za 2022. godinu u odnosu na 2021. godinu po izvorima financiranja.

Tablica 5. Izvršenje rashoda AZTN-a za 2022. godinu u odnosu na 2021. godinu promatrano po izvorima financiranja (u kunama)

Grupa računa	Izvršenje 2021.	Izvršenje 2022.	Indeks 2022/2021
1	2	3	4(3/2)
31 Rashodi za zaposlene	10.631.537	11.990.965	112,79
32 Materijalni rashodi	2.891.844	3.678.179	127,19
- redovna aktivnost AZTN-a (izvor 11)	2.846.772	3.611.332	126,86
- prihodi od pruženih usluga (izvor 31)	43.755	0	0
- ostale refundacije iz pomoći EU (izvor 559)	1.317	66.847	5.075,70
34 Financijski rashodi	0	25.098	0,00
42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	330.732	567.703	171,65
U k u p n o	13.854.113	16.261.945	117,38

Uspoređujući ukupno izvršenje rashoda AZTN-a za 2022. godinu u odnosu na izvršenje 2021. godine, došlo je do uvećanja izvršenja rashoda u iznosu od 2.407.832 kuna, odnosno za 17,38%.

Financijski plan za 2022. godinu objavljen u „Narodnim novinama“, broj 140/21., a tijekom godine imao je izmjene i dopune radi neplaniranih i već spomenutih povećanja troškova, kao i ušteda u iznosu od 130.000 kuna.

10. Unutarnji ustroj AZTN-a

Na dan 31. prosinca 2022. godine u AZTN-u je bilo zaposleno 56 radnika. Rad je ustrojen kroz pet organizacijskih jedinica i to kako slijedi:

- Vijeće (tri pravnik i jedan ekonomist)
- Ured Vijeća (jedan ekonomist)
- Ured glavnog ekonomista (dva ekonomista)
- Sektor za tržišno natjecanje (11 pravnik i 12 ekonomista i dva informatičara)
- Sektor za zabranu nepoštenih trgovačkih praksi (četiri pravnik i četiri ekonomista)
- Sektor za opće poslove (dva pravnik, dva ekonomista, dva profesora jezika, jedan magistar javne uprave, jedan prvostupnik ekonomije, jedan upravni referent i jedan KV vozač).

Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja je uobičajeno sastavljeno od pet članova no s obzirom na to da je Hrvatski sabor izabrao dosadašnju članicu Vijeća, dr.sc. Mirtu Kapural, dipl.iur. kao predsjednicu Vijeća, ostalo je upražnjeno jedno mjesto u Vijeću. Vijeće je trenutno sastavljeno od jednog ekonomista i tri pravnik, odnosno tri žene i jednog muškarca. glasova.

Vijeće je uobičajeno sastavljeno od pet članova, ali trenutno se sastoji od četiri člana. U 2022. godini Vlada RH raspisala je javni poziv za predlaganje kandidata za mjesto člana Vijeća temeljem kojeg je potrebno odabrati kandidata za člana Vijeća i predložiti ga Hrvatskom saboru radi imenovanja. Vlada RH još nije predložila Hrvatskom saboru kandidata za člana Vijeća. Odabir kandidata za petog člana Vijeća očekuje su uskoro, a imenovanje od strane Hrvatskoga sabora očekuje se tijekom 2023. godine.

Prosjeck godina radnika AZTN-a je 45 godina, a s obzirom na spol u AZTN-u je zaposleno 34 žene i 22 muškarca. Od toga broja je 46 radnika bilo izravno uključeno u provedbu zakona iz nadležnosti AZTN-a. Preostalih deset radnika obavljalo je druge poslove, usko povezane s provođenjem zakona i funkcioniranjem AZTN-a.

AZTN je krajem 2021. godine započeo postupak zapošljavanja zbog prijeko potrebnog zapošljavanja novih radnika i popunjavanja upražnjenih radnih mjesta do čega je došlo uslijed stupanja na snagu ZID ZNTP-a, koji je objavljen u „Narodnim novinama“, broj 52/21., kao i uslijed odlaska nekoliko dotadašnjih radnika tijekom 2021 godine. Kroz predmetni postupak zapošljavanja, u AZTN-u je u 2022. godini zaposleno ukupno sedam novih radnika na neodređeno vrijeme (uz probni rok od šest mjeseci). Za potrebe provođenja javnog natječaja, AZTN je ishodio potrebne prethodne suglasnosti od Ministarstva pravosuđa i uprave i Ministarstva financija, koje je bio dužan zatražiti prema tada važećim propisima, dok je temeljem odredbi Odluke o zabrani novog zapošljavanja službenika i namještenika u javnim službama („Narodne novine“ broj 35/22.) od 17. ožujka 2022. godine prethodnu suglasnost za zapošljavanje potrebno zatražiti od MINGOR-a.

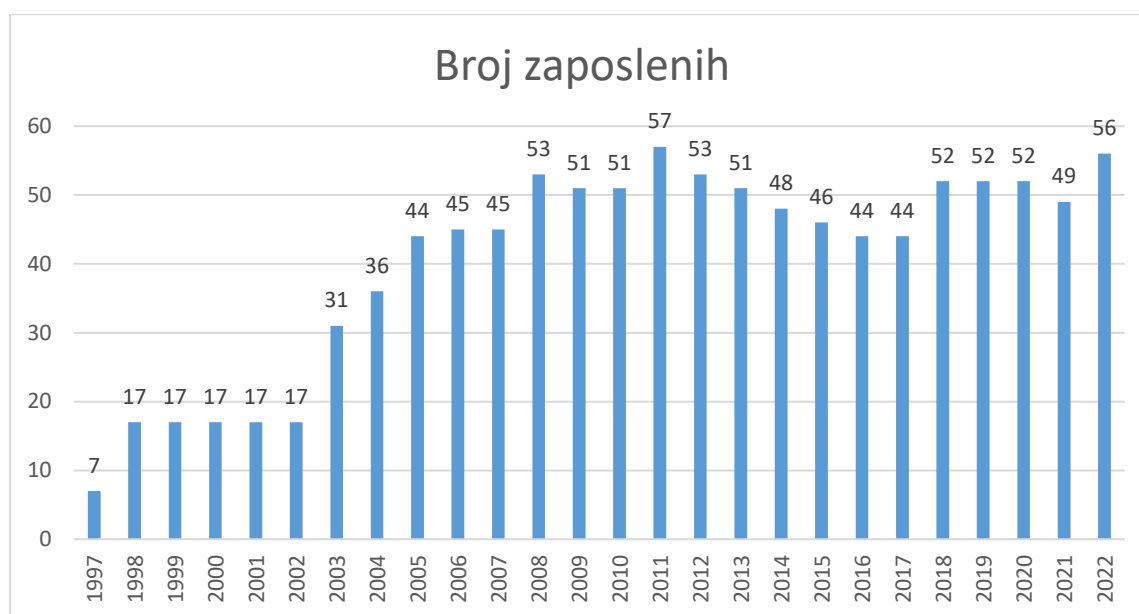
Svakodnevne upravne i stručne poslove obavlja stručna služba AZTN-a, koju čine magistri prava s položenim pravosudnim ispitom i magistri ekonomije, redom stručnjaci u području prava i politike tržišnog natjecanja te informatičari specijalizirani u području digitalne forenzike. Treba naglasiti da na svakom predmetu u pravilu radi tim koji se sastoji, ovisno o složenosti

predmeta, od najmanje jednog pravnika s položenim pravosudnim ispitom i najmanje jednog ekonomista kojima se često pridružuje i informatičar.

Službene osobe iz stručne službe AZTN-a vode upravne (ispitne) postupke iz nadležnosti AZTN-a odnosno u postupku utvrđuju činjenice i okolnosti, a Vijeće temeljem utvrđenog činjeničnog stanja donosi meritornu odluku u svakom pojedinom predmetu na temelju koje AZTN rješava pojedinu upravnu stvar.

Na Slici 1. prikazan je broj zaposlenih u AZTN-u od 1997. do 2022. godine.

Slika 1.: Broj zaposlenih u AZTN-u u razdoblju od 1997. – 2022. godine

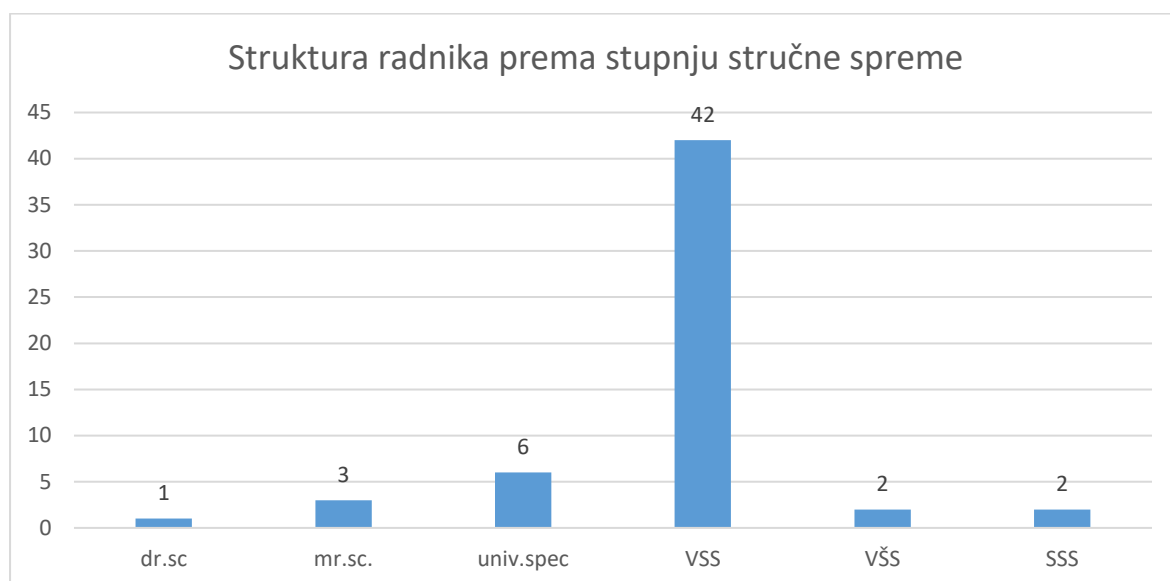

Izvor: AZTN

Većinu zaposlenih u AZTN-u čini visokoobrazovani kadar. Čak 23 % radnika ima završene poslijediplomske studije, 75 % ima visoku ili višu stručnu spremu, dok srednju stručnu spremu imaju svega dva zaposlena.

Na Slici 2. prikazana je struktura radnika AZTN-a u 2022. godini prema stupnju stručne spreme.

Slika 2.: Struktura radnika AZTN-a u 2022. godini prema stupnju stručne spreme

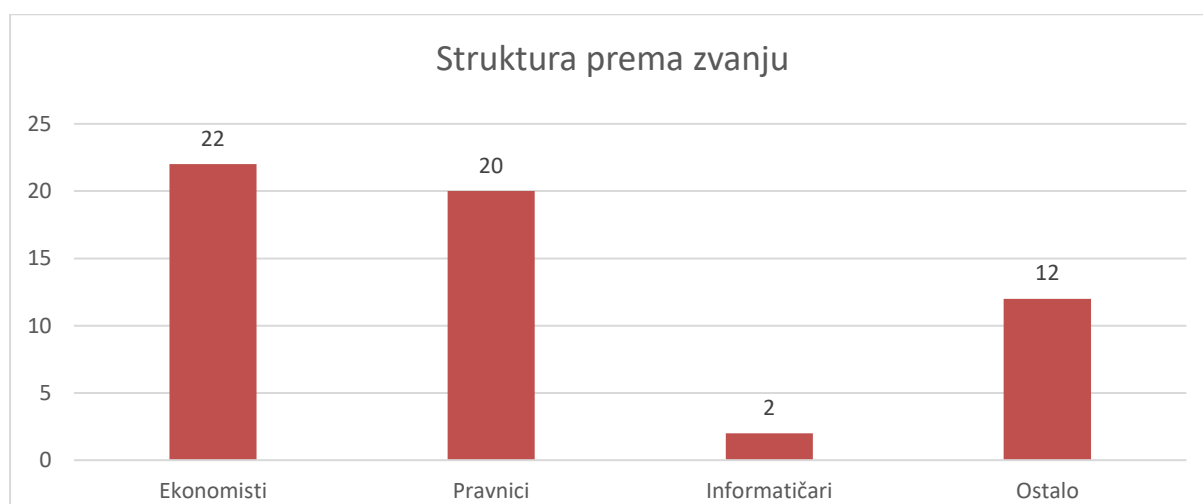

Izvor: AZTN

Većina zaposlenih, ukupno njih 80%, su magistri prava ili diplomirani pravnici odnosno magistri ekonomije ili diplomirani ekonomisti. Svi pravnici kao voditelji postupaka u nadležnosti AZTN-a moraju imati položen pravosudni ispit, a za vođenje postupka utvrđivanja uvjeta za izricanje novčanih kazni potreban je i radni staž od najmanje četiri godine nakon položenog pravosudnog ispita.

Na Slici 3. prikazana je struktura radnika AZTN-a u 2022. godini prema zvanju.

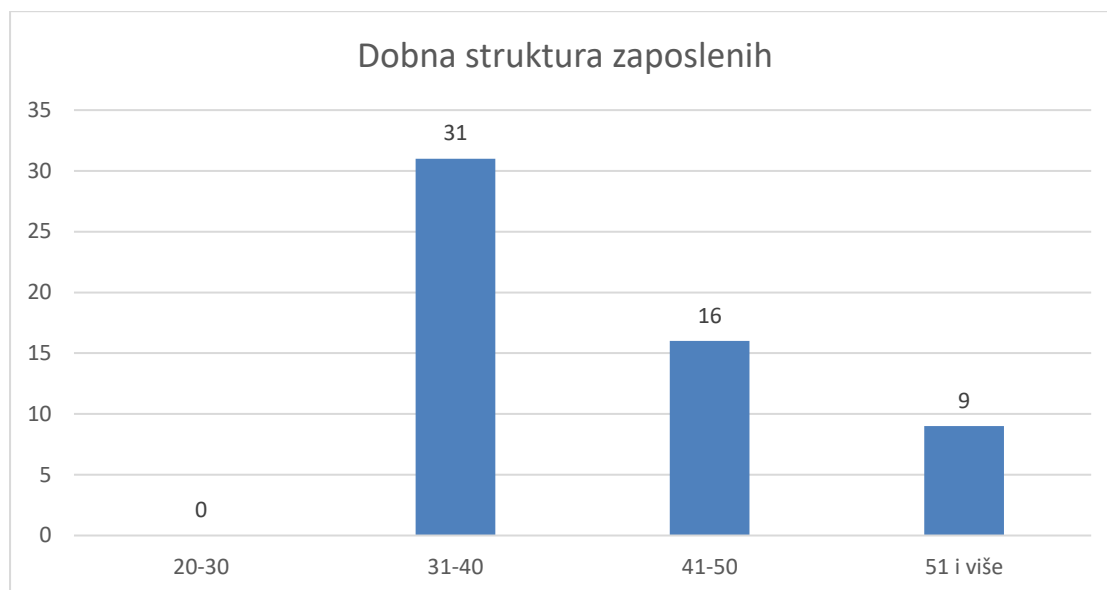
Slika 3.: Struktura radnika AZTN-a u 2022. godini prema zvanju

Izvor: AZTN

Na Slici 4. prikazana je struktura radnika AZTN-a u 2022. godini prema životnoj dobi.

Slika 4.: Struktura zaposlenih u AZTN-u prema životnoj dobi u 2021. godini

Izvor: AZTN

Prosjek godina radnika AZTN-a je 45 godina, a s obzirom na spol zaposleno je 34 žena i 22 muškaraca.

Na Slici 5. prikazana je spolna struktura zaposlenih u AZTN-u u 2022. godini.

Slika 5.: Spolna struktura zaposlenih u AZTN-u 2022. godini

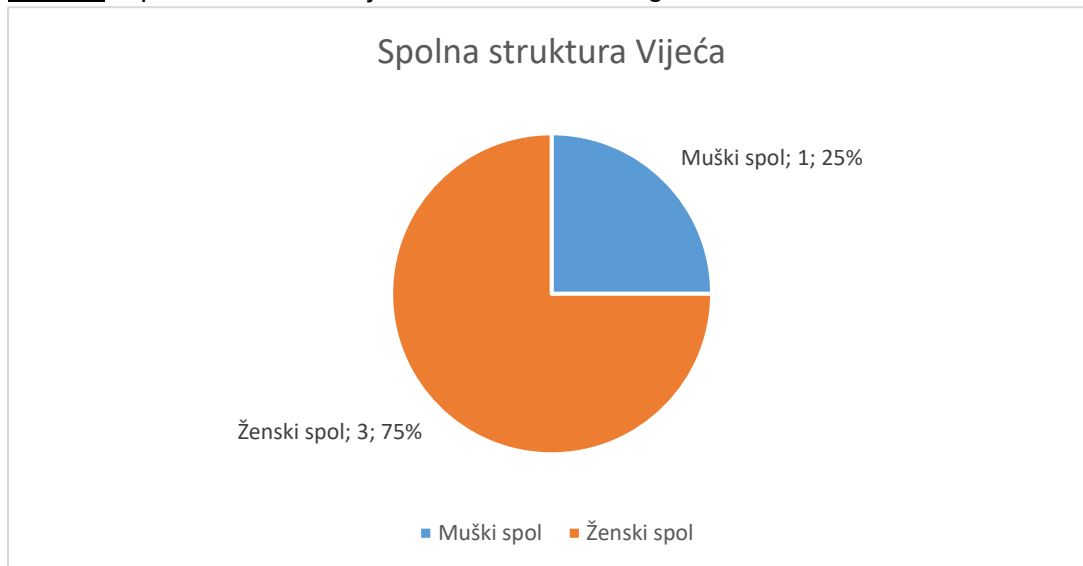

Izvor: AZTN

Veći postotak zaposlenih žena u AZTN-u (61%) ukazuje na primjenu načela nediskriminacije prilikom zapošljavanja te davanja prednosti teže zapošljivim skupinama. To potvrđuje i spolna struktura na rukovodećim položajima. Tako 75% članova Vijeća AZTN-a čine žene, predsjednica Vijeća je žena, dok je ih je na ostalim rukovoditeljskim položajima čak 64 % žena.

Na Slici 6. prikazana je spolna struktura Vijeća AZTN-a u 2022. godini.

Slika 6.: Spolna struktura Vijeća AZTN-a u 2022. godini

Izvor: AZTN

11. Društveno odgovorno poslovanje u AZTN-u

AZTN je u najvećoj mogućoj mjeri u svoje djelovanje ugradio vrijednosti društveno odgovornog poslovanja te u svakodnevnom radu teži sve poslovne aktivnosti provoditi u skladu s najboljim europskim praksama i promicati društveno odgovorno poslovanje.

Društveno odgovorno poslovanje nastoji zadovoljiti sve zahtjevnije etičke, ekološke, pravne i javne standarde. Po pitanju etičke odgovornosti AZTN ima imenovanog etičkog povjerenika te donesen etički kodeks. U svakodnevnom radu radnici brinu o zaštiti okoliša i imaju mogućnost razdvajanja otpada, a AZTN ima ugovoreno zbrinjavanje otpadnog papira i uništavanje dokumentacije koja sadrži poslovne tajne.

U pogledu pravnih i javnih standarda AZTN provodi javne natječaje za zapošljavanje, aktivno odgovara na upite građana, stranaka i novinara i objavljuje odluke na mrežnim stranicama. U poslovanju se vodi briga o efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti kao početnim i temeljnim orijentacijama upravljanja u upravnim organizacijama.

Društvena odgovornost AZTN-a se očituje kroz ispunjavanje svih obveza koje proizlaze iz zakona, ali i kroz investicije u ljudski kapital, okoliš i odnose prema trećim osobama te smanjenje troškova poslovanja. U upravljanju ljudskim resursima, AZTN ostvaruje politiku jednakih mogućnosti za žene i muškarce pa su tako svima jednako otvorene mogućnosti napredovanja, dodatnih edukacija i usavršavanja, a jednakost žena i muškaraca vlada i kad su u pitanju plaće jer su i žene i muškarci na istim pozicijama jednako plaćeni.

12. Digitalizacija pismohrane AZTN-a

Vlada RH donijela je 1. srpnja 2021. godine Uredbu o uredskom poslovanju („Narodne novine“, broj 75/21.; u daljnjem tekstu: Uredba) koja je stupila na snagu 10. srpnja 2021. godine te predstavlja temeljni propis kojim se uređuju pravila i mjere u postupanju s pismenima, njihovu primanju i izdavanju, evidenciji i dostavi u rad, obradi, korištenju, otpremanju, čuvanju, izlučivanju i predaji nadležnom arhivu ili drugom nadležnom tijelu. Nova Uredba zamijenila je Uredbu o uredskom poslovanju iz 2009. godine.

Donošenje Uredbe ima iznimnu važnost za rad javnopravnih tijela, uvodeći informacijsko-komunikacijsku tehnologiju na način ne samo da ukida papirno vođenje spisa, već ukida i cijeli postupak papirnog rada na spisima i vođenja spisa unutar organizacije. Predmeti se primarno izrađuju, potpisuju i šalju elektroničkim putem. Ta činjenica bitno mijenja, ubrzava i osuvremenjuje rad državne i javne uprave, no to će dakako zahtijevati i odgovarajuće tehničke uvjete - kvalitetna računala, mrežnu opremu, skenere i poštovanje mjera i standarda informacijske sigurnosti.

AZTN je završio postupak pretvorbe analognog gradiva u digitalno krajem 2022. godine. Početkom 2017. godine AZTN je započeo pretvorbu gradiva iz analognog u digitalni oblik kojem su prethodila izlučivanja dokumentarnog gradiva uz dozvolu Hrvatskog državnog arhiva. Želimo naglasiti da su pretvorbu gradiva u digitalni oblik radili ovlašteni zaposlenici AZTN-a u okviru redovnog obavljanja posla, bez ikakvih dodatnih troškova, u sklopu svoje plaće. Sva oprema koja je pri tome korištena je dio redovnog poslovanja AZTN-a, nije kupljena nikakva dodatna oprema za digitalizaciju pismohrane te u konačnici, pretvorba gradiva iz analognog u digitalni oblik nije imala dodatne troškove. Sveukupno je skenirano više do 2 tisuće upravnih predmeta te više od 10 tisuća neupravnih predmeta. Ukupna količina digitalnog gradiva procjenjuje se na više od 500 GB digitalnih datoteka.

Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ, SL L 257, 28.8.2014., u potpunosti izjednačuje kvalificirani elektronički potpis s vlastoručnim. U praksi akte koji se otpremaju elektroničkim putem potpisat će ovlaštena osoba digitalnim potpisom, a akte koji se otpremaju putem pružatelja poštanskih usluga potpisat će vlastoručno te staviti pečat javnopravnog tijela. Uredba je preuzela odredbe o elektroničkoj identifikaciji te pruža i mogućnost digitalnog kvalificiranog pečata koji služi za ovjeru akata koji su nastali automatskom obradom u sustavu te nije potreban digitalni potpis službene osobe. AZTN je u 2022. godini svim zaposlenicima koji imaju pravo potpisa omogućio korištenje digitalnih certifikata koji sadrže kvalificirani elektronički potpis.

13. Zaključak

Naglasak rada AZTN-a i u sljedećem razdoblju bit će otkrivanje i sankcioniranje najtežih povreda prava tržišnog natjecanja, prije svega zabranjenih horizontalnih sporazuma između konkurenata (kartela), koji nanose najveću financijsku štetu kupcima, tržištu, potrošačima i društvu u cjelini. Stoga ovo ostaje jedan od najvažnijih prioriteta, s posebnim naglaskom na otkrivanje što većeg broja kartela namještanja ponuda u postupcima javne nabave, koji su najštetniji oblik zabranjenih horizontalnih sporazuma. S tim u vezi, AZTN je dobio pristup elektroničkom registru javne nabave, a započeo je i razvoj posebnog inovativnog digitalnog alata koji bi mogao pomoći u otkrivanju većeg broja slučajeva namještanja natječaja.

Učinkovita provedba propisa iz nadležnosti AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja podrazumijeva korištenje svih istražnih alata i instrumenata koji su AZTN-u na raspolaganju te primjereno kažnjavanje s općim preventivnim učinkom koje znači i upozorenje i odvraćanje drugih poduzetnika od povrede propisa.

AZTN će nastaviti svoje aktivnosti i u području ispitivanja potencijalnih zlouporaba vladajućeg položaja kojom se narušava kompetitivna struktura tržišta te u ex ante kontroli dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika, kao izravne posljedice preuzimanja i spajanja poduzetnika i konsolidacije pojedinih tržišta.

Jedan od prioriteta u narednom razdoblju bit će nastavak praćenja digitalnih tržišta. AZTN je do sada proveo dva sektorska istraživanja digitalnih platformi, a rezultati su pokazali da bi neki od njih mogli dovesti do daljnjih mjera provedbe. AZTN će nastaviti sudjelovati u implementaciji Uredbe (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru Akt o digitalnim tržištima (DMA), koji je stupio na snagu 1. studenog 2022. godine te će se u cijelosti početi primjenjivati 2. svibnja 2023. godine.

U tom smislu posebno će biti zanimljiva provedba navedenog DMA, gdje je očekivana uloga AZTN-a suradnja i potpora aktivnostima EK pri provedbi akta. Ovim novim pravilima bolje će se zaštititi potrošači i njihova temeljna prava na internetu i time stvoriti pravednija i otvorenija digitalna tržišta za sve dionike. Suvremenim pravilima koja će biti ujednačena na jedinstvenom tržištu EU-a potaknut će se inovacije, rast i konkurentnost, a korisnicima ponuditi nove, bolje i pouzdane internetske usluge. RH je trenutno u procesu definiranja nadležnog tijela na nacionalnoj razini, a AZTN već sudjeluje u savjetodavnom odboru.

U predstojećem razdoblju prioritet je i implementacija ZID ZNTP-a, kažnjavanje više nepoštenih trgovačkih praksi, rad na daljnjim izmjenama i dopunama ovog zakona te uz transparentno obavješćavanje javnosti o svim odlukama koje AZTN donosi u ovom području provedbe i dalje će se raditi na objavi dokumenta s ažuriranim odgovorima na upite adresata o primjeni ZNTP-a. Ujedno će se raditi na promicanju znanja o poštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom i prednostima koje donosi poštivanje propisa kojima su uređene nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe prehrambenim i poljoprivrednim proizvodima.

U sljedećem razdoblju očekujemo intenziviranje aktivnosti u pregovorima s Odborom za tržišno natjecanje OECD-a, nakon što je u siječnju 2022. godine RH dobila status kandidata

za članstvo u OECD-u. Potencijal članstva u OECD-u donijet će još jednu korisnu globalnu komponentu u radu AZTN-a i u razvoju najboljih praksi u pravilima tržišnog natjecanja u RH.

Radi pravilne, kontinuirane i usklađene primjene propisa EU-a o tržišnom natjecanju, AZTN će u okviru odgovarajućih radnih skupina ECN-a aktivno sudjelovati u radu na reviziji akata kojima uskoro istječe važenje, a koji će ovisno o ishodima savjetovanja i provedenih analiza, biti ukinuti ili ažurirani kako bi se bolje prilagodili digitalnom gospodarstvu i recentnoj sudskoj praksi i tako doveli do veće pravne sigurnosti za europske poduzetnike.

Još jedan važan prioritet AZTN-a svakako je kontinuirana aktivnost kojom se nadopunjava provedba propisa iz zaštite tržišnog natjecanja, a to je promicanje prava i politike tržišnog natjecanja. Riječ je o izrazito važnoj aktivnosti kojom se podiže razina svijesti o važnosti propisa o tržišnom natjecanju i koristima koje tržišno natjecanje donosi građanima i potrošačima te gradi kultura poštivanja propisa o tržišnom natjecanju i djeluje preventivno. Konkretno, ona obuhvaća davanje mišljenja o sukladnosti zakona, prijedloga zakona i drugih propisa s odredbama ZZTN-a, provedbu sektorskih istraživanja tržišta u cilju boljeg razumijevanja odnosa na pojedinim mjerodavnim tržištima, transparentnost djelovanja i suvremenu komunikaciju sa svim dionicima, sudjelovanje na edukacijama i njihovu organizaciju, stručne skupove i međunarodne konferencije o aktualnim i specifičnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja. Neraskidivi dio ove aktivnosti je i kvalitetna suradnja sa svim dionicima, sektorskim regulatorima, nadležnim ministarstvima, tijelima državne uprave, Vladom RH, poduzetnicima i udruženjima poduzetnika, akademskom te europskom i međunarodnom zajednicom. Pri odabiru sektorskih istraživanja vodit će se računa o sektorima od posebnog značaja za gospodarstvo i potrošače, kao i onima za koja postoje naznake da bi ih trebalo detaljnije istražiti s aspekta propisa iz nadležnosti AZTN-a.

AZTN će u razdoblju koje slijedi nastaviti organizirati seminare i konferencije, od kojih je najvažnija godišnja konferencija iz područja zaštite tržišnog natjecanja, koja se planira za proljeće 2023. godine, a koja će temama obuhvatiti oba zakona iz nadležnosti AZTN-a.

Stručnjaci AZTN-a i dalje će sudjelovati na edukacijama i stručnim skupovima iz područja za koje je AZTN nadležan, kako bi na taj način bili uključeni u sva aktualna zbivanja iz područja zaštite tržišnog natjecanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi. U isto vrijeme će se djelatnicima AZTN-a pružati potrebne edukacije, pripremati stručne radove i razvijati suradnje s različitim dionicima, kako bi se u što više segmenata društva potakla spoznaja o značaju poštivanja prava tržišnog natjecanja.

Sve su to izrazito važne aktivnosti kojima se podiže razina svijesti o važnosti propisa o tržišnom natjecanju i koristima koje tržišno natjecanje donosi građanima i potrošačima.

AZTN osobitu brigu vodi o transparentnosti svoga rada kroz različite komunikacijske kanale, što će nastaviti i u sljedećem razdoblju. Tako će na svojoj mrežnoj stranici nastaviti redovito objavljivati rješenja, sudske odluke vezane uz rješenja AZTN-a, priopćenja, mišljenja, obavijesti o pokretanju upravnih postupaka, programe rada, strateške planove, godišnja izvješća o radu, sektorska istraživanja tržišta, stručne članke i publikacije.

Zaključno, želimo istaknuti kako je učinkovita zaštita tržišnog natjecanja temelj tržišnog gospodarstva i uvjet njegovog jačanja kojim se potiču inovacije, a potrošačima omogućavaju koristi u vidu većeg izbora, bolje kvalitete proizvoda i usluga i nižih cijena. Međutim, da bi se

tržišno natjecanje zaštitilo, nije dovoljan samo angažman AZTN-a, već je potrebno aktivno djelovanje svih državnih tijela u stvaranju jasnih i provedivih pravila tržišnog natjecanja, podržavanje i poštivanja tih pravila od strane svih sudionika na tržištu te osobito jačanje kulture tržišnog natjecanja u društvu u cjelini. Stoga nam je cilj da AZTN ojača svoju neovisnost i samostalnost u primjeni propisa te da za tu svrhu na raspolaganju ima dovoljne financijske i ljudske resurse te svojim radom nastavi doprinosti dobrobiti gospodarstva i poštivanju pravila o tržišnom natjecanju i zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.

1. PRILOG I. Odluke AZTN-a iz 2022. godine objavljene na mrežnim stranicama AZTN-a

	Datum, KLASA	Predmet	Područje	Vrsta odluke
1	11.01.2022 UP/I 034-03/2021-02/012	STUDENAC d.o.o., Omiš i Pemo d.o.o., Dubrovnik - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini
2	14.01.2022 UP/I 034-03/2021-01/006	AZTN protiv Flora VTC d.o.o., Virovitica	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se odbacuje inicijativa
3	25.01.2022 UP/I 034-03/2021-02/017	SNIPES SE; Koln, Njemačka i dio imovine KATAPULT d.o.o. (SAN trgovine), Zagreb, Hrvatska	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini
4	03.02.2022 UP/I 011-01/22-02/001	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj	Tržišno natjecanje	Mišljenje
5	03.02.2022 UP/I 034-03/2021-01/013	AZTN protiv četiri društva za upravljanje mirovinskim fondovima	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative

6	03.02.2022 011-01/2022-02/003	Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva („Narodne novine“, br. 29/02., 63/07., 53/12., 56/13. i 121/16.)	Tržišno natjecanje	Mišljenje
7	15.02.2022 011-01/2022-02/004	Zakon o veterinarstvu („Narodne novine“, br. 82/13., 148/13., 115/18. i 52/21.)	Tržišno natjecanje	Mišljenje
8	15.02.2022 034-08/2021-01/008	Hrvatska veterinarska komora -analiza komorskog sustava	Tržišno natjecanje	Mišljenje
9	18.02.2022 034-08/2021-01/032	Visina upisnine u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore	Tržišno natjecanje	Mišljenje
10	22.02.2022 UP/I 034-03/2021-01/014	AZTN protiv Gemma B&D d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
11	01.03.2022 UP/I 034-03/2021-01/015	AZTN protiv ČAZMATRANS PROMET d.o.o., Čazma; ČAZMATRANS VUKOVAR d.o.o., Vukovar; AUTOTRANSPORT KARLOVAC d.o.o., Karlovac	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
12	03.03.2022 UP/I 034-03/2018-04/030	AZTN protiv SLAVONIJA ŽUPANJA d.d., Županja	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka

13	03.03.2022 UP/I 034-03/2021-01/016	AZTN protiv Ivan Jurić-Kaćunić, Top radio d.o.o., Zagreb, Antena Zagreb d.o.o., Zagreb, Enter Zagreb d.o.o., Zagreb, Extra FM Zagreb d.o.o., Zagreb, Gold FM d.o.o., Velika Gorica, narodni d.o.o., Zagreb, Radio Dalmacija d.o.o., Split i Ultra Split d.o.o., Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
14	11.03.2022 UP/I 034-03/2022-03/003	AZTN protiv MUP (PU splitsko-dalmatinska) i sudskog tumača	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
15	15.03.2022 UP/I 034-03/2022-03/001	AZTN protiv Apolonia d.o.o. i Lava Centar d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
16	15.03.2022 UP/I 034-03/2022-02/002	HPB d.d., Zagreb, Hrvatska i SBERBANK d.d., Zagreb, Hrvatska	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
17	21.03.2022 UP/I 034-03/2021-01/003	AZTN protiv KMAG d.o.o., Gornji Stupnik i KMAG d.o.o., Ljubljana, Slovenija	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
18	21.03.2022 UP/I 034-03/2022-02/001	STUDENAC d.o.o., Omiš, Hrvatska i LONIA TRGOVINA d.o.o., Kutina, Hrvatska	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
19	29.06.2022 UP/I UP/I 034-03/22-01/010	AZTN protiv Kaufland Hrvatska k.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
20	05.04.2022 011-01/2022-02/001	Nacrt konačnog prijedloga Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj	Tržišno natjecanje	Mišljenje

21	05.04.2022 UP/I 034-03/2022-03/008	AZTN protiv Općine Čavle	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
22	14.04.2022 011-01/2022-02/005	Ministarstvo financija - Obrazac naknadne procjene učinaka propisa za Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o računovodstvu	Tržišno natjecanje	Mišljenje
23	14.04.2022 UP/I 034-03/2020-01/022	AZTN protiv IKOM d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
24	14.04.2022 034-08/2021-01/045	Antena Zagreb, Narodni radio, Gold FM, Enter Zagreb, Extra FM, Top radio (svi iz Zagreba) te Radio Dalmacija i Ultra Split iz Splita, agencija Media Servis i agencija All Market Media - istraživanje oblika vlasničke povezanosti	Tržišno natjecanje	Obavijest o rezultatima analize navoda iz zaprimljenih predstavlki koji se odnose isključivo na koncentracije
25	28.04.2022 UP/I 034-03/2017-01/021	AZTN protiv Agro-Vir d.o.o., Zagreb, Agrodalm d.o.o., Zagreb, Diljexport d.o.o., Zagreb i Marino-Lučko d.o.o. Lučko	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se utvrđuje zabranjeni sporazum
26	02.05.2022 011-01/2022-02/006	Ministarstvo financija - Prijedlog Uredbe o postupku davanja iskaza o procjeni fiskalnog učinka	Tržišno natjecanje	Mišljenje
27	23.05.2022 011-01/2022-01/002	Ministarstvo financija- Obrazac naknadne procjene učinaka propisa za Zakon o dopuni Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima	Tržišno natjecanje	Mišljenje
28	23.05.2022 UP/I 034-03/21-01/023	AZTN protiv Poliklinike Marin Med i Poliklinike Glavić u Dubrovniku	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative

29	23.05.2022 011-01/2022-02/007	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture - Nacrt prijedloga Zakona o elektroničkim komunikacijama, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje
30	25.05.2022 UP/I 034-03/2022-01/014	AZTN protiv Dukom Plin d.o.o., Dugo Selo	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
31	25.05.2022 UP/I 034-03/21-01/021	AZTN protiv OT-OPTIMA TELEKOM d.d., Zagreb, TELEMACH HRVATSKA d.o.o., Zagreb i NOVA TV d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
32	27.05.2022 UP/I 034-03/2022-02/004	CME Media Enterprises B.V., Amsterdam, Nizozemska i RTL Hrvatska d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
33	03.06.2022 UP/I 034-03/2022-01/001	AZTN protiv HYUNDAI HRVATSKA d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
34	14.06.2022 011-01/2022-03/008	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike - Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu - Obrazac iskaza o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje
35	14.06.2022 UP/I 034-03/2021-02/016	GRAD KUTINA i MOSLAVAČKI LIST d.o.o., Kutina	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini
36	07.07.2022 011-01/2022-02/00	Ministarstvo financija - Prijedlog Uredbe o postupku davanja iskaza o procjeni fiskalnog učinka	Tržišno natjecanje	Mišljenje

37	15.07.2022 UP/I 034-03/2022-03/011	AZTN protiv Ivan Jurić-Kaćunić i Top radio d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
38	15.07.2022 UP/I 034-03/22-03/002	AZTN protiv Dimnjačarska obrtnička zadruha, Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
39	15.07.2022 UP/I 034-03/2022-03/010	AZTN protiv Ivan Jurić-Kaćunić, , Top radio, Antena Zagreb d.o.o., Zagreb, Enter Zagreb d.o.o., Zagreb, Extra FM Zagreb d.o.o., Zagreb, Gold FM d.o.o., Velika Gorica, narodni d.o.o., Zagreb, Radio Dalmacija d.o.o., Split i Ultra Split d.o.o. Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
40	15.07.2022 UP/I 034-03/2022-03/009	AZTN protiv Ivan Jurić-Kaćunić, , Antena Zagreb d.o.o., Zagreb, Enter Zagreb d.o.o., Zagreb, Extra FM Zagreb d.o.o., Zagreb, Gold FM d.o.o., Velika Gorica, narodni d.o.o., Zagreb, Radio Dalmacija d.o.o., Split, Ultra Split d.o.o., Split, Media servis global d.o.o. i amm-all market media d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
41	15.07.2022 011-01/2022-02/010	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike - Nacrt prijedloga Zakona o suzbijanju neprijavljenog rada - Obrazac iskaza o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje
42	22.07.2022 UP/I 034-03/2022-01/006	AZTN protiv Hrvatske obrtničke komore, Ceha graditeljstva	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
43	22.07.2022 UP/I 034-03/2022-01/015	AZTN protiv Narodni d.o.o., Antena Zagreb d.o.o., Extra FM Zagreb d.o.o., Media servis d.o.o., Mega radio d.o.o. (svi iz Zagreba) i Radio Dalmacija d.o.o., Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative

44	22.07.2022 UP/I 034-03/2022-01/005	AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije kemijskih čistača	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
45	22.07.2022 UP/I 034-03/2022-01/004	AZTN protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije automehaničari	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
46	09.08.2022 UP/I 034-03/2022-02/005	GRAND AUTOMOTIVE RD Ltd. i GRAND AUTOMOTIVE LLP., RAMLA, IZRAEL i RENAULT NISSAN HRVATSKA d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji
47	30.08.2022 UP/I 034-03/2022-02/008	BIG BANG d.o.o., Republika Slovenija i SANCTA DOMENICA d.o.o., Sveta Nedelja, Republika Hrvatska	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini
48	13.09.2022 UP/I 034-03/2022-01/008	AZTN protiv Profil Klett d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
49	13.09.2022 UP/I 034-03/2022-02/007	PIPELIFE International GmbH, Beč, Republika Austrija, i Vargon d.o.o., Kukuljanovo	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini
50	13.09.2022 011-01/2022-02/012	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike - Nacrt prijedloga Zakona o suzbijanju neprijavljenog rada - Obrazac iskaza o procjeni učinaka propisa -Obrazac PFU	Tržišno natjecanje	Mišljenje
51	22.9.2022 011-0122-02013	Ministarstvo financija- Prijedlog Uredbe o Tarifi upravnih pristojbi	Tržišno natjecanje	Mišljenje

52	22.09.2022 UP/I 034-03/2022-02/006	Nets CEE d.o.o., Zagreb, i dio poslovanja poduzetnika PBZ Card d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini
53	22.09.2022 UP/I 034-03/22-01/012	AZTN protiv Grada Trogira i Društva arhitekata Split, Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
54	22.09.2022 UP/I 034-03/22-01/011	AZTN protiv Gradska plinara Zagreb-Opskrba d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
55	22.09.2022 UP/I 034-03/2021-01/028	AZTN protiv Arriva Hrvatska d.o.o., Osijek	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
56	22.09.2022 UP/I 034-03/22-01/011	AZTN protiv Gradska plinara Zagreb-Opskrba d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
57	19.10.2022 UP/I 034-03/2018-04/026	AZTN protiv EUROTEx GLOBAL TRADE d.o.o., Zagreb	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
58	19.10.2022 UP/I 034-03/2020-04/003	AZTN protiv PIK d.d., Rijeka	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama

59	19.10.2022 UP/I 034-03/2022-04/001	AZTN protiv KOKA d.d.	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o obustavi postupka zbog prihvatanja preuzimanja obveza od strane kupca (članak 18. stavci 2. i 3. ZNTP-a)
60	19.10.2022 UP/I 034-03/2018-04/023	A ZTN protiv SETOVIA VOĆE d.o.o., Zagreb	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
61	21.10.2022 UP/I 034-03/2022-01/007	AZTN protiv banke i upravitelja zgrade	Tržišno natjecanje	Očitovanje
62	08.11.2022 UP/I 034-03/2022-02/009	ALFI d.o.o., Ljubljana, Republika Slovenija i SPORTINA Bled d.o.o., Republika Slovenija	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini
63	08.11.2022 UP/I 034-03/2021-01/009	AZTN protiv hrvatskih banaka u stranom vlasništvu i leasing društava	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
64	17.11.2022. UP/I 034-03/2022-03/005	AZTN protiv Libertas Dubrovnik d.o.o., Dubrovnik	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
65	23.11.2022 UP/I 034-03/2022-03/007	AZTN protiv FlixBus CEE South d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
66	25.11.2022 034-08/2022-01/079	Poziv za zakup kućica za ugostiteljstvo na Adventu u Varaždinu 2022.	Tržišno natjecanje	Mišljenje

67	25.11.2022 011-01/2022-02/017	Ministarstvo financija- Prijedlog Uredbe o Tarifi upravnih pristojbi	Tržišno natjecanje	Mišljenje
68	06.12.2022 UP/I 034-03/2022-01/017	AZTN protiv A1 Hrvatska d.o.o., Zagreb, Telemach Hrvatska d.o.o., Zagreb i Hrvatski Telekom d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
69	06.12.2022 UP/I 034-03/2022-01/018	AZTN protiv AZTN protiv Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Telemach Hrvatska d.o.o., Zagreb i A1 Hrvatska d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
70	06.12.2022 UP/I 034-03/18-04/027	AZTN protiv FERMOPROMET d.o.o., Majške Međe	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
71	21.12.2022 UP/I 034-03/2022-02/010	PROFIL KLETT d.o.o., Zagreb i TRISET d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika
72	28.12.2022 UP/I 034-03/2022-01/022	AZTN protiv Inženjerski biro d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
73	28.12.2022 011-01/2022-02/011	Zakon o dentalnoj medicini („Narodne novine“, br. 121/03., 117/08., 120/09., 46/21.)	Tržišno natjecanje	Mišljenje
74	28.12.2022 UP/I 034-03/2020-04/001	AZTN protiv KAUF LAND HRVATSKA k.d., Zagreb	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o obustavi postupka

75	28.12.2022 UP/I 034-03/2022-04/004	AZTN protiv TRGOCENTAR d.o.o., Zabok	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
76	30.12.2022 034-08/2022-01/077	Zakon o elektroničkim medijima („Narodne novine“, br. 111/21. i 114/22.)	Tržišno natjecanje	Mišljenje

2. PRILOG II. Odluke sudova iz 2022. godine objavljene na mrežnim stranicama AZTN-a

	KLASA AZTN-a i poslovni broj VUSRH	Tužitelj	Akti AZTN-a	Vrsta odluke VUSRH
1	26.01.2022 UP/I 034-03/2018-04/006; Usž-58/22-2	KAUFLAND HRVATSKA k.d.	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama	Presuda – tužba se odbija
2	09.03.2022 UP/I-030-02/11-01/024; UsII- 335/21-6	PRESEČKI GRUPA d.o.o., Krapina	Rješenje kojim se utvrđuje zabranjeni sporazum	Presuda – tužba se odbija
3	20.04.2022 UP/I 034-03/2018-04/003; Usž-4116/21-3	NARODNI TRGOVAČKI LANAC d.o.o.	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama	Presuda – tužba se odbija
4	02.05.2022 UP/I 034-03/2019-04/001; UsI-2647/21-5	JASENSKA, d.o.o.	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama	Presuda – tužba se odbija
5	29.06.2022 UP/I 034-03/2021-01/003, UsII-96/22-7	PRIZMIĆ d.o.o., Split	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – Tužba se odbija

6	14.09.2022 UP/I-034-03/18-01/011, Usll-76/22-3	Stradivari Trade d.o.o., Split	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – Tužba se odbija
7	14.09.2022 UP/I-034-03/17-01/021, Usll-136/22-15	Agro-Vir d.o.o., Zagreb	Rješenje kojim se utvrđuje zabranjeni sporazum	Presuda – Tužba se odbija
8	22.09.2022 UP/I 034-03/2022-01/012; Usll-208/22-7	Hrvatska komora inženjera u građevinarstvu	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – Tužba se odbija
9	29.09.2022 UP/I 034-03/2021-01/015, Usll-107/22-9	SLAVONIJA BUS d.o.o., Novi Grad	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – Tužba se odbija
10	12.10.2022 UP/I 034-03/21-01/004; Usll-6/22-4	Med Trust d.o.o.	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – Tužba se odbija
11	23.11.2022 UP/I 034-03/21-01/019; Usll-129/22-10	Klinički bolnički centar Zagreb	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – Tužba se odbija
12	23.11.2022 UP/I 034-03/20-01/019; Usll-44/22-7	Spinnaker distribucija d. o. o., Zagreb	Rješenje kojim se utvrđuje zabranjeni sporazum	Presuda – Tužba se odbija

3. PRILOG III. Novčane kazne izrečene u odlukama AZTN-a iz 2022. godine

Br	Predmeti u kojima je izrečena upravno-kaznena mjera	Vrsta povrede	IZNOS (HRK)
1	AGRO-VIR d.o.o., Zagreb KLASA: UP/I 034-03/17-01/021	Tržišno natjecanje	2.155.000,00
2	EUROTEX GLOBAL TRADE d.o.o. Zagreb (ranije: GLAVICE d.o.o., Zagreb) KLASA: UP/I 034-03/18-04/026	Nepoštene trgovačke prakse	50,000.00
3	PREHRAMBENO INDUSTRIJSKI KOMBINAT dioničko društvo za proizvodnju, preradu i trgovinu, Rijeka KLASA: UP/I 034-03/20-04/003	Nepoštene trgovačke prakse	100,000.00
4	SETOVIA VOĆE d.o.o, Zagreb KLASA: UP/I 034-03/18-04/023	Nepoštene trgovačke prakse	120,000.00

5	FERMOPROMET, d.o.o., Majške Međe KLASA: UP/I 034-03/18-04/027	Nepoštene trgovačke prakse	60,000.00
6	TRGOCENTAR d.o.o., Zabok KLASA: UP/I 034-03/22-04/004	Nepoštene trgovačke prakse	100,000.00
	UKUPNO		2.585.000,00

IZJAVA O FISKALNOJ ODGOVORNOSTI*
ZA 2022. GODINU

Ja, dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, u tom periodu odgovorna osoba Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja,

na temelju popunjenog Upitnika o fiskalnoj odgovornosti i raspoloživih informacija, potvrđujem:

- zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava,
- učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola u okviru proračunom odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava.

Potpis čelnika

*(dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., predsjednica
Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja)*

Zagreb, 31. ožujak 2023. godine

* Obrazac Izjave o fiskalnoj odgovornosti, koja se daje ako nisu uočene slabosti i nepravilnosti

Obveznik Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

**UPITNIK O FISKALNOJ ODGOVORNOSTI ZA OBVEZNIKE UTVRĐENE U REGISTRU PRORAČUNSKIH I
IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA ZA PRORAČUNSKU GODINU 2022**

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca ¹
		N/P	DA	NE ²	
PLANIRANJE PRORAČUNA/FINANCIJSKOG PLANA					
1.	U uputama za izradu proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno uputama upravnih tijela utvrđeni su i dostavljeni limiti u apsolutnim iznosima odnosno visina financijskog plana po upravnim tijelima i proračunskim i izvanproračunskim korisnicima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za sljedeću proračunsku godinu i za sljedeće dvije godine, koji su raspoređeni na: - sredstva potrebna za provedbu postojećih programa, odnosno aktivnosti, koje proizlaze iz trenutno važećih propisa i - sredstva potrebna za uvođenje i provedbu novih ili promjenu postojećih programa, odnosno aktivnosti, a u razdoblju privremenog financiranja, u uputama su utvrđeni i dostavljeni limiti u apsolutnim iznosima odnosno visina financijskog plana po upravnim tijelima odnosno proračunskim i izvanproračunskim korisnicima iz svoje nadležnosti za razdoblje privremenog financiranja (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje u svojoj nadležnosti imaju proračunske i izvanproračunske korisnike)	X			preslike odnosno reference dopisa i uputa
2.	Ministarstvo je nakon primitka uputa za izradu prijedloga državnog proračuna od Ministarstva financija izradilo i dostavilo proračunskim korisnicima iz svoje nadležnosti upute s limitima u apsolutnom iznosu, odnosno s visinama financijskog plana po proračunskim korisnicima za sljedeću proračunsku godinu i za sljedeće dvije godine, koje su raspoređene na:	X			preslika, odnosno referencia dopisa i upute

¹ Stupac Referenca se ne popunjava već su u njemu dane upute koja je vrsta dokaza podloga za davanje odgovora na pitanje² Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

	- visinu sredstava potrebnih za provedbu postojećih programa, odnosno aktivnosti, koje proizlaze iz trenutno važećih propisa i - visinu sredstava potrebnih za uvođenje i provedbu novih ili promjenu postojećih programa, odnosno aktivnosti, a u razdoblju privremenog financiranja, ministarstvo je, nakon primitka uputa za izradu financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna za prva tri mjeseca proračunske godine od Ministarstva financija, izradilo i dostavilo upute s limitima plana za prva tri mjeseca proračunske godine korisnicima iz svoje nadležnosti (odgovaraju ministarstva koja u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike)				
3.	Financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika državnog proračuna za naredno trogodišnje razdoblje je uravnotežen, uključujući i procjenu <i>donosa</i> sredstava iz prethodne, odnosno <i>odnosa</i> u sljedeću godinu	X			preslika, odnosno referenca financijskog plana
4.	Financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za naredno trogodišnje razdoblje je uravnotežen, uključujući i procjenu ukupnog rezultata poslovanja koji se prenosi u sljedeću(e) proračunsku(e) godinu(e)	X			preslika, odnosno referenca financijskog plana odnosno proračuna
5.	Obrazloženje proračuna, odnosno financijskog plana sastoji se od obrazloženja općeg dijela proračuna odnosno financijskog plana i obrazloženja posebnog dijela proračuna, odnosno financijskog plana. Obrazloženje općeg dijela proračuna, odnosno financijskog plana sadrži obrazloženje prihoda i rashoda, primitaka i izdataka. Obrazloženje posebnog dijela proračuna, odnosno financijskog plana sastoji se od obrazloženja programa koje se daje kroz obrazloženje aktivnosti i projekata zajedno s ciljevima i pokazateljima uspješnosti	X			preslika, odnosno referenca obrazloženja proračuna, odnosno financijskog plana usvojenog do 31. prosinca pitanje nije primjenjivo za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te proračunske i izvanproračunske korisnike za godinu u kojoj se donosi odluka o privremenom financiranju za prva tri mjeseca naredne godine
6.	Usklađeni prijedlog financijskog plana ministarstva sastavljen je temeljem prikupljenih i objedinjenih prijedloga financijskih planova proračunskih korisnika (odgovaraju ministarstva koja u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike)	X			provesti analizu na način da se zbroje prihodi i rashodi iz financijskih planova proračunskih korisnika te prihodi i rashodi iz financijskog plana nadležnog ministarstva bez proračunskih korisnika te usporede s podacima u usklađenom financijskom planu

7.	Posebni dio proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave sastavljen je od prikupljenih i objedinjenih prijedloga financijskih planova proračunskih korisnika proračuna jedinice u koji su uključeni svi vlastiti i namjenski prihodi i primici proračunskih korisnika (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)	X			financijski plan proračunskog korisnika jedinice usvojen od strane upravljačkog tijela odgovara financijskom planu tog proračunskog korisnika sadržanom u posebnom dijelu proračuna jedinice, a kod zajedničkih proračunskih glava zbroju financijskih planova svih proračunskih korisnika unutar te glave
8.	Rashodi i izdaci koji se financiraju iz EU sredstava planirani su realno, odnosno odstupanje između plana usvojenog od strane Hrvatskog sabora i konačnog izvršenja nije veće od 5% (odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije)		X		usporedba izvornog financijskog plana (iz posljednjih izmjena i dopuna Državnog proračuna koje je donio Hrvatski sabor) i izvještaja o izvršenju odstupanje od 5% podrazumijeva 5% ispod planiranih veličina
9.	U slučaju sukcesivnog planiranja trošenja viškova, odnosno pokriva manjkova, uz proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave doneseni su odgovarajući akti: (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunski i izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave)				
9.1.	U slučaju sukcesivnog planiranja trošenja viškova donesen je akt koji sadrži analizu nastanka tako značajnog viška, mjere za smanjenje ili ukidanje određenih naknada koje se naplaćuju za usluge koje pružaju proračunski korisnici te način i svrhu za koju će se upotrijebiti navedeni višak	X			preslika, odnosno referenca akta usvojenog od strane predstavničkog tijela, odnosno upravnog vijeća ili drugog upravljačkog tijela
9.2.	U slučaju pokriva manjkova donesen je akt koji sadrži analizu i ocjenu postojećeg financijskog stanja, prijedlog mjera za otklanjanja utvrđenih uzroka nastanka negativnog poslovanja te mjera za stabilno održivo poslovanje te akcijski plan provedbe navedenih mjera (s opisom mjere, načinom provedbe, rokom provedbe, imenom i prezimenom odgovorne osobe) s očekivanim financijskim i ekonomskim učinkom	X			preslika, odnosno referenca akta usvojenog od strane predstavničkog tijela, odnosno upravnog vijeća ili drugog upravljačkog tijela
10.	Izrađen je godišnji plan rada koji sadrži podatke o ciljevima koji se planiraju ostvariti te opći prikaz zadaća i poslova (odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije)		X		preslika odnosno referenca godišnjeg plana rada

11.	Čelnik je u roku 30 dana od stupanja na snagu državnog proračuna donio odluku o prijenosu ovlasti i odgovornosti za ostvarenje strateških ciljeva i upravljanje proračunskim sredstvima osiguranim u financijskom planu (odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije)	X			preslika, odnosno referenca odluke
12.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave se zaduživala/davala suglasnost za zaduživanje/jamstvo sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)				
12.1.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ishodila suglasnost Vlade za dugoročno zaduživanje	X			preslike, odnosno reference dobivenih suglasnosti
12.2.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ishodila suglasnost ministra financija za sve odluke o davanju jamstva pravnoj osobi u njezinu većinskom izravnom ili neizravnom vlasništvu i ustanovi čiji je osnivač za ispunjenje obveza pravne osobe i ustanove	X			preslike, odnosno reference dobivenih suglasnosti
12.3.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ishodila suglasnost ministra financija za sve odluke o davanju suglasnosti izvanproračunskim korisnicima za zaduživanje i davanje jamstva	X			preslike, odnosno reference dobivenih i danih suglasnosti
12.4.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja davala suglasnost na zaduživanje pravnoj osobi u njezinu većinskom vlasništvu i ustanovi čiji je osnivač	X			preslike, odnosno reference danih suglasnosti

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene svom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca	
		N/P	DA	NE ³		DJELOMIČNO ⁴
IZVRŠAVANJE PRORAČUNA/FINACIJSKOG PLANA						
13.	Procedura stvaranja ugovornih obveza jasno je definirana i dostupna svim ustrojstvenim jedinicama/upravnim odjelima		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure
14.	Obveze po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje iz proračuna u sljedećim godinama preuzimale su se isključivo uz suglasnost ministra financija/Vlade Republike Hrvatske, odnosno općinskog načelnika /gradonačelnika /župana (odgovaraju proračunski korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave)		X			preslike, odnosno reference dobivenih suglasnosti na uzorku od najviše 20
15.	Obveze po investicijskim projektima preuzimaju se isključivo ako su predviđene u proračunu i projekcijama, financijskom planu i po provedenom stručnom vrednovanju i ocjeni opravdanosti te učinkovitosti investicijskog projekta	X				na uzorku od najviše 10 investicijskih projekata dokazati povezanost s proračunom i projekcijama, odnosno s financijskim planom i priložiti preslike, odnosno reference provedenih vrednovanja
16.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sredstva proračunske zalihe koristila samo za elementarne nepogode i druge nepredvidive događaje	X				izvješća o korištenju proračunske zalihe
17.	Postoji jasna procedura naplate prihoda		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure iz koje su vidljive vrste prihoda koje se naplaćuju, mjere naplate koje će poduzimati, vremensko razdoblje nakon kojeg se pokreće pojedina mjera naplate, slučajeve u kojima treba pribaviti instrumente osiguranja plaćanja, praćenje naplate po poduzetim mjerama, osobe koje će obavljati navedene poslove i slično

³ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

⁴ Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

18.	Poduzete su sve potrebne mjere za potpunu naplatu prihoda i primitaka iz nadležnosti i uplatu u proračun prema važećim propisima					X		na uzorku od 10% dospjelih nenaplaćenih potraživanja sa stanjem 31. prosinca dokazi o poduzetim radnjama za naplatu (preslike, odnosno reference odgovarajućih dopisa, opomena), a najviše 100
19.	Uređen je sustav ostvarivanja i korištenja vlastitih prihoda							
19.1.	Ministarstvo/jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donijelo je akt kojim su uređena mjerila i način korištenja vlastitih prihoda proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti (odgovaraju ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike)							preslika akta
19.2.	Upravljako tijelo proračunskog korisnika donijelo je akt kojim je uređeno ostvarivanje i korištenje vlastitih prihoda (a koji je u skladu s aktom nadležnog ministarstva/jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojim su uređena mjerila i način korištenja vlastitih prihoda proračunskih korisnika, ako je to primjenjivo)	X						preslika akta
20.	Sredstva su utrošena u skladu s proračunom, odnosno financijskim planom							izvješće o izvršenju proračuna za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz kojeg se vidi da nije utrošeno više sredstva od odobrenih proračunom (osim za vlastite i namjenske prihode i primitke u skladu sa Zakonom o proračunu)
								usporedba izvršenja i financijskog plana iz koje se vidi da nije utrošeno više sredstva od odobrenih financijskim planom (osim za vlastite i namjenske prihode i primitke u skladu sa Zakonom o proračunu) za proračunske i izvanproračunske korisnike
21.	Isplata sredstava temeljila se na vjerodostojnoj dokumentaciji					X		nasumično odabrano najmanje pet isplata po svakoj od vrsta rashoda na razini definiranoj u Tablici: Testiranja uz pitanje 21 danaj u dodatku 1 Upitnika
22.	Pratilo se i kontroliralo namjensko isplaćivanje donacija, pomoći, subvencija do krajnjeg korisnika te korištenje istih					X		

22.1.	Dostupne su preslike, odnosno reference ugovora koji su podloga za isplate	X					Preslika, odnosno referenca ugovora na uzorku od 5% ukupnog broja svih transfera i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih transfera, a najviše 100
22.2.	Postoji izvješće od krajnjeg korisnika o utrošku sredstava/realizaciji projekta	X					preslika, odnosno referenca izvješća na uzorku od 5% ukupnog broja svih transfera i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih transfera, a najviše 100
22.3.	Obavljene su provjere na licu mjesta na odabranom uzorku od onih krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 20.000,00 kuna ili više	X					preslika, odnosno referenca zapisnika o izvršenoj kontroli kod 10%, a najviše 100 krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 20.000,00 kuna ili više
23.	Evidencijski nalozi (EV nalozi) dostavljani su Ministarstvu financija u skladu sa Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna i uputom Ministarstva financija						
23.1.	Nadležno ministarstvo/središnji državni ured dostavio je proračunskim korisnicima iz svoje nadležnosti uputu s rokom do kojeg su mu isti dužni dostaviti mjesečne podatke o ostvarenju vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka izuzetih od obveze uplate u državni proračun i rashoda i izdataka financiranih iz istih (mjesečne evidencijske naloge) (odgovaraju ministarstva i središnji državni uredi koji u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike koji su izuzeti od obveze uplate vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka u državni proračun)	X					preslika upute i dokaz o dostavi proračunskim korisnicima
23.2.	Proračunski korisnici dostavljali su mjesečne podatke o ostvarenim vlastitim i namjenskim prihodima i primicima, koji su izuzeti od obveze uplate u državni proračun, te rashodima i izdacima financiranim iz njih (evidencijske – EV – naloge) u skladu s rokom danim u uputi nadležnog ministarstva/središnjeg državnog ureda (odgovaraju proračunski korisnici državnog proračuna koji su izuzeti od obveze uplate vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka u državni proračun)	X					dokaz o pravovremenom dostavljanju podataka
23.3.	Ministarstvo/središnji državni ured je tijekom godine dostavljalo evidencijske naloge (EV naloge) Ministarstvu financija najkasnije do 10. u mjesecu za prethodni mjesec (odgovaraju ministarstva i središnji državni uredi koji u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike koji su	X					dokaz o pravovremenom dostavljanju podataka

	izuzeti od obveze uplate vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka u državni proračun)					
24.	Prilikom isporuke opreme/izvođenja radova obavljene su sve potrebne provjere					provjera na uzorku 5% ukupnog broja svih nabava dugotrajne nefinancijske imovine i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih nabava dugotrajne nefinancijske imovine
24.1.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni na način utvrđen ugovorom		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.2.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni u skladu s vremenskim rokovima iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.3.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni u skladu sa zahtjevima količine i kvalitete iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.4.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni na lokacijama koje su navedene u ugovoru		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.5.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni prema opisu iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.6.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni sukladno nacrtima, analizama, modelima i uzorcima iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.7.	Oprema je instalirana i u upotrebi		X			priložiti odgovarajući dokaz
25.	Propisana je procedura zaprimanja računa, njihove provjere u odgovarajućim ustrojstvenim jedinicama/upravnim odjelima i pravovremenog plaćanja		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure
26.	Propisana je procedura blagajničkog poslovanja kojom su definirane sve aktivnosti vezane uz promet gotovim novcem		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure
27.	Propisana je procedura izdavanja i obračunavanja putnih naloga		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure
28.	Prije isplate sredstava neprofitnoj organizaciji sklopljen je ugovor u kojem su definirana prava i obveze neprofitne organizacije i isplatelja	X				uzorak od 5% ukupnog broja svih ugovora, a najviše 20
29.	Pravomoćne presude izvršavale su se bez postupka prisilne naplate					sve pravomoćne presude s dospijećem u godini za koju se ispunjava Upitnik ili u ranijim godinama, a nepodmirene su, te izvodi ili drugi dokumenti koji dokazuju da je plaćeno

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/F

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor				Referenca
		N/P	DA	NE ⁵	DJELOMIČNO ⁶	
JAVNA NABAVA						
30.	U zaključenim ugovorima o nabavama velike vrijednosti ugovoreni su instrumenti za osiguranje urednog ispunjenja ugovornih obveza ili odredbe o ugovornoj kazni	X				dokazati na uzorku od 20% financijski najznačajnijih ugovora/objava/provedenih postupaka javne nabave, a najviše 50
31.	Ugovori o javnoj nabavi zaključeni su u skladu s uvjetima određenim u dokumentaciji o nabavi	X				preslike, odnosno reference dokumentacije o provedenim postupcima i preslike, odnosno reference ugovora
32.	Za sve predmete javne nabave čija je procijenjena vrijednost jednaka ili veća od 200.000,00 kuna za nabavu robe i usluga, odnosno za nabavu radova jednaka ili veća od 500.000,00 kuna provedeni su postupci javne nabave sukladno odredbama Zakona o javnoj nabavi	X				oznake i datum objave
33.	Za ugovore o javnoj nabavi koji su se tijekom njegova trajanja značajno izmijenili, proveden je novi postupak javne nabave u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi	X				Registar sklopljenih ugovora preslika, odnosno referenca dodataka ugovora
34.	Donesen je i redovito ažuriran plan nabave koji je objavljen na mrežnim stranicama u skladu s propisima o javnoj nabavi					adresa mrežne stranice gdje je objavljen plan nabave i poveznica na objavljeni plan nabave u Elektroničkom oglasniku javne nabave za predmete nabave čija je procijenjena vrijednost nabave jednaka ili veća od 20.000,00 kuna
35.	Donesena je interna odluka kojom je imenovano stručno povjerenstvo za javnu nabavu koje je pripremalo i provodilo postupak javne nabave, a najmanje jedan član stručnog povjerenstva imao je važeći certifikat u području javne nabave u skladu s propisima o javnoj nabavi	X				preslika, odnosno referenca potvrda i internih odluka o imenovanju stručnih povjerenstava za javnu nabavu

⁵ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

⁶ Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

36.	Osobe koje prate provedbu ugovora različite su od osoba koje su bile članovi stručnog povjerenstva	X				imena osoba koje su sudjelovale u provedbi postupka i osoba koje prate provedbu ugovora te preslika, odnosno referenca internih odluka o imenovanju ovlaštenih predstavnika naručitelja
37.	Naručitelj vodi registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma koji je objavljen na mrežnim stranicama, a sadrži podatke u skladu s propisima o javnoj nabavi					adresa mrežne stranice gdje je objavljen registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma i poveznica na objavljeni registar ugovora u Elektroničkom oglasniku javne nabave za predmete nabave čija je procijenjena vrijednost nabave jednaka ili veća od 20.000,00 kn
38.	Do 31. ožujka tijelu nadležnom za politiku javne nabave dostavljeno je statističko izvješće o javnoj nabavi za prethodnu godinu koje sadrži podatke sukladno Zakonu o javnoj nabavi	X				preslika, odnosno referenca izvješća u EOJN, preslika, odnosno referenca izvješća o javnoj nabavi koje sadrži i ukupan iznos jednostavne nabave prema vrsti predmeta nabave (roba, usluga i radovi)
39.	Donesen je akt kojim su uređena pitanja jednostavne nabave za nabavu robe i usluga, odnosno za nabavu radova na koje se ne primjenjuje Zakon o javnoj nabavi te je akt objavljen na mrežnim stranicama	X				preslika, odnosno referenca akta adresa mrežne stranice na kojoj je objavljen akt

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako je provođenje postupaka javne nabave objedinjeno na razini osnivača, obveznik odgovara „NIJE PRIMJENJIVO – N/P“

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor				Referenca
		N/P	DA	NE ⁷	DJELOMIČNO ⁸	
RAČUNOVODSTVO						
40.	Narudžbenice su valjano ispunjene na način da se vidi tko je nabavu inicirao, tko je nabavu odobrio, koja vrsta roba/usluga/radova se nabavlja, uz detaljnu specifikaciju jedinica mjere, količina, jediničnih cijena te ukupnih cijena		X			uzorak 1% svih narudžbenica, a najviše 100
41.	U potpisanim ugovorima s dobavljačima/pružateljima usluga/izvršiteljima radova detaljno je utvrđena vrsta robe/usluga/radova koji se nabavljaju		X			uzorak 5% svih ugovora i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih ugovora
42.	Iz primke, otpremnice i drugog odgovarajućeg dokumenta potpisanog od skladištara ili druge osobe zadužene za zaprimanje robe i dobavljača vidljivo je da je prilikom preuzimanja robe utvrđena količina, stanje i kvaliteta zaprimljene robe		X			preslike, odnosno reference dokumenata na uzorku 5% svih dokumenata, a najviše 100
43.	Postoji izvještaj o obavljenoj usluzi, odnosno druga vrsta pisanog odobrenja ili dokumentacije kojom se potvrđuje izvršenje usluge		X			preslika, odnosno referenca izvještaja ili druge dokumentacije na uzorku 1% izvršenih usluga, a najviše 100
44.	O izvedenim radovima, sukladno definiranoj proceduri odobrenja radova, postoji privremena, odnosno konačna obračunska situacija, koju odobrava osoba, odnosno tijelo koje nadzire i odobrava radove	X				preslike, odnosno reference odobrenih privremenih, odnosno konačnih situacija na uzorku 5% svih ugovora
45.	Na zaprimljenim računima navedeni su svi elementi računa u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
46.	Računi sadrže detaljnu specifikaciju roba/usluga/radova koje odgovaraju opisu i specifikaciji roba/usluga/radova definiranih narudžbenicom, odnosno ugovorom		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
47.	Za svaki račun obavljena je matematička kontrola ispravnosti iznosa koji je zaračunan što je evidentno u postupku obrade računa		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100

⁷ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

⁸ Za svaki djelomično potvrđen odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

48.	Provjeren je postojanje potpisa, žiga ili elektroničke oznake kojom se može potvrditi da je račun odobren za plaćanje		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
49.	Za primijene i dane donacije nefinancijske imovine u glavnoj knjizi evidentirani su prihodi i rashodi, a međusobni prijenos nefinancijske imovine proračuna i proračunskih korisnika evidentiran je preko promjena u obujmu imovine (odgovaraju obveznici primijene proračunskog računovodstva)	X				uzorak 5% svih donacija i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih primljenih i danih donacija
50.	S dužnicima su usklađeni podaci o potraživanjima na datum 31. listopada		X			preslika, odnosno reference izvoda otvorenih stavaka na uzorku 10%, ali ne više od 20 izvoda otvorenih stavaka
51.	Izvještaj o obavljenom popisu sadrži popis potraživanja i obveza po pojedinom vjerovniku, odnosno dužniku		X			preslika popisa vjerovnika i dužnika s iznosim potraživanja i obveza po pojedinom vjerovniku, odnosno dužniku
52.	Uspostavljene računovodstvene evidencije omogućile su praćenje korištenja sredstva po izvorima financiranja i programima (projektima/aktivnostima)		X			dio analitičke evidencije po izvorima financiranja i programima (projektima i aktivnostima) ili referenca iz pitanja 21.
53.	Prati se stvaranje ugovornih obveza i njihov financijski učinak					
53.1.	Uspostavljena je evidencija svih ugovora, uključujući ugovore vezane uz zaposlene		X			preslika, odnosno referenca dijela evidencije
53.2.	Organizacijska jedinica, odnosno osoba zadužena za financijsko-računovodstvene poslove ima uvid u sve sklopljene ugovore iz kojih proizlaze financijski učinci		X			preslika procedure u kojoj je propisano da se sve kopije ugovora dostavljaju na znanje ustrojstvenoj jedinici za financije
54.	Provodio se ispravak vrijednosti potraživanja u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu					uzorak 10% potraživanja od čijeg je dospjeća prošlo više od godinu dana, odnosno potraživanja od dužnika nad kojima je pokrenut stečajni i/ili likvidacijski postupak, ali ne više od 20 pojedinačnih
55.	Proračunski korisnik koji je doznačio sredstva proračunskom korisniku istog proračuna, a iskazao ih je unutar podskupine računa 369 <i>Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna</i> , uskladio je evidencije s proračunskim korisnikom koji su sredstva primili i iskazali ih unutar podskupine računa 639 <i>Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna</i> . (odgovaraju proračunski korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ako su njeni upravni odjeli dodjeljivali	X				preslika, odnosno referenca usklađenja s proračunskim korisnicima istog proračuna, odnosno pisani trag kojim se informira primatelja sredstava, na uzorku 10%, ali ne više od 20 dokumenata usklađenja s proračunskim korisnicima

	sredstva proračunskim korisnicima u nadležnosti drugih upravnih odjela te jedinice)							
56.	Vodi se analitička evidencija dugotrajne nefinancijske imovine i usklađena je s glavnom knjigom		X					preslika, odnosno referenca dijela evidencije
57.	Ulaganja u dugotrajnu imovinu prenose se u glavnoj knjizi s računa imovine u pripremi na račune imovine u upotrebi odmah po završetku ulaganja	X						uzorak 20% okončanih građevinskih situacija
58.	Najkasnije u roku od 15 dana od isplate naknade za bolovanje na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), HZZO-u je dostavljen zahtjev za refundaciju		X					zahtjevi za refundaciju za svaki mjesec u kojem je bila isplata bolovanja

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca
		N/P	DA	NE ⁹	
IZVJEŠTAVANJE I OSTALO					
59.	Kod predaje financijskih izvještaja poštivali su se rokovi i način predaje utvrđeni Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (odgovaraju obveznici primijene proračunskog računovodstva)				preslike, odnosno reference referentnih stranica financijskih izvještaja
60.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izvijestavala je Ministarstvo financija o zaduženjima/danim suglasnostima za zaduženja/jamstva sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)				preslika, odnosno referencia dopisa ili elektroničke pošte
61.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (korisnik pomoći izravnjanja) dostavila je izvještaj o utrošenim sredstvima resornom ministarstvu ili nadležnom tijelu državne uprave na propisan način i u rokovima utvrđenima Uredbom o načinu izračuna iznosa pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i odlukama o kriterijima i mjerilima za osiguranje minimalnog financijskog standarda javnih potreba u djelatnostima osnovnog i srednjeg školstva, socijalne skrbi, zdravstva i vatrogastva (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave - nositelji decentraliziranih funkcija)				preslika, odnosno referencia dopisa
62.	Izvještaj o izvršenju financijskog plana izrađen je i dostavljen upravljačkom tijelu (odgovaraju proračunski i izvanproračunski korisnici jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te proračunski korisnici državnog proračuna, izuzev onih koji nemaju upravljačka tijela)				preslika, odnosno referencia izvještaja o izvršenju financijskog plana dostavljenog upravljačkom tijelu

⁹ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

63.	Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sadrži elemente propisane Pravilnikom o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)					preslika, odnosno referenca godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna iz koje je vidljivo da sadrži tražene elemente
63.1.	Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sadrži stanje nenaplaćenih potraživanja za prihode jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih proračunskih korisnika					preslika, odnosno referenca godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna iz koje je vidljivo da sadrži tražene elemente
63.2.	Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sadrži stanje nepodmirenih dospjelih obveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih proračunskih korisnika					preslika, odnosno referenca godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna iz koje je vidljivo da sadrži tražene elemente
63.3.	Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sadrži stanje potencijalnih obveza po osnovi sudskih postupaka jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih proračunskih korisnika					
64.	Kod predaje polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave poštivali su se rokovi utvrđeni Zakonom o proračunu (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)					
64.1.	Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za prethodnu godinu dostavljen je predstavničkom tijelu do 1. lipnja tekuće proračunske godine					preslika, odnosno referenca dopisa odnosno drugi dokaz da je godišnji izvještaj predan predstavničkom tijelu
64.2.	Polugodišnji izvještaj o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za prvo polugodište tekuće proračunske godine dostavljen je predstavničkom tijelu do 15. rujna tekuće proračunske godine					preslika, odnosno referenca dopisa odnosno drugi dokaz da je polugodišnji izvještaj predan predstavničkom tijelu
65.	Provedene su suštinske i formalne kontrole dostavljenih Izjava o fiskalnoj odgovornosti (odgovaraju nadležna ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima se dostavljaju izjave o fiskalnoj odgovornosti)					preslika, odnosno referenca dopisa ili pismena o izvršenim kontrolama
66.	Uspostavljen je sustav dokumentiranja podataka o rizicima koji sadrži najznačajnije strateške i operativne rizike, mjere za postupanje po riziku te odgovorne osobe i rokove za provedbu mjera (odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdiela organizacijske klasifikacije)					preslika dijela registra rizika

67.	Internim aktom (uputom, sporazumom) uređen je način komunikacije, izvještavanja i drugih aktivnosti s proračunskim i izvanproračunskim korisnicima iz nadležnosti (odgovaraju ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju proračunske i izvanproračunske korisnike)				preslika, odnosno referenca akta
-----	---	--	--	--	----------------------------------

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca
		N/P	DA	NE ¹⁰	
TRANSPARENTNOST					
68.	Godišnji plan rada je objavljen na mrežnim stranicama (odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije)				poveznica na mrežnu stranicu
69.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljeni su svi proračunski dokumenti (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)				
69.1.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u strojno čitljivom formatu objavljen je od strane predstavničkog tijela usvojen proračun koji uključuje opći i posebni dio te obrazloženje				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen opći i posebni dio proračuna te obrazloženje
69.2.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u strojno čitljivom formatu objavljene su od strane predstavničkog tijela usvojene izmjene i dopune proračuna				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj su objavljene izmjene i dopune proračuna
69.3.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljena je od strane predstavničkog tijela usvojena odluka o izvršavanju proračuna				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljena odluka o izvršavanju proračuna
69.4.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljene su od strane predstavničkog tijela usvojene izmjene i dopune odluke o izvršavanju proračuna				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj su objavljene izmjene i dopune odluke o izvršavanju državnog proračuna
69.5.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljen je od strane predstavničkog tijela usvojen polugodišnji izvještaj o izvršenju proračuna, odnosno, ako predstavničko tijelo ne donese izvještaj u roku od 60 dana od dana podnošenja predstavničkom tijelu, objavljen je prijedlog polugodišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen polugodišnji izvještaj o izvršenju proračuna

¹⁰ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

69.6.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljen je od strane predstavničkog tijela usvojen godišnji izvještaj o izvršenju proračuna, odnosno, ako predstavničko tijelo ne donese izvještaj u roku od 60 dana od dana podnošenja predstavničkom tijelu, objavljen je prijedlog godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen godišnji izvještaj o izvršenju proračuna
70.	Uz proračune jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izrađen je i objavljen vodič za građane				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen vodič za građane
71.	Nakon usvajanja državnog proračuna od strane Hrvatskog sabora, odnosno upravljačkih tijela, financijski planovi objavljeni su na vlastitim mrežnim stranicama, odnosno na mrežnim stranicama nadležnog ministarstva ako ne posjeduju mrežnu stranicu (odgovaraju ministarstva i proračunski korisnici državnog proračuna)				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj su financijski planovi objavljeni
72.	Godišnji financijski izvještaji objavljeni su u roku od 8 dana od propisanog roka za predaju godišnjih financijskih izvještaja na vlastitim mrežnim stranicama, odnosno na mrežnim stranicama nadležnog proračuna ako ne posjeduju mrežnu stranicu				poveznica na mrežnu stranicu na kojoj su izvještaji objavljeni

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U čelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor				Referenca
		N/P	DA	NE ¹¹	DJELOMIČNO ¹²	
UPRAVLJANJE IMOVINOM						
73.	Doneseni su strateški i provedbeni dokumenti za upravljanje i raspolaganje nekretninama (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)					
73.1.	Donesena je strategija upravljanja i raspolaganja nekretninama					preslika strategije, odnosno poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljena strategija
73.2.	Na temelju strategije upravljanja i raspolaganja nekretninama donesen je godišnji plan za ostvarenje ciljeva utvrđenih u strategiji					preslika godišnjeg plana, odnosno poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen godišnji plan
74.	Za nekretnine u vlasništvu upisana su vlasnička prava u zemljišnim knjigama					preslika popisa imovine i obveza te preslike zemljišnoknjižnih izvadata
75.	Ustrojen je registar imovine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji sadrži podatke i informacije propisane za Središnji registar državne imovine (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)					preslika registra
76.	Državna imovina kojom se raspolaže/upravlja neovisno o pravnoj osnovi korištenja te imovine (knjižno vlasništvo, izvan knjižno vlasništvo, druga pravna osnova korištenja, bez dokumentirane pravne osnove) evidentirana je u glavnoj knjizi onog tko raspolaže s/upravlja imovinom, u skladu s Uputom Ministarstva financija o priznavanju, mjerenju i evidentiranju imovine u vlasništvu Republike Hrvatske					priložiti odgovarajući dokaz
77.	Utvrđena je namjena nekretnina s kojima se upravlja i raspolaže					popis nekretnina s utvrđenom namjenom ili drugi odgovarajući dokaz

¹¹ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

¹² Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

78.	Za nekretnine kojima je definirana namjena utvrđeno je jesu li u funkciji ili ne, odnosno koriste li se ili ne u skladu s namjenom					popis nekretnina s utvrđenom namjenom i korištenjem (jesu li u funkciji ili ne) ili drugi odgovarajući dokaz
79.	Za nekretnine koje nisu u funkciji poduzimane su aktivnosti za stavljanje istih u funkciju, odnosno korištenje prema utvrđenoj namjeni					popis nekretnina za koje je utvrđena namjena, a nisu u funkciji i odgovarajući dokazi o poduzimanim aktivnostima (dopisi, zahtjevi...)
80.	Za imovinu za koju nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi poduzimane su aktivnosti za rješavanje istih					priložiti odgovarajući dokaz
81.	Prije stjecanja nekretnina izrađena je analiza kojom je utvrđena opravdanost odabranog oblika stjecanja nekretnine					dokaz za ovo pitanje je preslika analize za svaku pojedinu nekretninu koja je stečena u godini za koju se popunjava Upitnik o fiskalnoj odgovornosti
82.	Isknjižavanje imovine iz poslovnih knjiga provodi se isključivo nakon prodaje, darovanja ili drugog načina otuđenja ili uništenja imovine, a temeljem izlaznog računa, ugovora o kupoprodaji, zapisnika o uništenju, potvrde o odvozu na otpad i slične dokumentacije					preslike ugovora/akta o prodaji, darovanju ili drugom načinu otuđenja ili uništenja imovine
83.	Čelnik je donio interni akt o načinu korištenja službenih automobila					preslika, odnosno referenca na interni akt
84.	Postoji pisana procedura kojom su detaljno utvrđeni poslovi upravljanja i raspolaganja nekretninama te ovlasti i nadležnosti zaposlenika za obavljanje i kontrolu navedenih poslova					preslika donesene procedure s popisanim aktivnostima, osobama i ovlaštenjima na temelju kojih se upravlja i raspolaže nekretninama i osigurana je koordinacija odjela u slučaju ako se poslovi u vezi s evidentiranjem, procjenom i praćenjem nekretnina obavljaju u više odjela

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor